

Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΘΙΚΗ
ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

(με τις αιώνιες αξίες και σε σύζευξη με τη σκέψη)

Οι φαντασιώσεις και τα ψέματα του ανθρώπου χωρίς αυτογνωσία

(Επιλογή και σχηματισμός μεγάλης περίληψης)

Σύμφωνα με τους Ευρωπαϊκούς Νόμους και τους Διεθνείς Κανονισμούς για την πνευματική ιδιοκτησία (Ν. 100/1975, 2121/1993 και λοιποί εν γένει κανόνες Διεθνούς Δικαίου), απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η ολική, μερική ή περιληπτική αναπαραγωγή και μετάδοση του συγγραφικού έργου, κατά παράφραση ή διασκευή με οποιονδήποτε τρόπο (μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, φωτογραφικό κ.λ.π.) χωρίς προηγούμενη άδεια του δημιουργού. Για το συγκεκριμένο βιβλίο, ο δημιουργός δεν απαιτεί να ζητηθεί γραπτή άδεια για την αντιγραφή, την αναδημοσίευση, τη μετάφραση και για την εκτύπωση αποσπασμάτων, υπό το σαφή όρο να γίνεται υπόδειξη της πηγής και του δημιουργού και μη κερδοσκοπική χρήση.

All Rights Reserved

© 2015 Κωνσταντίνος Γ. Νικολουδάκης

18541 Πειραιάς

E-mail: filosofiagr@yahoo.gr, info@kosmologia.gr

Τηλ.: +30 210 4811373 Κιτ. +30 6932 77 33 73

Web site : <http://www.kosmologia.gr>

Πρόλογος. Τα κεντρικά ζητήματα του βιβλίου και σε ποιους απευθύνεται

Από το ξεκίνημα των φιλοσοφικών αναζητήσεων σε νεαρή ηλικία (~1985) ένας νέος άνθρωπος κατέγραψε πρόχειρα και ανώριμα τις πρώτες σκέψεις για την αντίθεση μεταξύ άορατου πνεύματος και υλικής φύσης. Γρήγορα αυτός αντιλήφθηκε μια καθοριστική αντίθεση ανάμεσα σε μια ζωή ακινητοποιημένη με την πνευματική έρευνα και κινητοποιημένη από τις προκλήσεις του υλικού κόσμου και με τις βιολογικές ανάγκες. Αυτή τη θεωρητική αντίθεση εκτίμησε από τότε σαν θεμελιακή για να διερευνηθεί το νόημα της ζωής. Η έρευνα για το νόημα της ζωής και ο προσανατολισμός για μια πνευματική ζωή, με τα πλεονεκτήματα της δημιουργικής σκέψης και με φρένο στις προκλήσεις του αισθητού κόσμου φανερώνουν μια παγκόσμια ηθική. Η ηθική μπορεί να στηριχτεί και να ενισχυθεί, χωρίς την ανάγκη ενός ανώτερου εκπαιδευτικού επιπέδου, χωρίς τις τελικές απαντήσεις στα φιλοσοφικά ζητήματα και χωρίς την ανάγκη να χρησιμοποιηθεί η έννοια του Θεού! Το παλαιό ξεκίνημα μιας φιλοσοφικής αναζήτησης εστιασμένης στη στενή σχέση του ανθρώπινου πνεύματος με το βιολογικό σώμα και ευρύτερα με τον υλικό κόσμο, σχεδόν ολοκληρώθηκε μετά από τρεις δεκαετίες καθημερινής σκέψης. Καρπός της είναι το βιβλίο με τον τίτλο: Η παγκόσμια ηθική του εσωτερικού προσανατολισμού. Συμπληρώνεται με τον υπότιτλο: Οι φαντασιώσεις και τα ψέματα του ανθρώπου χωρίς αυτογνωσία.*

Το βιβλίο ξεκίνησε να συγγράφεται το Σεπτέμβριο του 2012, όμως οι θεμελιακές σκέψεις και πολλές παρατηρήσεις είχαν καταγραφεί πολλά χρόνια πριν (από τη δεκαετία του '80) και τα σχετικά ζητήματα ήταν καθορισμένα και αναπτυγμένα. Τα ζητήματα της ηθικής εμφανίζονται αξεχώριστα από αυτά της ψυχολογίας και της κοινωνιολογίας μέσα από αυτό το έργο. Καταγράφονται πολλές θεμελιώδεις σκέψεις, γνωστές ή νεότερες, μοιρασμένες σε λίγες ομάδες ζητημάτων, οι οποίες όλες μαζί

θεμελιώνουν και συνοψίζουν μια παγκόσμια Ηθική με εσωτερικές / πνευματικές αξίες. Κάτω από το συνοπτικό τίτλο της Ηθικής δεν περιλαμβάνονται αποκλειστικά σκέψεις για μια κοινωνική και φιλόνηρωτη συμπεριφορά. Ούτε εκφράζονται απόψεις για συγκεκριμένες ευκαιρίες, που χρειάζεται να εκμεταλλευτούμε για μια πιο όμορφη ή κοινωνικά επιτυχημένη ζωή. Επίσης, δεν γίνεται μια ανασκόπηση των φιλοσοφικών σκέψεων όπως παραδοσιακά έχουν γίνει γνωστές για τα ηθικά ζητήματα και η βιβλιογραφία είναι μεγάλη για να επιλέξουμε. Τα ζητήματα για την ανθρώπινη σκέψη και για τη γνώση συνδέονται στενά με την ανθρώπινη συμπεριφορά, με ψυχολογικές και με κοινωνιολογικές συνέπειες. Η Ηθική ταυτίζεται με μια αμερόληπτη Λογική και με τη διαχείριση της σκέψης, ενώ αναδεικνύονται οι πνευματικές αδυναμίες που παρακινούν τον άνθρωπο σε δράση με φαντασιώσεις, με παράνοια, με βιασύνη και με ανευθυνότητα. Χωρίς αμερόληπτη και ερευνητική σκέψη, χωρίς ειλικρίνεια και επίγνωση για την άγνοια των εξωτερικών πραγμάτων, χωρίς σωστές πληροφορίες και εκτιμήσεις, η ζωή δεν μπορεί να είναι ήρεμη και παρασύρεται σε άδικη και άσκοπη δράση. Οι σκέψεις της ηθικής επεκτείνονται μέχρι τα πολιτικά ζητήματα, αφού οι σχέσεις συνεργασίας συνδέονται με τις σχέσεις εμπιστοσύνης, συνεπώς και με την πνευματική αξιοπιστία και με την ηθική υπευθυνότητα των προσώπων. Έτσι εκσυγχρονισμένη και διευρυμένη, αυτή η ηθική με εσωτερικό προσανατολισμό (και σε σύζευξη με τη σκέψη) στοιχειωδώς υποστηρίζεται με τις πιο απλές παρατηρήσεις για τους φυσικούς περιορισμούς στη ζωή και ενοποιείται με τους φυσικούς νόμους (δηλαδή ηθική που δεν αγνοεί την κοσμολογία). Έτσι όπως κάθε άνθρωπος μπορεί να κάνει, χωρίς να είναι καθηγητής ή ερευνητής μέσα σε ένα εργαστήριο. Το σύνολο των απόψεων για τη διαρκή σχέση μεταξύ ανθρώπινης ζωής, δράσης και σκέψης, ενοποιημένες ως μια εκσυγχρονισμένη Ηθική ανεξάρτητη από θρησκευτικές απόψεις, έχει την προοπτική ενός παγκόσμιου μανιφέστου. Πιο γρήγορα απ' όσο φαίνεται, όλες οι θρησκείες θα αντικατασταθούν από την κοσμολογική Ηθική. Αλλά και η γνώση θα πάψει να θεωρείται μονομερώς ως πλεονέκτημα για τη ζωή και την έρευνα... Η "παγκόσμια ηθική του εσωτερικού προσανατολισμού" είναι ένα αυτοτελές βιβλίο. Μαζί με ένα δεύτερο τόμο, ο οποίος

θα είναι συμπληρωματικός με σκέψεις για τον κόσμο ευρύτερα από την ανθρώπινη κοινωνία (με κοσμολογικά ζητήματα), αποτελούν ίσως την πιο ολοκληρωμένη απάντηση για τον προορισμό γενικά της ζωής και για τη ρύθμιση της ανθρώπινης συμπεριφοράς, με τη βεβαιότητα που πηγάζει από τους φυσικούς νόμους. Χωρίς τη φαντασία και τη μυθολογία των θρησκειών και χωρίς την ανάγκη για ιστορικές αναφορές, αλλά με την κατανόηση για τον προορισμό τους και με την αποδοχή ενός υποβαθμισμένου ρόλου τους, περιορισμένου στις παραδοσιακές μορφές λατρείας και για τις τοπικές γιορτές. Οι φαντασιώσεις και τα ψέματα που εξαπλώνονται απερίσκεπτα, από τυφλή αντιγραφή, με υπέρμετρη προσδοκία και με τις προσπάθειες που συνήθως γίνονται για επαγγελματικούς λόγους και για την εξυπηρέτηση μερικών συμφερόντων, προκαλούσαν συνολικά την αμφισβήτηση. Η παγκόσμια ηθική με πνευματικό προσανατολισμό “φρενάρει” απότομα τις υπερβολικές προσδοκίες από την Επιστήμη και αποκαλύπτει, πώς οι πνευματικές αδυναμίες γίνονται πλεονεκτήματα για την εξαπάτηση και αναπαράγουν την αδικία στις ανθρώπινες σχέσεις.

Κωνσταντίνος Γ. Νικολουδάκης
Πειραιάς, Μάιος 2015

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ (ΤΙΤΛΟΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΗ)

· Προσανατολίσου! Αντί προλόγου

Η ανθρώπινη συμπεριφορά, οι ανθρώπινες σχέσεις και οι ηθικές αξίες βρίσκονται μέσα στον ερευνητικό χώρο της Φιλοσοφίας και της Ψυχολογίας. Τη διαρκή και άμεση σχέση των απόψεων και της σκέψης με την υπόλοιπη συμπεριφορά, οι άνθρωποι έχουν αναγνωρίσει από τα αρχαία χρόνια. Η ανθρώπινη συμπεριφορά είναι διαμορφωμένη από τις πληροφορίες και τις σκέψεις, αντίστοιχα όπως είναι η μετάδοση ενός τηλεοπτικού σήματος. Γι' αυτό, πολλοί εκλαμβάνουν τις απόψεις, τις σκέψεις και τις προθέσεις το ίδιο σημαντικά, όπως την εξωτερική πράξη και από αυτά και μόνο, μπορούν να καταδικάσουν κάποιον σε θάνατο ή να τον θεοποιήσουν! Ακόμα και σήμερα, χιλιάδες χρόνια μετά, σε πολλές χώρες της Γης, οι απόψεις που υποστηρίζει κάποιος μπορεί να του κοστίσουν τη ζωή, με νόμιμο τρόπο. Ένα από τα κεντρικά ζητήματα που τονίζεται και περιγράφεται στο βιβλίο και "φυλακίζεται" για πάντα στην περιοχή μιας εκσυγχρονισμένης ηθικής: Ο ρόλος της γνώσης και της σκέψης για την παραπλάνηση, την εξαπάτηση, για τη δημιουργία πολλών ανόητων προτύπων, βραχύβιων αξιών και άσκοπων δράσεων. Οι νέες τεχνολογίες ήδη έχουν ξεπεράσει τη φαντασία κάθε ανθρώπου. Όμως και η έρευνα με παρατήρηση μέσα στη σκέψη κρύβει εξίσου μεγάλες εκπλήξεις!

· Τα κεντρικά ζητήματα της παγκόσμιας διακήρυξης

Διαίρεση του βιβλίου για τη διευκόλυνση της ανάγνωσης και της κατανόησης ενός μεγάλου αριθμού σελίδων.

> Η πραγματικότητα μέσα στη σκέψη μας πλησιάζει στη φαντασία. Η πιο στενή σχέση μεταξύ ψυχής, συμπεριφοράς και νόησης. (Μέρος πρώτο).

> Η ρυθμιστική δύναμη της σκέψης και ο διαχρονικός ρόλος της ηθικής (με τις αιώνιες αξίες) για τις ανθρώπινες σχέσεις και για την

προσωπικότητα.(Μέρος δεύτερο).

> Σκέψεις και παρατηρήσεις για την (πνευματική) ηθική μετά από την έρευνα του φυσικού κόσμου. Η πνευματική ηθική έτσι αποδεικνύεται παγκόσμια και μπορεί να προσδιοριστεί με το επίθετο «κοσμολογική» ηθική. (Μέρος τρίτο).

> Η σχέση της παγκόσμιας Ηθικής του εσωτερικού προσανατολισμού με τη δικαιοσύνη, με τις πολιτικές επιστήμες και με την οργάνωση της κοινωνίας. Οι πνευματικές αδυναμίες συνολικά, η έλλειψη των ηθικών αξιών και η υλιστική άποψη για τον κόσμο γίνονται πιο φανερά όταν οι άνθρωποι συνεργάζονται, γίνονται μέλη μιας ομάδας, υποκινητές και υποστηρικτές και τελικά από τις συνέπειες στην οργάνωση της κοινωνίας. (Μέρος τέταρτο).

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ (124 σελίδες)

>>> ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΣΤΗ ΣΚΕΨΗ, ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ. Η ΓΝΩΣΗ ΜΕ ΑΓΝΟΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΚΟΣΜΟ ΠΛΗΣΙΑΖΕΙ ΣΤΗ ΦΑΝΤΑΣΙΑ. Η ΠΙΟ ΣΤΕΝΗ ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΨΥΧΗΣ, ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΝΟΗΣΗΣ

· Η διαφορά μεταξύ σκέψης και γνώσης (Κεφάλαιο)

· Η σκέψη δεν κολλάει στη μνήμη, ούτε χάνεται στη φαντασία

Στο πνεύμα γίνονται εκτιμήσεις και αξιολογήσεις που προκαλούν, εμποδίζουν ή επιτρέπουν την προσοχή και τη σκέψη. Εκκινώντας με μερικές πρώτες παρατηρήσεις για όσα γίνονται μέσα σε αυτό το οποίο ονομάζουμε βιαστικά και συντομευμένα "πνεύμα", διαπιστώνουμε εύκολα και γρήγορα τη στενή σχέση όλης της ζωής με τις πληροφορίες και με τη συγκράτησή τους. Χωρίς εργαστηριακά όργανα και χωρίς να ερευνήσουμε έξω στον κόσμο, διαπιστώνουμε ότι οι πληροφορίες που λαμβάνουμε είναι ακόμα πιο ασταθείς και πιο τυχαία μεταβαλλόμενες από τον ίδιο τον κόσμο, για τον οποίο πρώτος ο *Ηράκλειτος* διαπίστωσε

την ακατάπαυστη και γενικευμένη αλλαγή του. Και όμως, το πνεύμα αποδεικνύεται με επίγνωση για τον εαυτό του ως ένα πνεύμα

· Η βιαστική εκτίμηση της αξιοπιστίας. Ευπιστία και δυσπιστία

Από τη μια πλευρά, η αδυναμία στο πνεύμα να συγκρατεί όλες τις πληροφορίες και να διατηρεί τις γνώσεις. Από την άλλη πλευρά, η απειρίριστη άντληση πληροφοριών για τα πράγματα, η αύξηση της γνώσης και των πηγών πληροφόρησης, ανακινούν ένα ζήτημα για τη διαχείριση της ανθρώπινης σκέψης. Δεν μπορούμε να αμφιβάλλουμε το ίδιο για όλες τις απόψεις και τις πληροφορίες. Όταν όμως οι εκτιμήσεις γίνονται με αδυναμία, είτε με βιασύνη, είτε υπό την πίεση του χρόνου, τότε σκεφτόμαστε αντίθετα από τη συνολική αμφισβήτηση. Τότε σκεφτόμαστε με ευπιστία και με υπερβολική εμπιστοσύνη στη σκέψη μας ή για την προέλευση της πληροφορίας. Η συμφωνία των πολλών, συνήθως είναι αποτέλεσμα της τυφλής, επιπόλαιης, βιαστικής και συμφεροντολογικής αποδοχής και της άκοπης αντιγραφής, ακόμα και στην περίπτωση της επιστημονικής γνώσης, αν όχι από ευπιστία. Η δυσκολία και η έλλειψη ομοφωνίας ή αρκετής πλειοψηφίας δεν αναιρεί το γεγονός, ότι ορισμένες απαντήσεις έχουν δοθεί, ότι οι έρευνες έχουν προχωρήσει και ότι έχει γίνει περισσότερη προετοιμασία για ορισμένα ζητήματα. Επιτρέπει, ωστόσο, το φαινόμενο της ακραίας αμφισβήτησης, της ισοπέδωσης στην πρόοδο, την ενίσχυση και την εξάπλωση των πιο ανόητων απόψεων.

· Η αδυναμία της μνήμης και ο προφορικός λόγος

Η δυσκολία να μνημονεύουμε λεπτομερώς όσα ακούσαμε, διαβάσαμε ή αντιληφθήκαμε κάνει σχεδόν αδύνατη τη συνεννόησή μας με τους άλλους. Η ηθική ευθύνη εμφανίζεται ακόμα και μέσα από την προσπάθεια για συνεννόηση και επικοινωνία. Η καθημερινή πολυλογία μας έχει συνηθίσει στην επιπολαιότητα.

· Πολλές παγκόσμιες φαντασιώσεις και ανόητες απόψεις έχουν φα-

νερωθεί στην παγκόσμια ιστορία της φιλοσοφίας

Στην παγκόσμια ιστορία της φιλοσοφίας θα βρούμε πολλές θεωρητικές λύσεις, σωστές απαντήσεις και παρατηρήσεις, τις οποίες σήμερα πολλοί άνθρωποι αγνοούν και έχουν άποψη βιαστικά σχηματισμένη. Από την ώρα που κάποιος σκέφτεται αρχίζει ο κίνδυνος της αμφισβήτησης. Στη φιλοσοφία, η έρευνα γίνεται μέχρι το άλλο άκρο να αμφισβητείται η αξιοπιστία των αισθήσεων και αν υπάρχει πραγματικότητα ή μήπως κάποιος ονειρεύεται. Επομένως, η φιλοσοφία είναι και μια πνευματική δύναμη αμφισβήτησης και διερεύνησης για την αξιοπιστία. Η διαφορά ανάμεσα στο "μαθαίνω να σκέφτομαι" και στο "γνωρίζω" είναι πιο μεγάλη απ' όσο φανταζόμαστε. "Κουβαλάμε" γνώσεις, όπως ένας άνθρωπος που μετατρέπει το μισό σπίτι του σε αποθήκη με περισσότερα εργαλεία, τα οποία ίσως να μη χρειαστούν ποτέ ή τόσο σπάνια, που αυτά θ' αποδειχτούν ελαττωματικά ή εμείς αδέξιοι χρήστες και θα ήταν προτιμότερο να πληρώσουμε ένα τεχνίτη. Η κοινή διαπίστωση ότι ακόμα και το πλησιέστερο πράγμα που βλέπουμε δεν είναι αρκετά γνωστό όσο αρχικά εκτιμούμε από τη χρησιμότητά του και ότι ο κόσμος δεν είναι έτσι όπως ακριβώς εμφανίζεται στα μάτια μας, αυτές είναι από τις πιο απαραίτητες γνώσεις (πνευματικά εφόδια), τόσο για την έρευνα του κόσμου, όσο και για τη ρύθμιση της ζωής μας. Πολλές φορές η άκρη στη θεωρητική σκέψη μπορεί να εκτιμάται η απόδειξη και όταν η απόδειξη λείπει, αυτό δεν σημαίνει ότι λείπει η γνώση και η πιο πιθανή άποψη.

· Η ριζική διαφορά του ανθρώπου από τα άλλα ζώα

Τα περισσότερα δεδομένα των αισθήσεων χάνονται αν δεν υπάρχουν τα αντίστοιχα πράγματα, χωρίς τους ίδιους τρόπους επίδρασης και χωρίς τους ίδιους συσχετισμούς μας με το περιβάλλον. Με τη διατηρημένη εμπειρία και με τη γνώση των εξωτερικών πραγμάτων ο άνθρωπος αυτο-επηρεάζεται, χωρίς τα πράγματα να είναι παρόντα στις αισθήσεις του και χωρίς να υπάρχουν ή να τον επηρεάζουν πραγματικά. Σχεδόν όλες οι δραστηριότητες του ανθρώπου και η διάθεσή του δημιουργούνται και επηρεάζονται διαρκώς από τις διατηρημένες πληροφορίες

του και από τους στοχασμούς του επάνω σε αυτές. Και όχι μόνο αυτό, αλλά ως το σημείο να συμπεριφέρεται και να ενεργεί περισσότερο επηρεασμένος από το έσω του (αφού σκέφτεται και διατηρεί πληροφορίες) παρά από εκείνα, τα οποία αντιλαμβάνεται πραγματικά έξω του. Η αναπόφευκτη σύνδεση του ξεχωριστού ανθρώπινου πνεύματος με ένα κοινωνικό περιβάλλον το οποίο πάντοτε προηγείται του ατόμου, δεν ακυρώνει τον πρωταρχικό και μόνιμο ρόλο του ατόμου προς τον ίδιο τον εαυτό του. Η εξωτερική επίδραση δεν πρέπει να θεωρείται εξασφαλισμένη, ανεμπόδιστη και ακριβώς ίδια για όλους. Όταν το ίδιο το ξεχωριστό άτομο συμμετέχει στη διαμόρφωση του δικού του πνεύματος, με τη δική του σκέψη και καλλιέργεια και με τις δικές του εκτιμήσεις, τότε όχι μόνο γίνεται να εκμηδενίζεται η επίδραση της ομάδας, αλλά και η επίδραση να προκαλεί αντιδράσεις και σκέψεις αντίθετες από εκείνες, που στόχευαν ή θα επέβαλαν οι πιέσεις από την ομάδα.

· Αξίωμα: Η σκέψη και το πνεύμα συνδέονται στενά και μόνιμα με την ανθρώπινη συμπεριφορά

Μια βιαστική άποψη χωρίς σκέψη, σχηματισμένη από μερικές ενδείξεις, μπορεί αργότερα ν' αποδειχτεί σωστή ή κοντά στην αλήθεια. Τα σημαντικά ζητήματα για την ανθρώπινη σκέψη, για την αξιοπιστία της γνώσης και για το ρόλο αυτών στην καθημερινή ζωή υποβαθμίστηκαν για την κοινωνική συμβίωση και παρερμηνεύτηκαν. Υπερίσχυσε η εκτίμηση για την προτεραιότητα στη γνώση του εξωτερικού κόσμου, δηλαδή του κόσμου όπως γίνεται αντιληπτός άμεσα από τις αισθήσεις (με τις πληροφορίες των βιολογικών οργάνων). Διότι αυτή η γνώση προσφέρεται για δράση με τις πιο μεγάλες προσδοκίες. Εμείς εδώ δεν εστιάζουμε σε μια θεωρία αποκλειστικά για τη γνώση και τη λογική, ούτε θα κάνουμε αναδρομή για τις παλαιότερες απόψεις. Δεν θα παρατηρήσουμε τη σκέψη αποσπασμένη από τις πληροφορίες των αισθήσεων και απομονωμένη από τις ψυχολογικές αντιδράσεις και από την εξωτερική συμπεριφορά. Διότι το πνεύμα (ή διάνοια) δεν είναι έτσι απομονωμένο στη φύση και δεν θα το θεωρήσουμε μόνο σαν ένα όργανο ή σαν ένα φορέα για τη γνώση, αλλά ως το επίκεντρο της ζωής.

Γνώση χωρίς Ηθική είναι άσκοπη και παραπλανητική, Ηθική χωρίς Σκέψη και Γνώση είναι αβάσιμη και ανεπαρκής. Όταν λέμε «ο άνθρωπος είναι ζώο λογικό», αυτό δεν σημαίνει ότι δεν κάνει λάθη, ότι δεν αγνοεί, ότι σκέφτεται αναπόφευκτα με λογική συνέπεια και ότι ο άνθρωπος δεν πράττει επηρεασμένος από την πλάνη και την άγνοια. Η διάνοια ή νόηση σχετίζεται άμεσα με όλες τις γνωστικές διεργασίες από την αρχή τους με την πρώτη αίσθηση, όσο πολλές και να είναι οι λέξεις, στις οποίες την αναλύουμε (όπως πνεύμα, νους, σκέψη, αντίληψη, συνείδηση, επίγνωση, θέληση κ.λπ.). Ποιο είναι λοιπόν, το νόημα της γνώσης και της λογικής, όταν αυτή είναι ένα μέσο για παραπλανητικές δραστηριότητες, για την ευχάριστη αυταπάτη και για να επιβιωθούμε από τους άλλους και όταν η σκέψη γίνεται περισσότερο με ψέματα και φαντασιώσεις; Πώς μπορούμε τότε να είμαστε δίκαιοι, καλοί και ευτυχισμένοι;

· Η φαντασία και η απροσδιοριστία μέσα στη σκέψη

Η γνώση και η αλήθεια δεν κατακτώνται μόνο με τη δύναμη της γνώσης και με τη λογική συνέπεια της σκέψης. Το μεγαλείο της ανθρωπίνης σκέψης και τις απίστευτες προοπτικές της θα αντιληφθεί κάποιος όταν αρχίσει να σκέφτεται όχι σαν προγραμματισμένο ρομπότ και όπως ο ηλεκτρονικός υπολογιστής με τα βέβαια και ασφαλή δεδομένα. Καθημερινά κάνουμε κινήσεις που κατευθύνονται σωστά από τις σκέψεις μας, ακόμα και κάτω από συνθήκες πίεσης του χρόνου και σκέψεις που προδιαγράφουν τις επόμενες κινήσεις και πράξεις μας και σωστές σκέψεις επί των πληροφοριακών δεδομένων που πλημμυρίζουν τα αισθητήρια όργανα και το μυαλό μας. Δεν ζούμε με τη διστακτικότητα που θα επέβαλλε η τεράστια άγνοιά μας και αντί να βρισκόμαστε κρυμμένοι και φοβισμένοι, φθάνουμε στο άλλο άκρο να ξεπερνάμε τα όρια της βέβαιης γνώσης και εμείς να επιμένουμε και να παραμένουμε 100% βέβαιοι. Μπορούμε και αναγνωρίζουμε την αναξιοπιστία και την αλήθεια, πιο γρήγορα και πιο εύκολα από όσο θα χρειαζόταν με τη γαϊδουρινή υπομονή μιας επιστημονικής έρευνας. Η ειδικευση και η ποσότητα της γνώσης δεν αρκούν για να σκεφτεί κάποιος δημιουργικά,

αποτελεσματικά και εύστροφα ούτε στο αντικείμενο των σπουδών και των ερευνών του! Αν κάποιος βρήκε τη λύση χωρίς να εφαρμόσει κανόνες αυτό δεν σημαίνει, ότι η λύση δεν μπορεί να δοθεί και να ελεγχθεί με τους κανόνες.

· Η αξιοπιστία από copy/paste της γνώσης

Είναι ασυνέπεια να μας αξιώνουν να αποδεχτούμε τυφλά και να πιστεύουμε στην επιστημονική (ή επιβεβαιωμένη) γνώση, την οποία κάποιιοι άλλοι βρήκαν στην εμπειρία τους ή επειδή εκείνοι έχουν εξειδικευτεί και μπορούν με τις δικές τους γνώσεις να την αποδεικνύουν και ν' αναγνωρίζουν την αξιοπιστία της. Η επιβεβαίωση από την εμπειρία - την οποία εύκολα επικαλούνται ορισμένοι για να επιτεθούν στη δημιουργική σκέψη- γίνεται ένα «μπούμερανγκ» και επιβάλλει την αμφισβήτηση σε όλες τις γνώσεις που λάβαμε με σχέση εμπιστοσύνης. Η αδυναμία του ανειδίκευτου και του ακαλλιέργητου ανθρώπου να καταλάβει του κλείνουν πόρτες προς τη γνώση. Ωστόσο μπορεί να χρησιμοποιηθεί και σαν ασπίδα στον καταγισμό της γνώσης και της πληροφόρησης. Όταν ένα ζώο επιμένει από συνήθεια για κάτι που άλλαξε, ίσως γελάσουμε. Αυτό τον τρόπο εκτίμησης της πληροφορίας ας τον σκεφτούν όσοι επαναλαμβάνουν την ίδια άποψη χωρίς κάποια δική τους έρευνα, και τη λέξη «ένστικτο» την έχουν αντικαταστήσει με τη λέξη «επιστήμη». Σε κάθε σκέψη μας και σε κάθε πρόταση που εκφράζουμε βρίσκεται μια πληροφορία που δεν προήλθε από τη δική μας παρατήρηση και εμπειρία. Η εμπιστοσύνη και η αποδοχή συνήθως είναι βιαστική και εξαναγκαστική (για να συνεννοηθούμε, για να δράσουμε) και από πραγματική αδυναμία ελέγχου των πληροφοριών. Το φαινόμενο της αντιγραφής χωρίς ερευνητική σκέψη και χωρίς τη δημιουργική παρατήρηση είναι εξαπλωμένο μέσα στην κοινωνία και όσο το αναζητάμε βρίσκουμε ότι γίνεται σε περισσότερες περιπτώσεις. Μέσα στην κοινωνία δρουν επαγγελματικά, πολλές οργανωμένες ομάδες, ακόμα και από θέσεις κρατικής εξουσίας, που είναι υπεράνω υποψίας και κρύβουν ένα διάβολο πίσω από την πειστική και επιστημονική εικόνα τους. Αυτοί κερδίζουν την εμπιστοσύνη του κόσμου, ενώ ο κόσμος δεν

χάνει απλώς τη λογική του, αλλά τις οικονομίες και τη ζωή του! Ενώ είναι πολλοί εκείνοι που αντιδρούν στην οργανωμένη δράση για τη διατήρηση και την ενίσχυση της θρησκείας και επίμονα και λογικά καταγράφουν όλες τις σκέψεις που αποκαλύπτουν τις φαντασιώσεις και την άγνοια στα αρχαία κείμενα, ωστόσο κανένας δεν παρατηρεί ότι τα φαινόμενα τυφλής εμπιστοσύνης και εξαπάτησης δεν περιορίζονται μόνο στα θρησκευτικά ζητήματα. Στην κοινωνία θα βρούμε όλα τα εμπόδια για να μη σκεφτόμαστε!

· Το συγκεκριμένο και το γενικό

Συγκεκριμένο = αποσπασμένο και αφαιρώντας κατά βούληση, ότι δεν διευκολύνει τη σκέψη μας. Τόσο στην καθημερινή ζωή, όσο και στο χώρο της επιστήμης, αφαιρούμε πράγματα και σχέσεις συμβιβαστικά, για λόγους απλοποίησης και προτεραιότητας, προεξοφλώντας τι σχετίζεται πιο άμεσα και τι έμμεσα. Η περισσότερη πραγματικότητα είναι δυνατότητες και απουσιάζει. Επαναλαμβάνουμε πιο έντονα την άποψη, ότι είναι μία από τις πλάνες στον επιστημονικό τρόπο σκέψης, να θεωρείται το συγκεκριμένο ότι είναι πάντα πιο καλά γνωστό ή ότι στην πραγματικότητα όλα υπάρχουν μόνο σαν συγκεκριμένα και ακριβώς προσδιορισμένα. Η μεγαλύτερη συνεισφορά της Φιλοσοφίας στον ανθρώπινο πολιτισμό και στην πνευματική καλλιέργεια του ανθρώπου έχει επιτευχθεί με αυτή την παρατήρηση για την ασάφεια των συγκεκριμένων πραγμάτων. Οι άνθρωποι βλέπουν και σκέφτονται πράγματα που δεν υπάρχουν και δεν σκέφτονται ούτε βλέπουν πολλά από τα πράγματα που υπάρχουν... Από τις επιστημονικές μεθόδους, τα πειράματα και τις διεξοδικές έρευνες υπάρχουν περισσότερες προσδοκίες από την κατάκτηση της αλήθειας. Από τη στιγμή που σκεφτόμαστε και χρησιμοποιούμε τη γλώσσα αναπόφευκτα κάνουμε αφαίρεση και γενίκευση και επιπλέον πράττουμε με σκέψεις αφηρημένες, που καθρεφτίζουν τα πράγματα ελλιπώς και αποσπασμένα.

· Η παγκόσμια προκατάληψη για την αμεροληψία στην έρευνα

Η αξιοπιστία της γνώσης δεν εξαρτάται από το αν βρέθηκε τυχαία ή

αν εμείς θέσαμε προτεραιότητα και την επιδιώξαμε με κάποιο σκοπό. Δεν είναι αναγκαστικά αντίθετο προς την αναζήτηση της αλήθειας να θέτουμε προτεραιότητα, να σκεφτόμαστε επηρεασμένοι από τη διαίσθησή μας και τα όποια συναισθήματα και να επιδιώκουμε ένα στόχο και κάποιο κέρδος. Όχι μόνο μπορεί να μην είναι αντίθετο, αλλά μπορεί να είναι και υπέρ της αλήθειας και της επιτυχημένης έρευνας. Η αλήθεια χρησιμεύει και στον ψεύτη και στον απατεώνα. Η άγνοια δεν πρέπει να μας κάνει να αποκλείουμε τη σύνδεση των φαινομένων, αλλά να την υποψιαζόμαστε. Στον περιορισμό της αναζήτησης και στην απομόνωση της γνώσης από την υπόλοιπη εμπειρία δεν αρκέστηκαν ποτέ οι λογοτέχνες, οι φιλόσοφοι και όσοι στοχάζονται δημιουργικά.

· Η πραγματικότητα που λείπει και η τύχη

Ένας μεγάλος αριθμός από φαντασιώσεις που είναι εξαπλωμένες παγκοσμίως, σχετικές με ζητήματα για την ανθρώπινη νόηση μέχρι τις ανθρώπινες σχέσεις και το θεό, συνδέονται στενά με ένα κοινό δόγμα, το οποίο μπορούμε να συνοψίσουμε σε ελάχιστες σειρές: Ο κόσμος που βρίσκεται πιο μακριά δεν συμπλέκεται και δεν επηρεάζει σημαντικά τον κόσμο που μας περιβάλλει πιο άμεσα εδώ στη γη, ούτε και τη ζωή μας. Έτσι εύκολα οι άνθρωποι αφαιρούν όλη την πραγματικότητα που εκτιμούν απομακρυσμένη ή ανύπαρκτη, για να εκμεταλλευτούν τις δυνατότητες που αντιλαμβάνονται επιφανειακά στον κόσμο. Αυτή είναι μια βιαστική άποψη που περιέχει ένα μέρος αλήθειας, ενώ την υπόλοιπη αλήθεια την κρύβουμε με τη λέξη "τύχη". Σε όλες τις περιπτώσεις διάψευσης και αποτυχίας πρόβλεψης, παρά τις πολλές γνώσεις, τις έξυπνες σκέψεις και την ανώτερη εκπαίδευση, γίνεται το ίδιο φανερό και αναμφισβήτητο λάθος: Αφαιρούμε το σύνολο του κόσμου (=και αντίστοιχης γνώσης), εκτιμούμε σαν εκτός θέματος τα πράγματα που έχουν διαφορετικές μορφές και εμφανίζονται σαν άσχετα, μόνο και μόνο επειδή δεν έχουμε τη μνήμη για να τα μάθουμε όλα, μόνο και μόνο επειδή πολλά δεν τα γνωρίζουμε και εμείς βιαζόμαστε να ζήσουμε και να ελέγξουμε το χρόνο εργασίας. Δηλαδή, εμφανίζουμε μια πραγ-

ματικότητα μέσα στη φαντασία μας και όχι μέσα στον ευρύτερο πραγματικό και ανάμεικτο κόσμο και μετά προσπαθούμε να απαντήσουμε σε άπειρα ερωτήματα για το τι θα γινόταν αν... Και όσα λέμε δεν είναι ούτε γίνονται μπροστά στα μάτια μας και είναι λέξεις με αναμνήσεις και προσπάθειες να φανταστούμε... Η γνώση με άγνοια για τον ευρύτερο κόσμο πλησιάζει στη φαντασία.

· Η διάρκεια ύπαρξης των πραγμάτων

Αποτελεί και αυτή ένα χαρακτηριστικό της πραγματικότητας. Υπάρχουν πράγματα και δυνατότητες που διαρκούν ελάχιστα, ακόμα και λιγότερο από ένα δευτερόλεπτο. Υπάρχουν και πράγματα που βρίσκονται μόνο σε έναν τόπο και πουθενά αλλού. Η διάρκεια της ύπαρξης των πραγμάτων και η επανάληψή τους σχετίζεται στενά με τη συνήθεια που επιτυγχάνεται σε όλα τα βιολογικά σώματα, αλλά και με τη δημιουργία κανόνων από την ανθρώπινη σκέψη. Τη διάρκεια και τη συχνότητα της επανάληψης ενός φαινομένου δεν μπορούμε να την αγνοήσουμε ούτε για την περιγραφή των δομικών στοιχείων του κόσμου, ούτε για τα ψυχολογικά προβλήματα και τις δυσκολίες της ζωής. Η σαφήνεια, η ακρίβεια και η στενή σχέση στα πράγματα γίνονται μειονέκτημα στη σκέψη, διότι αυτή δεν υπολογίζει την κίνηση, τη μεταβολή, τις δυνατότητες και τη μεταμόρφωση στα πράγματα.

· Προκατάληψη για την εύκολη γενίκευση

Δεν είναι τυχαίο, που ο άνθρωπος μπορεί να διανοείται και να διαμορφώνει απόψεις για πράγματα που ξεπερνούν την εμπειρία του, για τα πιο μακρινά, τα πιο μεγάλα και τα πιο μικρά, για τα αόρατα και για όλο το Σύμπαν. Μπορούμε σωστά να ανιχνεύουμε σχέσεις μεταξύ των πραγμάτων, όχι επειδή παρατηρούμε να ενεργεί το ένα επάνω στο άλλο, όχι επειδή παρατηρούμε μια σχέση αιτίας με ένα αποτέλεσμα, όχι επειδή θα συλλογιστούμε και θα εξάγουμε συμπέρασμα από μια σχέση εξάρτησης, αλλά μόνο και μόνο επειδή θα αναγνωρίσουμε μια ομοιότητα. Η υποβάθμιση για την επιτυχία της βιαστικής γενίκευσης είναι μια κατανοητή αντίδραση στη συνηθισμένη διαπίστωση της

εμπειρίας, ότι οι άνθρωποι εύκολα και συχνά σφάλουν από βιαστική εκτίμηση μιας ομοιότητας. Όταν αναγνωρίσουμε το πλεονέκτημα του ανθρώπου να σκέφτεται για πολλά πράγματα μαζί, με αλληγορίες και με παραδείγματα και πώς η έρευνα προχωράει όταν αποφασίσουμε να βάλουμε πνευματικές εμπειρίες στη ζωή μας, τότε η έκπληξή μας από την *αρχαία ελληνική φιλοσοφία* θα ελαττωθεί. Αντιθέτως, θα μεγαλώσει η έκπληξή μας για τους 15 αιώνες που πέρασαν με καθυστέρηση για την έρευνα του κόσμου και θα αντιληφθούμε καλύτερα τη σύγχυση και την ατελείωτη αμφιβολία, που προκαλεί η γνώση των άπειρων λεπτομερειών για κάθε πράγμα.

· Η γνώση πέρα από την προσωπική εμπειρία

Η εμπειρία που μεταβιβάζεται σε εμάς με την εκπαίδευση και με την επικοινωνία δεν είναι δική μας εμπειρία. Αναρίθμητα είναι εκείνα, τα οποία ο καθένας δεν θ' αντιληφθεί ποτέ, για τον έναν ή για τον άλλο λόγο και, όσο δεν πραγματοποιείται αυτή η δυνατότητά μας, είναι ασυνέπεια να μιλάμε για εμπειρία (με το πρόσχημα πως είναι δυνατή). Η εμπειρία που κάποιος επιβεβαιώνει καθημερινά μέσα σε ένα εργαστήριο ή στον τόπο που αυτός ζει, αυτή γίνεται δεκτή από εμάς με σχέση εμπιστοσύνης και μετά από την ανίχνευση πολλών άλλων πραγμάτων ή γεγονότων, που δεν συνδέονται τυχαία μαζί. Αν γενικεύσουμε και συμπεριλάβουμε περισσότερα πράγματα από αυτά που έχουμε παρατηρήσει, αυτό δεν σημαίνει οπωσδήποτε ότι αναφερόμαστε σε πράγματα τα οποία δεν μπορούν να παρατηρηθούν. Όταν λ.χ. λέμε, ότι ο άνθρωπος έχει δύο πόδια, αυτό είναι αλήθεια όχι μόνο για όσους έχουμε αντιληφθεί -αυτή είναι η πραγματική εμπειρία μας- αλλά και για αναρίθμητους άλλους.

· Το σκότος στην εμβάθυνση

Ο κίνδυνος της γενίκευσης και η μονομέρεια της εξειδίκευσης... θα μπορούσε να είναι ο τίτλος ενός διδακτικού βιβλίου. Αναρίθμητες συγγενικές λέξεις εκφράζουν το ίδιο πράγμα από άλλη οπτική γωνία, με διαφορετικές σχέσεις και συμπεριφορά. Μερικές πρώτες σκέψεις και

παρατηρήσεις για τον τρόπο που είμαστε σε ψυχολογική και διανοητική επαφή με το φυσικό κόσμο φανερώνουν αμέσως ορισμένες αδυναμίες, που περιορίζουν τη γνώση μας για τον κόσμο και αναβαθμίζουν τη φαντασία. Αυτές οι πρώτες σκέψεις και παρατηρήσεις μπορούν να γίνουν από οποιονδήποτε άνθρωπο και γι' αυτό το λόγο έχουν ήδη γίνει από τα αρχαιότερα χρόνια. Οι παρατηρήσεις για τις αδυναμίες της σκέψης και για την αρχή της γνώσης, λοιπόν, φανερώνουν αμέσως, πριν από την έρευνα της φύσης, ότι η γνώση ξεκινάει αποσπασματικά, από τυχαία επιλογή, με έλλειψη μνήμης και με φαντασία. Αφαιρούνται απαραίτητες σχέσεις από τα πράγματα, εισάγονται ανύπαρκτες σχέσεις και γίνονται βιαστικές εκτιμήσεις. Μια από τις παγίδες που φανερώθηκε σε όλες τις περιοχές της ανθρώπινης έρευνας και είναι καλά γνωστή τώρα στην εποχή μας, είναι ο ρόλος του συνόλου για την ύπαρξη των μερών και για τη ρύθμιση των σχέσεων που έχουν τα μέρη μεταξύ τους, ιδιαίτερα όταν εκείνα συνδέονται δυναμικά. Το αντάλλαγμα στη γενίκευση είναι ότι αναφερόμαστε γρήγορα σε πολλά πράγματα μαζί, εξοικονομούμε χρόνο και μνήμη και αποφεύγουμε πολλά αδιέξοδα.

· Παγκόσμια προκατάληψη για την απόλυτη ακρίβεια στη γνώση

Μη ξεχνάμε, ότι δεν ζούμε με τη διστακτικότητα που θα επέβαλλε η τεράστια άγνοιά μας. Αν τα πράγματα διατηρούν σταθερές μορφές και ιδιότητες με πολύπλοκες κινήσεις και με συνδυασμούς, που αλλάζουν με γρήγορους ρυθμούς (δυναμικά δηλαδή), όπως καταλαβαίνετε με τις πιο απλές σκέψεις του κόσμου, η παρατήρηση δεν συμπεριλαμβάνει μόνο στατικά ή ακίνητα σημεία. Πολλές φορές η απόλυτη ακρίβεια στρέφεται ενάντια στη γνώση, καθυστερεί την έρευνα και ενθαρρύνει να σχηματιστούν απόψεις που είναι ευάλωτες από μετρήσεις ακριβείας και από τη χρήση εκφράσεων που έχουν οριστεί με σαφήνεια. Σε πολλές περιπτώσεις, λοιπόν, δεν μπορούμε ούτε χρειάζεται να γνωρίσουμε με απόλυτη ακρίβεια.

· Η σχετικότητα της χρησιμότητας και τα μαθηματικά

Δεν αρκεί να πούμε για κάτι ότι είναι χρήσιμο, αλλά χρειάζεται να

πούμε ακόμα πόσο συχνά, σε τι και σε ποιες περιπτώσεις είναι χρήσιμο. Όταν, λοιπόν, λέμε ότι τα μαθηματικά είναι σημαντικά για την έρευνα, αυτό είναι το ίδιο όπως αν πούμε, η επιστήμη των ηλεκτρονικών είναι σημαντική για την έρευνα ή η ιατρική είναι απαραίτητη για την υγεία. Όμως, αυτό δεν σημαίνει ότι για κάθε έρευνα και σε όλες τις περιπτώσεις, θα χρειαστεί να γνωρίζουμε ή να χρησιμοποιήσουμε το σύνολο μιας επιστήμης. Τα μαθηματικά είναι ένα καθαρό μέτρο της αφηρημένης σκέψης και εργαλείο για τον υπολογισμό κάποιας ποσότητας.

· Τι είναι η αλήθεια και η εμπιστοσύνη

Θα τελειώσουμε γρήγορα και θα δια φωτίσουμε αν πούμε το μόνιμο γνώρισμα της αλήθειας: Τα πράγματα ή τα σχήματα ταιριάζουν με ορισμένους τρόπους μεταξύ τους, ενώ με ορισμένους άλλους όχι. Μερικοί από τους συνδυασμούς και τους τρόπους είναι πιο γρήγοροι ή πλησιέστεροι ή φανερώνουν πιο καθαρά μια μορφή, ή εφαρμόζουν μεταξύ τους σε περισσότερα σημεία, ή πλησιάζουν με ορισμένους τρόπους που επαναλαμβάνονται και πολλές φορές ο ένας τρόπος είναι ο μοναδικός ή ο πλήρης ή ο ισοδύναμος. Η εξήγηση για τη σύμπτωση και το μη τυχαίο συνταίριασμα είναι αυτό που ονομάζουμε «αλήθεια». Με αυτόν τον αφηρημένο και γρήγορο τρόπο γίνεται η αναγνώριση της αλήθειας από όλους τους ανθρώπους στην καθημερινή ζωή, εκτός αν χρειαστεί η εξάλειψη κάθε αμφιβολίας, όπως σε δικαστικές υποθέσεις και για την τεχνολογία. Στενή σχέση με την ανίχνευση της αλήθειας έχει η αντίληψη του ωραίου και της ομορφιάς. Μπορούμε να ανιχνεύουμε σχέσεις μεταξύ των πραγμάτων και να προβλέπουμε μια επανάληψη μόνο και μόνο επειδή θα αναγνωρίσουμε μια ομοιότητα. Η διάρκεια στα πράγματα, η επανάληψη μερικών φαινομένων, οι ομοιότητες μεταξύ τους, η ύπαρξη κοινών ορίων, τα φαινόμενα της ισορροπίας και δημιουργικής σύγκλισης και ο συγχρονισμός σε ένα πλήθος δράσεων, η φυσική σχέση δράσης-αντίδρασης, αυτές οι παρατηρήσεις δημιουργούν συνήθειες και την αυτόματη εμπιστοσύνη για όλες της μορφές ζωής, πριν ακόμα αυτές να μπορέσουν να σκεφτούν τι είναι η γνώση και πότε είναι

αξιόπιστη. Τελικά, όχι μόνο υπάρχει αλήθεια και βέβαιη γνώση, αλλά και είναι αξιοθαύμαστη στιγμή της ζωής να πράττουμε σύμφωνα με την αλήθεια, ενώ γνωρίζουμε ότι έτσι θα χάσουμε μια ευκαιρία ή θα πληγώσουμε τον εαυτό μας. Στις περιπτώσεις, στις οποίες δεν αναζητάμε την αξιοπιστία της γνώσης -για τον ένα ή για τον άλλο λόγο- και βασίζομαστε χωρίς επαρκή γνώση, έχουμε την άμεση, βιαστική ή αστόχαστη βεβαιότητα, την οποία ονομάζουμε πίστη ή εμπιστοσύνη. Όταν αυτή η άμεση βεβαιότητά μας είναι για την ορθότητα της άποψης, τότε την πίστη τη λέμε καλή, ενώ αντιθέτως τη λέμε κακοπιστία. Η πίστη μπορεί να αποδειχθεί εύστοχη ή το αντίθετο και να κατευθύνει την επιστημονική γνώση. Ωστόσο δεν παύει να είναι μια βεβαιότητα βιαστική και με ανεπαρκή γνώση. Όσοι συμβουλεύουν να αντλούμε τη βεβαιότητά μας με έρευνα και γνώση, αυτοί πρέπει περισσότερο από τους δογματικούς μιας θρησκείας να μας επιτρέψουν να αμφιβάλλουμε και να μην έχουμε τυφλή εμπιστοσύνη.

· Πράγματα, λέξεις και έννοιες

Ακόμα και οι απλές λέξεις με τις οποίες νομίζουμε ότι εκφράζουμε τα πράγματα, φανερώνουν μεγάλη άγνοια και τις προσωπικές εντυπώσεις μας. Η ανάμειξη πολλών λογοτεχνικών εκφράσεων σε μια περιγραφή ή ερμηνεία για κάποια πράγματα -ιδιαίτερα σε μια επιστημονική έρευνα και στην υποστήριξη μιας άποψης, όπως λ.χ. το ακόνισμα του νου- είναι ένας εύκολος και συνηθισμένος τρόπος για να αποφύγουμε τη δυσκολία να συλλογιστούμε. Αλλά και όπως είπαμε, η προσεκτική και κυριολεκτική διατύπωση μπορεί να δυσκολέψουν την κατανόηση και η ακρίβεια στη γνώση δεν είναι πάντα απαραίτητη, ούτε εφικτή. Όταν εξαρχής εκτιμούμε ότι τα πράγματα δεν είναι καθαρά ξεχωρισμένα μεταξύ τους και αμετάβλητα, όταν εξαρχής θεωρούμε ότι αυτά ποτέ δεν εμφανίζονται με όλες τις λεπτομέρειες και τις συνδέσεις τους, τότε πολλές φορές είναι υπερβολή να τα ξεχωρίζουμε καθαρά στις λέξεις. Αν κάποιος ψάχνει αφορμή για να αμφισβητήσει και σκέφτεται με κακοπιστία, τότε σίγουρα θα επιτύχει μια ενδιαφέρουσα θεατρική παράσταση με θύμα την αλήθεια. Μπορούμε να έχουμε πρωτότυπες απόψεις

και δημιουργική φαντασία, αλλά να δυσκολευόμαστε να εκφραστούμε, ενώ αντιθέτως, μπορούμε να λέμε πολλά, με ευστροφία και εντυπωσιακά, αλλά τίποτα το ενδιαφέρον ή το νέο.

· Συνοπτικά η εξάρτηση της εμπειρίας από τη σκέψη

Διάνοια χωρίς εμπειρία ίσως δεν υπάρχει, αλλά χωρίς τη διάνοια είναι αδύνατη κάθε εμπειρία. Χωρίς τη διατήρηση ορισμένων παρατηρήσεων με τη βοήθεια της σκέψης, η εμπειρία είναι λίγες αναμνήσεις.

· Οι αισθήσεις είναι τρόποι της νόησης (Η αξεχώριστη σχέση της νόησης με τη ζωή και τον κόσμο, χωρίς ερμηνεία των φυσικών φαινομένων)

Η αντίληψη για τα πράγματα πρέπει να αρχίζει από κάποια αφαίρεση, που γίνεται μόνη της (απρόσεκτα), γιατί αν όχι, τότε δεν θα υπήρχαν μη αντιληπτά μέρη της πραγματικότητας. Τα αισθητηριακά δεδομένα (όπως λ.χ. ένα χρώμα ή το αίσθημα της θερμοκρασίας) αρχίζουν από κάποια αφαίρεση, που γίνεται μόνη της (απρόσεκτα και βιολογικά), γιατί αν όχι, τότε δεν θα υπήρχαν αόρατα και απαρατήρητα μέρη της πραγματικότητας. Η αφαίρεση, η σύνοψη και η διαστρέβλωση αρχίζει άμεσα από την πρώτη αίσθηση, όπως και η πληροφόρηση, αφού αφαιρούνται αναγκαία κάποια γνωρίσματα των πραγμάτων, ενώ και τα ίδια τα αισθήματα συνταυτίζονται με ανύπαρκτα πράγματα ή ουσίες.

· Το φαινόμενο της ζωής/ψυχής επίσης ξεκινάει με αφαίρεση πληροφοριών

Τα υλικά στοιχεία είναι η ελάχιστη πραγματικότητα και όχι το πλήρες Σύμπαν. Αν "αισθητικότητα" εννοούμε την ικανότητα να βλέπουμε, να ακούμε, να αγγίζουμε και γενικά να λαμβάνουμε κάποια πληροφορία από εξωτερικούς ερεθισμούς, τότε όπως εξηγήσαμε, η ικανότητα αυτή κάνει την ίδια λειτουργία, όπως η νόηση. Δηλαδή οι πληροφορίες που λαμβάνουμε από τα αισθητήρια όργανα είναι αποσπασματικές και

αφηρημένες (όπως είναι οι έννοιες των λέξεων). Η αφαίρεση γνωρισμάτων και η περιληπτική άποψη των πραγμάτων ξεκινάνε από τα ίδια τα αισθητηριακά δεδομένα. Τα πρώτα δεδομένα των αισθήσεών μας ήδη είναι αποσπασμένα γνωρίσματα και "σύντομες" απόψεις των πραγμάτων. Έτσι η πλάνη είναι εξασφαλισμένη και στις αισθήσεις, αφού με την αποσπασματική και την ελλιπή πληροφόρηση για τα πράγματα πολλά δεν φανερώνονται ή φανερώνονται στρεβλωμένα και σχετικά.

· Συμπεριφορές και γεγονότα από φαντασιώσεις και η μαζική εξάπλωση πολλών ψεμάτων

Επιμένουμε σε σκέψεις για τη μόνιμη σύνδεση της σκέψης με την ανθρώπινη συμπεριφορά και με το νόημα της ζωής. Για να φανερωθεί συνοπτικά και αναμφισβήτητα πώς ένα πλήθος από αντιδράσεις, εναντιώσεις και αντιδικίες μεταξύ των ανθρώπων ξεκινούν και διατηρούνται από εκτιμήσεις και απόψεις που γίνονται γρήγορα μέσα στο πνεύμα τους. Και αυτό δεν ακούγεται πειστικό ή θα εκτιμηθεί σαν υπερβολή, όταν δεν παρακολουθήσουμε πιο αναλυτικά τι είναι το πνεύμα και τι προκαλεί η αόρατη δράση του. Από αυτή τη σύντομη ανάλυση φανερώνεται η αξεχώριστη σχέση της συμπεριφοράς με τη βιαστική βεβαιότητα και με τη βιαστική αμφισβήτηση, με τις μεροληπτικές απόψεις, με τη συνήθεια, με την άγνοια, με την εκμετάλλευση της άγνοιας και με τις αδυναμίες της γλώσσας. Αν αυτές ήταν διαπιστώσεις από μια έρευνα του εγκεφάλου και με γνώσεις που σχηματίζονται από την εμπειρία λίγων ερευνητών, τότε μάλλον και η ευθύνη του ανθρώπου για τη συμπεριφορά του θα ήταν λιγότερη. Όμως δύσκολα θα πειστούμε ότι έλειπαν η γνώση και οι πολύτιμες παρατηρήσεις από τη ζωή σχεδόν όλων των ανθρώπων, για να ζήσουν πιο φιλικά μεταξύ τους. Αν αυτή η ηθική άποψη είναι σωστή, τότε ο πλανήτης Γη, χωρίς την έρευνα του διαστήματος ενδέχεται να αποδειχτεί ένας πλανήτης τρελοκομείο και φυλακή του Σύμπαντος. Και όχι έτσι συμβιβαστικά και ανθρωποκεντρικά, όπως η γήινη ζωή εμφανίζεται σαν μια ομαλή εξέλιξη από το άγριο ζώο σε ένα ανθρώπινο είδος με αδυναμίες και ελαττώματα, χωρίς να κατονομάζουμε ποιες είναι αυτές οι αδυναμίες ή

εμφανίζοντας τις αδυναμίες μόνο βιολογικές και οικονομικές.

Ο περιορισμός της υλικής και βιολογικής ύπαρξης στο χώρο και στο χρόνο συνδέεται άμεσα με τον περιορισμό της γνώσης (ή της διάνοιας), η οποία αρχίζει με τις αισθήσεις σαν γνώση εξωτερική. Ο καθορισμός και ο επηρεασμός της ζωής μόνο από το εξωτερικό της οδηγεί σε μία απερίσκεπτη ζωή, όπως των άλλων ζώων. Η διαφορά, όμως, του ανθρώπου είναι η διατήρηση και η επεξεργασία των αισθητών στο εσωτερικό του (σαν πληροφορίες στη μνήμη). Η αφαιρετική αρχή της αίσθησης, ο φυσικός περιορισμός (τοπικός και χρονικός) της γνώσης και η αναπόφευκτη διανοητική αδυναμία εξηγούν με φυσικούς νόμους την εμφάνιση του λάθους, τα κενά της γνώσης και μαζί τη διαφοροποίηση της εμπειρίας. Το μεγαλύτερο μέρος των πληροφοριών και των γνώσεων που πιστεύουμε ότι είναι πολύτιμο και απαραίτητο αντανακλούν περιστασιακά γεγονότα, μοναδικά κι ανεπανάληπτα πράγματα και μάλιστα με πολλά φανερά και απαρατήρητα σφάλματα. Από τη στιγμή, που η συμπεριφορά ενός ζώου σταματάει να ρυθμίζεται και να προσδιορίζεται αποκλειστικά από τις πληροφορίες των αισθητηρίων οργάνων του, τότε η νόηση αναπόφευκτα κάνει σκέψεις που διαστρεβλώνουν την αντίληψη της περιβάλλουσας πραγματικότητας, όπως την εμφάνιζαν πιο άμεσα οι αισθήσεις. Πολλές συνήθειες δεν αφήνουν τον άνθρωπο να σκεφτεί, πολλές απόψεις δεν μπορεί να τις συνηθίσει, πολλά ξεχνάει και η φαντασία του συγχέεται με την πραγματικότητα. Δεν χρειάζεται ν' ακούσουμε κάτι άγνωστο και πρωτοφανές για ν' αντιληφθούμε πόσα πολλά αγνοούμε. Αν σκεφτούμε για τις συνηθισμένες λέξεις με τις οποίες εκφράζουμε τις σκέψεις μας, τότε έτσι απλά και γρήγορα πάλι θ' αντιληφθούμε πόσο ελλιπής είναι η γνώση που νομίζαμε ότι κατέχουμε και πόσο περισσότερη είναι η φαντασία μας. Εύκολα χρησιμοποιούμε τη λέξη «γνωρίζω», ενώ πολλές φορές με τη λέξη αυτή δεν λέμε τίποτε περισσότερο απ' ότι ακούσαμε ένα όνομα ή είδαμε ένα πρόσωπο ή κάτι που θυμόμαστε. Η άγνοια συμπεριλαμβάνει άγνοια της άγνοιας και αυτή προκαλεί αυταπάτες για την επάρκεια και τη συνέπεια της γνώσης μας (ασθένεια της παρανοϊκής βεβαιότητας). Η διανοητική αδυναμία του ανθρώπου (για σωστή και αρκετή πληροφορηση, για σωστές εκτιμήσεις και πιστή αναπαράσταση των πραγμά-

των μέσα στη σκέψη του κλπ) βγαίνει εκτός ελέγχου με τις επιθυμίες, που τον αναγκάζουν να σκέφτεται βιαστικά και με πρώτο σκοπό την εξυπηρέτηση των συμφερόντων του. Επιπλέον, πολλά είναι τα ψέματα ενώ αυτά δεν ήταν απαραίτητα. Με αυτή την υπερβολική εμπιστοσύνη προς τον εξαπατημένο εαυτό τους και υποκινούμενοι από τα όνειρά τους, λογικό είναι οι άνθρωποι να περιφρονούν τη δημιουργική προοπτική του πνεύματος όταν αυτό στραφεί μέσα στον εαυτό του.

· Για τη μέτρηση της νοημοσύνης

Θα ήταν υπολογίσιμο και πιο αποτελεσματικό να αξιολογούμε τη νόηση έτσι ποσοτικά, αν η αποτελεσματικότητά της μέσα στον κόσμο καθοριζόταν διαρκώς και αποκλειστικά από επιστημονικούς συλλογισμούς. Αν η ζωή ρυθμιζόταν με επαρκή γνώση για τα πράγματα και για τις συνέπειες των πράξεών της, με μαθηματικούς υπολογισμούς και ανεπηρέαστα από τις τυχαίες εξελίξεις των πραγμάτων. Όμως στον κόσμο, από μια ανόητη πράξη και από ένα κακό υπολογισμό μπορεί να σωθεί μια ανθρώπινη ζωή και όχι μονοσήμαντα να χαθεί και η τύχη είναι καθοριστική. Το πιο σημαντικό ωστόσο, το οποίο δεν αντιλαμβάνονται όσοι σκέφτονται για τη νόηση σαν να ήταν ένα μηχανικό όργανο είναι η επίδραση, που αυτή έχει διαρκώς και άμεσα για τον εαυτό της (δηλαδή σαν ψυχή) και η (ηθική) χρησιμότητα της σκέψης για τη ζωή εσωτερικά.

· Θεμελιακές παρατηρήσεις για τη σύνδεση της σκέψης με τη γνώση

Λίγες σύντομες διαπιστώσεις αναδεικνύουν τη μεγάλη ανάγκη για την εκπαίδευση της σκέψης με μεγαλύτερη προσδοκία από τη συσσώρευση της γνώσης.

· Η ηθική προστασία απέναντι στην εξαπάτηση, από τις πρώτες σκέψεις

Από τις πρώτες παρατηρήσεις για το τι είναι και τι γίνεται στο πνεύμα μας μεταβάλλεται η άποψή μας για τη ζωή και τον κόσμο. Η

ηθική μαζί με την πνευματική καλλιέργεια μπορεί να προστατέψει από την εξαπάτηση και να προκαλέσει δυσκολίες στην ανήθικη δράση. Το λάθος και η εξαπάτηση είναι εχθρός της αυτογνωσίας, μη μας διαφύγει.

· Πρόταση – Άσκηση

προς τον αναγνώστη για την εκτίμηση του ρόλου της σκέψης στη ζωή και για την καλύτερη κατανόηση στη συνέχεια της ανάγνωσης.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ (186 σελίδες)

>>> Η ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗ ΔΥΝΑΜΗ ΤΗΣ ΣΚΕΨΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΚΑΙ Η ΑΞΕΧΩΡΙΣΤΗ ΣΧΕΣΗ ΤΟΥΣ. Ο ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΗΘΙΚΗΣ

· Συνοπτικά για τη στροφή της σκέψης μέσα στο πνεύμα (σε 2,5 σελίδες)

1) Για τις πληροφορίες περιορισμένες στα αισθητήρια όργανα. 2) Στον άνθρωπο, οι πληροφορίες δεν περιορίζονται στις αισθήσεις. 3) Οι πληροφορίες είναι άμεσα συνδεδεμένες με τη συμπεριφορά και τις κινήσεις μας και δεν είναι ξεκομμένες από την υπόλοιπη ζωή μας. Έχουμε συμφέρον να πληροφορούμαστε και να γνωρίζουμε σωστά. 4) Πολλά από τα συναισθήματα που προκαλούνται σε εμάς τους ανθρώπους συνδέονται με το σύνολο των πληροφοριών και με τις σκέψεις μας. 5) Η παρατήρηση της ζωής σαν φαινόμενο αξεχώριστο από τις πληροφορίες φανερώνει μια μεγάλη αντίθεση μέσα στη φύση, που έχει κουράσει τη σκέψη πολλών φιλοσόφων. Ο κόσμος εμφανίζεται διχασμένος σε εξωτερικό και σε εσωτερικό, που απεικονίζει παραμορφωμένα τον εξωτερικό. Με τον εαυτό μας συνδεόμαστε άμεσα, διαρκώς και χωρίς καμία μεσολάβηση (δηλαδή πνευματικά και ψυχολογικά). 6) Χωρίς να το καταλάβουμε, από μια σύντομη ανάλυση για τη σχέση της σκέψης και της πληροφορίας με αυτό που λέμε "ζωή" συναντάμε και σχηματίζουμε τις έννοιες του καλού και του κακού περιορισμένες μέσα στη διάνοια. Για να τις εκφράσουμε χρησιμοποιούμε άλλες λέξεις: το σωστό και το λάθος. Και δεν μπορούμε να μην παρατηρήσουμε, ότι αν θέλουμε να αντιλαμβανόμαστε την πραγματικότητα, τον κόσμο που μας περιβάλλει και έτσι όπως συνδεόμαστε με τα πράγματα, τότε είμαστε αναγκασμένοι να λαμβάνουμε σωστές πληροφορίες, να γνωρίζουμε, να εκτιμούμε σωστά και να σκεφτόμαστε αποτελεσματικά. Αν επιλέξουμε το αντίθετο, τότε επιλέγουμε την ανισορροπία, την απώλεια πνευματικής επαφής με την πραγματικότητα και την αυτοκαταστροφή.

· Ο πρωταγωνιστικός ρόλος της (κοσμολογικής) ηθικής

Μερικές από τις κατευθυντήριες απόψεις για την πορεία της ζωής και για τις αξίες της είναι προ-καθοριστικές για την απόδοση, την επιτυχία, την αξιοπιστία και την εξέλιξη του ανθρώπου σε όλους τους χώρους και σε όλες τις δραστηριότητές του. Οι κατευθυντήριες απόψεις και οι εσωτερικές αξίες για την ασφαλή πορεία της ζωής υποβαθμίζονται και αντιμετωπίζονται σαν μεταφυσικά ζητήματα, διότι δεν ευνοούν τα σχέδια, τις επιθυμίες και τους στόχους των φιλόδοξων και των "υλιστών" ανθρώπων... Ο εσωτερικός προσανατολισμός της ζωής με την επίγνωση της άγνοιας, αυτομάτως περιορίζει και αποτρέπει την αισθησιοκρατική, την υλιστική και την εγωκεντρική δράση. Αυτό δεν είναι κάτι τυχαίο. Με άσκοπες δράσεις, με κακές σκέψεις και με σφαλερές εκτιμήσεις, προκαλούμε την κακή τύχη μας και επομένως μια ζωή με αναβαθμισμένο το πνεύμα επιβάλλεται.

· Η σχετικότητα των εξωτερικών αξιών ή προτύπων

Οι αξιολογήσεις μπορούν και γίνονται από πολλές σκοπιές και όπως μας ευχαριστεί, όσο μπορούμε να ορίζουμε έτσι σχετικά μια αξία-σκοπό-πρότυπο σε σχέση με την πραγματοποίηση ορισμένων δυνατοτήτων. Ο εγωκεντρισμός σημαίνει την τελείως αντίθετη ροπή του ανθρώπου να προσκολλάται, να περιορίζεται στα εξωτερικά του πράγματα, να ζει έτσι «τυχαία», παρασυρμένος, με εξωτερικές αξίες και στόχους και να επιμένει στην έμμεση εξύψωσή του μέσα στο κοινωνικό και φυσικό περιβάλλον, εξαιτίας των φαντασιώσεων και των λαθών στη σκέψη. Η εξωτερική δραστηριότητα είναι ταυτοχρόνως διανοητική, δηλαδή γίνεται με πληροφορίες, σκέψεις και εκτιμήσεις. Ένα πλήθος ικανοτήτων και πλεονεκτημάτων στους ανθρώπους έλκουν την προσοχή και προκαλούν τη ζήλια ή την επιδοκιμασία μόνο και μόνο επειδή ανήκουν σε ομοίους μας.

· Η καλοσύνη χωρίς την έννοια του δικαίου είναι τυφλή

Κανένα λογικό πλάσμα οπουδήποτε μέσα στο Σύμπαν δεν μπορεί να είναι "καλό" όταν η ψυχολογία του και η συμπεριφορά του ρυθμίζονται

από μεροληπτικές και επιπόλαιες σκέψεις. Όπως ο "απερίσκεπτος και απαίδευτος" άνθρωπος συμπεριφέρεται με μία επιπόλαια φιλοσοφία και με πολλές αυταπάτες, αντιστοίχως ο "καλός" άνθρωπος ασυναίσθητα γίνεται ο πιο κακός ή συμμετέχει σε αυτό, χωρίς να έχει αυτή την πρόθεση και χωρίς επίγνωση!

· Η ηθική δεν είναι οπωσδήποτε κοσμική και κοινωνική συμπεριφορά

Η ανασφάλεια και ο φόβος χρειάζονται πολλές φορές στη ζωή και μας προστατεύουν, διότι προκαλούνται από εκτιμήσεις κινδύνου και από έλλειψη βεβαιότητας. Γι' αυτό συνήθως είναι σημάδια εξυπνάδας και όχι ανοησίας, ακόμα και στα ζώα. Ωστόσο, πολλές φορές με τη φυγή και από έλλειψη αντίδρασης ενθαρρύνουμε τον ανταγωνιστή, αποδεχόμαστε την εκμετάλλευσή μας, κλείνουμε τα μάτια και ενεργούμε εξαναγκαστικά με τη θέληση κάποιων άλλων, από φόβο για τα προβλήματα που μπορούν να μας δημιουργήσουν, τόσο με τις απόψεις όσο και με τις δικές τους ακραίες ενέργειες. Με τις ηθικές-εσωτερικές αξίες δεν βοηθάμε μόνο τον εαυτό μας, αλλά κάνουμε πιο δύσκολη τη ζωή όσων θέλουν να μας χρησιμοποιήσουν, να μας εκμεταλλευτούν, να μας βλάψουν, όσων απολαμβάνουν τις επιτυχίες τους με υπεροψία και απληστία. Τα άτομα ενώνονται σε ομάδες και χωρίζονται ξανά σε ομάδες, με απλές φιλικές σχέσεις ή ως συνεργάτες και με κάθε άλλο σκοπό. Τότε τα σημάδια από την έλλειψη της Ηθικής υπάρχουν στην ομαδική δραστηριότητα. Η κοινωνικότητα είναι μία από τις παρεξηγημένες λέξεις, διότι καλλιεργεί μεγάλες προσδοκίες στη φαντασία μας και αγνοεί τη μόνιμη σύνδεση της φυσιολογικής συμπεριφοράς με την άγνοια, την πλάνη, τη μεροληψία, την ανευθυνότητα, την απληστία και την εγωκεντρική συμπεριφορά. Στο νόημα της λέξης "ανηθικότητα" συμπεριλαμβάνεται μια μεγαλύτερη ποικιλία συμπεριφορών που ξεπερνούν τις πιο φανερές περιπτώσεις αλητείας, εξαπάτησης, απουσίας φρένου και καταχρήσεων.

· Η ηθική με το ρυθμιστικό ρόλο της σκέψης θεμελιώνει το δίκαιο

Η αλήθεια είναι το δίκαιο στη θεωρία, το δίκαιο περιορισμένο στη γνώση και μέσα στη διάνοια. Η στενή, μόνιμη και ρυθμιστική σχέση της σκέψης με την ψυχολογία, με την εξωτερική συμπεριφορά, με τον τρόπο ζωής και με τις ανθρώπινες σχέσεις καλύπτεται από τους ρύπους των πληροφοριών, που μας κατακλύζουν και μας προκαλούν φαντασιώσεις, ανασφάλειες, απορίες και δράση με τρελή σκέψη. Οι διαπιστώσεις για τις ανθρώπινες αδυναμίες και περιορισμούς, για τη διανοητική σχέση του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον και ορισμένοι φυσικοί νόμοι είναι παγκόσμιες διαπιστώσεις και θα έπρεπε να συμπεριλαμβάνονται στην εκκίνηση της διατύπωσης του *Συντάγματος* ενός κράτους. Για να περάσουμε σε σκέψεις για το δίκαιο, πρέπει πρώτα να κάνουμε σωστές σκέψεις και να ξεχωρίσουμε τις έννοιες της αλήθειας και του ψεύδους ή του λάθους. Το δίκαιο είναι συνδεδεμένο αξεχώριστα με την ηθική (με εσωτερικές αξίες), η ηθική αξεχώριστα από τη σκέψη, η σκέψη αξεχώριστη από τη γνώση και η γνώση γενικότερα με την έννοια της πληροφορίας είναι αξεχώριστη από τη ζωή. Έτσι, μια από τις πρώτες εξωτερικές σχέσεις που χρειάζεται να ρυθμιστεί είναι η συνεννόηση και η επικοινωνία. Για την ειρηνική συμβίωση και για τη συνεργασία μεταξύ των ανθρώπων, τόσο ως ξεχωριστά πρόσωπα όσο και σαν οργανωμένες ομάδες, είναι απαραίτητη η σχέση εμπιστοσύνης. Χωρίς τέτοια σχέση, η κοινωνία είναι μια πίστα για τα παιχνίδια της εξαπάτησης και της εκμετάλλευσης χωρίς φραγμούς. Όταν, λοιπόν, λέμε ότι "η αυταπάτη και η άγνοια είναι από μόνα τους το μεγάλο μείον στη ζωή, αν όχι η καταστροφή της" αυτό δεν σημαίνει μόνο τη ζωή ενός τρελού, αλλά επιπλέον και αδυναμία από την κίνηση μέσα στη φύση και στην κοινωνία. Το υλιστικό πνεύμα με την τεράστια άγνοια του κόσμου είναι ελκυστικό για τα παιδιά, διότι έτσι οι επιπόλαιοι άνθρωποι έχουν υπερβολικές προσδοκίες και με αυτές παρακινούνται στη δράση και στην αντίδραση. Οι φαντασιώσεις με τις μεγάλες προσδοκίες είναι η επιλογή του φυσιολογικού ανθρώπου και δύσκολα μπορεί κάποιος ν' αντισταθεί στα όνειρα. Οι φαντασιώσεις και οι προσδοκίες από τα κενά της γνώσης δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν με όπλα και με υλικά εργαλεία.

· Η ηθική είναι τρόπος ζωής και όχι στιγμές συμπεριφοράς

Διαστρεβλώνουμε το νόημα της Ηθικής και μειώνουμε το σημαντικό ρόλο της στον κόσμο, όταν την περιορίζουμε στις καλές προθέσεις και στις περιστασιακές πράξεις αλληλεγγύης. Αξιώνουμε τη μόνιμη ή την κατά μέσο όρο σύνδεση της Ηθικής με όλο το χρονικό διάστημα που ζούμε, δηλαδή με τον τρόπο ζωής. Αν έτσι ακούγεται πιο αυστηρή η αξίωση να ρυθμίζουμε τη συμπεριφορά μας καθημερινά με τις εσωτερικές αξίες και με τη δύναμη της σκέψης, ωστόσο η ίδια αυτή αξίωση είναι πιο επιεικής για τις μεμονωμένες στιγμές καταδικαστέας συμπεριφοράς. Η αποσπασματική και η περιστασιακή παρατήρηση της συμπεριφοράς συνεργεί για τις μονόπλευρες εκτιμήσεις και έτσι σχηματίζονται αντιφατικές απόψεις για ένα πρόσωπο, για τις οποίες μετά αναζητούμε μια λογική εξήγηση.

· Ηθική και φιλανθρωπία (ακόμα και αντίθετα μπορούν να γίνουν)

Ο καλός πρέπει να είναι και δίκαιος και αυτά τα δύο δεν συμπίπτουν. Να είμαστε καλοί με επίγνωση πώς συμπεριφέρεται και διανοείται ένας κακός και έτοιμοι να αντιδράσουμε με γενναιότητα και σκληρότητα όταν χρειαστεί. Όχι καλοί από ανοησία και από δειλία. Αν εμείς οι ίδιοι δεν κάνουμε τίποτε για να βοηθήσουμε τον εαυτό μας, τότε η εξωτερική ηθική των άλλων είναι άσκοπη και μπορεί να επιφέρει αντίθετα αποτελέσματα.

· Η ηθική και το δίκαιο ξεκινούν πριν από την εμφάνιση του ανθρώπου, από τις προδιαγραφές του κόσμου

Αν κάποιος δεν αναγνωρίζει την αλήθεια και διαφωνούν με τη σωστή εκτίμηση, τότε επιβεβαιώνεται η αλήθεια από τις αστείες ή από τις θλιβερές συνέπειες αυτής της νοητικής αδυναμίας και από μια σειρά άλλων λαθών και αποτυχιών που ακολουθούν με τις πλανεμένες σκέψεις. Από τις πρώτες παρατηρήσεις ήταν, ότι ο πολιτισμένος άνθρωπος χρειάζεται συχνά να βάζει φρένο στη συμπεριφορά του, αυτός ο ίδιος άμεσα στον εαυτό του ή αντίθετα αυτός ο ίδιος να παρακινεί τον εαυτό του για να πράξει έτσι όπως δεν θα επιθυμούσε. Όταν η ηθική καθορι-

στεί με εσωτερική προοπτική, με την ανάγκη για αυτογνωσία και νοηθεί ως τρόπος ζωής με αμερόληπτο και ερευνητικό πνεύμα, τότε με καμία δυσκολία δεν θα την αμφισβητήσουμε.

· Η ηθική βασίζεται σε αναμφισβήτητες γενικές αρχές

Η έννοια της Ηθικής δεν έχει σχηματιστεί μόνο με τη φαντασία, χωρίς την παρατήρηση στη φύση, στην καθημερινή ζωή και στις ανθρώπινες σχέσεις. Η Ηθική με τις εσωτερικές αξίες και σε σύζευξη με τη σκέψη επιβάλλεται κάπως από την ίδια τη φύση, πριν ακόμα ο άνθρωπος σχηματίσει την ιδέα της μέσα στη σκέψη του και πριν βρεθεί στην ανάγκη να διατυπώσει γραπτά μερικούς κανόνες συμπεριφοράς. Ιστορικά, για τον προορισμό και τη χρησιμότητα της Ηθικής έχουν εκφραστεί διαφορετικές και αντίπαλες απόψεις και σαν ασύνδετες μεταξύ τους. Όλες αυτές οι απόψεις δεν είναι ασυμβίβαστες μεταξύ τους και διαζευκτικές. Αν η ζωή ήταν πάντα κάτι καλό ή μια συμπεριφορά πάντα καλή, τότε δεν θα έπρεπε ποτέ να εναντιωνόμαστε ή να επιβάλλουμε περιορισμούς στις επιλογές και να απαγορεύουμε συμπεριφορές. Όσο νοούμε τη ζωή έτσι αφηρημένα, χωρίς μορφή, χωρίς βιολογία, χωρίς σωματική κίνηση, χωρίς δράση κλπ, τότε η ζωή απομένει μόνη της και αυτή απαλλάσσεται από όλες τις δυνατότητες να βλάψει, να απειλήσει και να καταστρέψει μια άλλη ζωή. Έτσι φανταζόμαστε τη ζωή μονόπλευρα απαραίτητη, ιερή και με καλή προοπτική μέσα στον κόσμο. Αν όμως η ζωή νοηθεί με τη μορφή ενός αιμοδιψούς τέρατος και με καταστροφική δράση, τότε την καταδικάζουμε και δεν την εκτιμούμε απαραίτητη. Επειδή όμως η ζωή και η συμπεριφορά της δεν είναι πάντα ευνοϊκά για τη ζωή (εναντιώνεται στον εαυτό της και στις ζωές με άλλη μορφή), γι' αυτό χρειάζονται περιορισμοί στη συμπεριφορά, απαγορεύσεις και αντιδράσεις που δεν είναι ούτε ευχάριστες ούτε καλές. Αν η ηθική οριστεί ως σύνολο κανόνων, αρχών και αξιών με εξωτερικούς σκοπούς και για την εξυπηρέτηση ορισμένων δράσεων, τότε δεν θα αναγνωρίσουμε τον πρωταγωνιστικό ρόλο της. Η στροφή του πνεύματος σαν ερευνητική σκέψη μέσα στον εαυτό του δεν είναι μόνο μια φιλοσοφική κίνηση ή μια αρχή για τη φιλοσοφική σκέψη και

για την πνευματική καλλιέργεια. Είναι συγχρόνως μια ηθική και αμερόληπτη πράξη, απαραίτητη για τον προσανατολισμό της ζωής σαν πνευματικό φαινόμενο (όχι βιολογικό). Μόνο με την αμερόληπτη και υπομονετική σκέψη, με τις σωστές εκτιμήσεις και με τη σκέψη να υπολογίζει τον κόσμο ευρύτερα από αυτόν που εμφανίζεται στα μάτια, έτσι μόνο μπορούμε να σχηματίσουμε τις τελικές απόψεις, με τις οποίες θα αλλάξουμε πρώτα εμείς μέσα μας και όχι ο κόσμος.

· Για τη θεμελίωση μιας ηθικής που δεν αγνοεί την πραγματικότητα

Χωρίς τις θεμελιακές διαπιστώσεις για τον πνευματικό προσανατολισμό, τα υπόλοιπα ζητήματα για την ανθρώπινη συμπεριφορά, για την κοινωνία και για τον προορισμό του κράτους μένουν αστήριχτα και είναι προσωπικές εκτιμήσεις, αντιφατικές απόψεις και πεδίο οικονομικής και πολιτικής εκμετάλλευσης μερικών φιλόδοξων. Ο άνθρωπος δεν είναι λογικό και κοινωνικό ζώο, με την καλή έννοια που φανταζόμαστε. Με την παγκόσμια ηθική, η ανθρώπινη δράση και συμπεριφορά ερμηνεύονται με τις πνευματικές αδυναμίες του ανθρώπου (όπως λανθασμένες εκτιμήσεις, ελλιπής γνώση, εξασθένιση και ανεπάρκεια μνήμης, φαντασιώσεις για τα πράγματα, μεροληψία, κακή χρήση των λέξεων, σκόπιμη απόκρυψη και ψέματα κλπ) και με τη διαρκή υπεροψία ή την ανασφάλειά του. Οι φυσικοί περιορισμοί και οι πνευματικές αδυναμίες μεταμορφώνουν τον άνθρωπο σε απατεώνα του εαυτού του και όλου του κόσμου και μαζί με όλες τις δυνατότητες της γνώσης. Οι συνέπειες από τις πνευματικές αδυναμίες και από την έλλειψη των εσωτερικών αξιών γίνονται πιο φανερές έξω από το άτομο, όταν οι άνθρωποι συνεργάζονται και όταν οργανώνονται ομάδες, που υποκινούνται, καθοδηγούνται, εκπροσωπούνται και συντονίζονται στη δράση τους. Ενώ όλος ο κόσμος αλλάζει και η αντίδρασή μας γίνεται διαφορετική, με διαφορετικές εκτιμήσεις και με διαφορετική προοπτική στη δράση, όταν αλλάξει η δική μας άποψη για τον κόσμο και όταν αναγνωρίσουμε τις πνευματικές αδυναμίες μας.

· Ψυχολογία και Ηθική. Η πνευματική ασθένεια του εγωκεντρισμού

Το μεγαλύτερο ποσοστό συμπεριφορών, αντιδράσεων και δυσάρεστων διαθέσεων στον άνθρωπο συνδέονται με σκέψεις και παρατηρήσεις μέσα στη σκέψη. Πίσω από πολλά εσωτερικά προβλήματα και από πολλές ανισόρροπες συμπεριφορές, τα οποία συνοδεύονται από άσχημα συναισθήματα, βρίσκεται μία μόνο εξήγηση. Η φυσιολογική «τρέλα» του εγωκεντρισμού (με τη διατήρηση ψεύτικων αξιών και ανόητων απόψεων για το νόημα της ζωής, με τη μεροληπτική, ασυνεπή και επιπόλαια σκέψη). Το εγωκεντρικό πνεύμα μπορεί να οδηγήσει τον άνθρωπο ανά πάσα στιγμή στις πιο ακραίες, υπερβολικές και διαφορετικές πράξεις και χωρίς κάποια εξωτερική αιτία. Οποιοσδήποτε μπορεί να συμπεριφερθεί με παράλογο και ανισόρροπο τρόπο, χωρίς να είναι κατ' ανάγκην τρελός ή άρρωστος μέσα του. Μόνο η ηθικολογική εξήγηση μπορεί να δια φωτίσει αυτά τα φαινόμενα παραλογισμού, υπερβολής, ανοησίας και την έλλειψη της εσωτερικής ηρεμίας. Η ίδια εξήγηση μας λέει ακόμα, ότι η ίδια «τρέλα» του εγωκεντρισμού που κάνει θλιβερή τη ζωή και βίαιη τη συμπεριφορά, η ίδια «τρέλα» παρακινεί σε συμπεριφορές με πιο έξυπνους τρόπους ή το ίδιο επιπόλαιες, οι οποίες είναι αδικαιολόγητα ευχάριστες και κακώς ενθαρρύνονται. Η ψυχική υγεία δεν μπορεί να είναι ένας στόχος ανεξάρτητα από την πραγματοποίηση των άλλων στόχων της προσωπικής ζωής, ούτε ανεξάρτητα από τους όρους της επιβίωσης και της προσαρμογής (στο κοινωνικό, οικογενειακό, επαγγελματικό, σχολικό κλπ. περιβάλλον). Η ψυχική υγεία πρέπει να σέβεται την Ηθική και όχι να αυθαιρετεί. Εξάλλου, "φυσιολογικός" χωρίς ηθική σημαίνει ζώο (χωρίς σκέψη). Το πρόβλημα μπορεί να γίνει μεγαλύτερο ή μικρότερο από εμάς με τις σκέψεις που θα κάνουμε, ενώ σε πολλές περιπτώσεις εμείς αντιμετωπίζουμε σαν πρόβλημα μια κατάσταση που μπορεί να είναι ευνοϊκή και αντιστρόφως! Μια ακραία φιλόνητη συμπεριφορά και μια ακραία δολοφονική συμπεριφορά ενδέχεται να έχουν το κοινό γνώρισμα μιας φαντασίωσης, μιας υπερβολικής εκτίμησης, μιας σφαλερής άποψης και μιας βιαστικής βεβαιότητας.

· Ένας διαχωρισμός στην εσωστρεφική ζωή. Η ιδιορρυθμία στην ανθρώπινη ζωή κορυφώνεται με το πνεύμα.

Προβλήματα και ζητήματα ειρηνικής συνύπαρξης τα οποία είναι κοινά για μεγάλες ομάδες ανθρώπων και ολόκληρων λαών, όπως η αμφισβήτηση, η καταπίεση, η απόρριψη, η εκμετάλλευση από την πλεονεκτική θέση, τα συναντάει κάθε άνθρωπος σε μερικές στιγμές στη διάρκεια της ζωής του. Ωστόσο, για μερικούς διαφοροποιημένους αυτά γίνονται δυσάρεστες εμπειρίες με περισσότερη διάρκεια και συχνότητα. Είναι εύκολο να καταλάβουμε πώς η συχνά επαναλαμβανόμενη και η διαρκής απόρριψη, υποτίμηση και αμφισβήτηση -λόγω των μεροληπτικών σκέψεων κάποιων- είναι ένα διαδεδομένο πρόβλημα μέσα στην κοινωνία, όπως και η καταπίεση. Αν κάποιος αναλύσει την άσχημη εμπειρία του από τις ανθρώπινες σχέσεις και στοχαστεί με τις λεπτομέρειες και τα γεγονότα που τον επηρέασαν, τότε θα ανακαλύψει μόνος του πολλά προβλήματα και ζητήματα, τα οποία αναδεικνύουν τη στενή σχέση της άγνοιας, της απεισκευσίας και της μεροληψίας με την αδικία. Ακόμα, θα δει μορφές αδικίας οι οποίες δεν γίνονται εύκολα αντιληπτές, δεν αναγνωρίζονται, δεν προβλέπονται από ανθρώπινους νόμους και δεν καταδικάζονται (λ.χ. προκλήσεις και ενοχλήσεις).

· Η ζωή χωρίς αυτογνωσία είναι φυσιολογική, δεν είναι ηθική

Εστιάζουμε στα πιο ξεχωριστά φαινόμενα που σχετίζονται στενά με την Ηθική του εσωτερικά προσανατολισμένου ανθρώπου, διότι αυτά αγνοούνται ή ακόμα δεν εκτιμούνται σωστά. Μια από τις πιο ακραίες διαφοροποιήσεις που προκαλεί το ανθρώπινο πνεύμα στη ζωή είναι αυτή η στροφή του με επίγνωση προς τον εαυτό του. Τότε η ζωή εμφανίζεται διεστραμμένη, σε διαμετρική αντίθεση με τη φυσιολογική ζωή που παρατηρούμε στα ζώα. Και πραγματικά μια τέτοια στροφή δεν είναι φυσιολογική και ομαλό φαινόμενο σύμφωνα με την εμπειρία στη γη. Ο άνθρωπος με την πνευματική στροφή στον εαυτό του, με το χρόνο που προσφέρει για την καλλιέργεια του πνεύματος, για εσωτερικές αναζητήσεις και για δημιουργική σκέψη βρίσκεται ευάλωτος απέναντι σε μια εχθρική φύση και στις αντιδράσεις του πλήθους γύρω του, που δεν αναγνωρίζουν αυτό τον εσωτερικό προορισμό με τη δική του ευχαρίστηση και με τα δικά του πλεονεκτήματα. Η ζωή είναι προβληματική,

ενώ όπως την ερμηνεύουμε με ένα παρασυρμένο πνεύμα είναι δυνατή μια ανόητη ζωή, αλλά με λιγότερα προβλήματα. Αν τα προβλήματα της ανθρώπινης ζωής τα προσδιορίσουμε ως προβλήματα της ψυχής, τότε σχεδόν κανένας δεν απομένει ψυχικά ισορροπημένος και υγιής και θα επιθυμήσουμε την ψυχική υγεία του ζώου της ζούγκλας. Αλλά αυτό που περιορίζει τη χρήση του όρου "ψυχική ασθένεια" δεν είναι η γενική έννοια του προβλήματος, αλλά η διάρκεια του προβλήματος και πώς αντιδράει κάποιος για να το ξεπεράσει. Η εξήγηση κάποιας συμπεριφοράς μόνο με ψυχολογικές θεωρίες, ανεξάρτητα από την αμερόληπτη Ηθική με πνευματικό προσανατολισμό, αποκρύπτει το μοναδικό λόγο για τον οποίο προκαλούνται άσκοπες, ασυνεπείς, ανόητες πράξεις, άσχημοι τρόποι αντίδρασης, ψυχικά τραύματα και δυσαρέσκεια. Το ξεφύρωμα της Ηθικής βολεύει πολλούς για να συσκοτιστούν τα όρια ανάμεσα στο καλό και στο κακό και η αιτιολογία να γίνεται με τους παραπλανητικούς όρους του υγιή και του ψυχικά ασθενή.

· Πνεύμα και βιολογικές ανάγκες

Ένας τρόπος ζωής με δημιουργική σκέψη, με εσωτερικές αναζητήσεις και με συγκρατημένες τις κινήσεις του βιολογικού σώματος φανερώνει μια ζωή τελείως αντίθετη από τη «φυσιολογική», όπως αυτή επιδεικνύεται κυριολεκτικά μέσα στη γήινη φύση. Όσοι κινούνται με την υλιστική αντίληψη της ζωής αντιλαμβάνονται σαν δράση τη μεταβολή στις κινήσεις των εξωτερικών σωμάτων και την αντίσταση που αυτά προβάλλουν στην εφαρμογή της δύναμης. Έτσι φαντάζονται και το ρόλο της ζωής με τις βιολογικές δυνατότητες που φανερώνονται στον εξωτερικό κόσμο. Το πνεύμα γι' αυτούς εξυπηρετεί τη δράση του βιολογικού σώματος και δεν έχει νόημα να γίνεται το αντίθετο, το σώμα να εξυπηρετεί την πνευματική καλλιέργεια και την αυτογνωσία. Οι πιο πειστικές σκέψεις για να υποστηρίξουν τον εξωτερικό ρόλο της ζωής σε αυτή τη θεωρητική αντιπαράθεση μεταξύ πνεύματος και ύλης στηρίζονται στην παρατήρηση των βιολογικών αναγκών. Στην ανάγκη για τροφή και στην ανάγκη για αναπαραγωγή. Η σκέψη και το διαμορφωμένο πνεύμα δεν λείπουν ποτέ από την ανθρώπινη ζωή, ούτε από

τον τρελό ούτε από το σεξ, ούτε από τη διατροφή. Τα ζώα δεν έχουν τόσες πολλές επιλογές, δεν επηρεάζονται αρκετά από σκέψεις, γνώσεις και φαντασιώσεις, δεν επιστρατεύουν την εμπειρία τους, δεν προγραμματίζουν και είναι «φυσιολογικά» περισσότερο από τον άνθρωπο. Το φυσιολογικό σεξ είναι σπάνιο στους ανθρώπους.

· Τα συναισθήματα συνδέονται στενά και διαρκώς με τη σκέψη και με τις πληροφορίες

Το πνεύμα υποχρεώνεται στον εξωτερικό προσανατολισμό του για λόγους επιβίωσης και κάθε επιτυχία σε αυτή την εξωτερική δράση είναι φυσικό να προκαλεί ευχαρίστηση. Αλλά συγχρόνως το πνεύμα ανακαλύπτει τον κόσμο και μαζί με τον κόσμο τις δυνατότητές του μέσα σε αυτόν και μαζί με τις δυνατότητες ανακαλύπτει και τις αδυναμίες του μέσα στον κόσμο. Η ευχαρίστηση είναι συνδεδεμένη με την αντίληψη για το ξεπέραςμα των αδυναμιών και για την εξασφάλιση της ύπαρξης μέσα στον κόσμο. Όλοι οι σκοποί και οι επιθυμίες έχουν αυτό τον κοινό παρανομαστή. Με αυτές τις εκτιμήσεις και τις αξίες προκαλείται η φαντασίωση της επιτυχίας και της αποβολής των αδυναμιών, ενώ άλλες φορές η φαντασίωση της αποτυχίας και της καταστροφής από τις αδυναμίες. Η ζωή του βιολογικού σώματος είναι μια διαρκής αντίληψη για τον εαυτό του και για την επαφή του με το περιβάλλον. Όταν προκαλούνται τα συναισθήματα, η ζωή δεν έλειπε. Και τι είναι η ζωή σε ένα βιολογικό σώμα που βρίσκεται σε ηρεμία ή όσο γίνεται απομονωμένο; Υπάρχει μια σταθερή/βέβαια αντίληψη της ισορροπίας, την οποία ονομάζουμε ζωή ή ψυχή του βιολογικού σώματος. Το φαινόμενο της ζωής συνδέεται αξεχώριστα με εκτιμήσεις, απόψεις και πληροφορίες τις οποίες πολλές φορές δεν παρατηρούμε. Δεν είναι μια ανεξήγητη τυφλή ορμή που πηγάζει από μια άγνωστη φύση. Τα βιολογικά σώματα αντιλαμβάνονται τη φύση περιορισμένη σε εξωτερικές κινήσεις και με αποστάσεις, και δεν αναρωτιούνται το πώς αντιλαμβάνονται. Ο εγωισμός είναι η ψυχική διάθεση που εξωθεί τη ζωή για την επιβίωση με τις πληροφορίες των αισθήσεων και μαζί με τις πληροφορίες για την εσωτερική ισορροπία-ηρεμία. Η ανθρώπινη ζωή εξωθείται με από-

ψεις, εκτιμήσεις, στόχους, με τις αδυναμίες στη σκέψη και με τις ελλείψεις στη γνώση. Γι' αυτό η επιβίωση συνδέεται με την απόκτηση δύναμης, με την κοινωνική εξύψωση, με την ανάδειξη και την υπερίσχυση σε όλα τα φαινόμενα που θα εμπόδιζαν την επιβίωση. Έτσι, αυτός ο έξυπνος εγωισμός δημιουργεί τη μεροληψία, την αδικία, την καταπίεση, την εκμετάλλευση και κινητοποιεί μέχρι για την καταστροφή των άλλων. Για να υπερνικηθούν ο φόβος και η φυσιολογική ανασφάλεια, όπως και τα επιθετικά συναισθήματα, και για να επέλθει η εσωτερική ηρεμία δεν είναι αρκετή η σπάνια τύχη να επιτύχουμε όλους τους στόχους μας και να κερδίσουμε από σχετικές εξωτερικές αξίες. Χρειάζεται η διαμόρφωση αυτογνωσίας, με την απαλλαγή από τις φαντασιώσεις και τις αυταπάτες που προκαλούνται από τις εξωτερικές αξίες και συγκρίσεις, όταν πραγματοποιούνται ορισμένες δυνατότητές μας. Αυτό δεν μπορεί να γίνει χωρίς διερευνητική σκέψη. Ο εγωκεντρισμός (που είναι σκέψη με φαντασιώσεις και μεροληψία) εξωτερικεύεται με δύο φαινομενικά αντίθετους τρόπους. Με τον ένα, ο άνθρωπος εκδηλώνει κάποια υπεροπτική άποψη για τον εαυτό του, μειονεκτική για τους άλλους, με επανάπαυση στις απολαύσεις του και με νέους ανταγωνιστικούς στόχους. Με τον άλλο τρόπο, ο άνθρωπος συμπεριφέρεται παρακινημένος από τη συναίσθηση ή την επίγνωση μιας αδυναμίας, με μειονεκτική εκτίμηση για τον εαυτό του και έντονης αβεβαιότητας για τη θέση του στον κόσμο ή στην κοινωνία. Και με τις δύο μορφές του, ο εγωκεντρισμός μπορεί εύκολα να οδηγήσει σε βίαιους τρόπους, είτε σαν αντιδραστικός είτε σαν προκλητικός, προς τους άλλους ή προς εαυτόν (και κινητοποιεί για συνεργασίες, ενώσεις, φιλίες, ομαδικές εκδηλώσεις κλπ.).

· Προκατάληψη για την προτεραιότητα που δίνουμε στη δική μας ζωή

Η προτεραιότητα της σκέψης για τον εαυτό μας έχει γίνει δικαιολογημένα ένα σημάδι υπερεκτίμησης, ευνοϊκής και μεροληπτικής μεταχείρισής του. Η προτεραιότητα της ανθρώπινης ζωής άμεσα προς τον

εαυτό της είναι φυσική, βιολογική και ηθική. Δεν μπορεί να αμφισβητηθεί ούτε από τον εχθρό μας, διότι είναι φυσικό φαινόμενο όπως το φως του ήλιου και όχι μια δική μας επιλογή. Η εσωτερική προτεραιότητα σημαίνει πριν απ' όλα ο εαυτός μου και αυτό που με συνοδεύει πιο κοντά και σταθερά. Αυτή η άμεση προτεραιότητα δεν διακόπτεται ούτε με την εξωτερική δράση. Από την άποψη της ηθικής, καθόλου δεν εννοούμε μια τυφλή προτεραιότητα και με σκοπό μόνο την επιβίωση, έτσι αφηρημένα για την ύπαρξη και απομονωμένα από την υπόλοιπη ζωή. Υποτίθεται ότι ο σκοπός της ηθικής είναι η (ανώτερη) Ζωή με επίγνωση της πραγματικότητας: με αυτογνωσία, με άντληση χαράς απαλλαγμένη από σχετικές αξίες και όχι μόνο περιστασιακά... Η προτεραιότητα στη σχέση με τον εαυτό μας (θεμελιώδης αρχή της ζωής και της Ηθικής) αναδεικνύει και τη μόνιμη υπαιτιότητα για τη δράση ή την αντίδρασή μας. Αναπόφευκτα είμαστε και γινόμαστε μαζί με τη δική μας σκέψη και δράση. Όσοι δεν έχουν αντιληφθεί τη διαμορφωτική δύναμη της σκέψης για τη συμπεριφορά και τα συναισθήματά μας, συνήθως είναι εκείνοι που έχουν επιλέξει να ζήσουν ανεύθυνα και απερίσκεπτα. Νομίζουν ότι η ζωή έχει νόημα με τη σωματική δράση, ενώ η σκέψη βγάζει τον άνθρωπο από την πραγματικότητα. Από ποια πραγματικότητα τον βγάζει, αυτό δεν το σκέφτονται. Αντί για αυτογνωσία, έχουν το πνεύμα τους διάτρητο από τις πληροφορίες, χωρίς προοπτική κάποιας εκμετάλλευσης και με τον κίνδυνο της παραπλάνησης. Η εξωτερική δράση πάλι ζωή με σκέψη είναι, μόνο που αυτή ρυθμίζεται και επηρεάζεται με απρόβλεπτες εμπειρίες, με περισσότερες πληροφορίες με βιαστικές εκτιμήσεις και με τις προσδοκίες από μερικούς στόχους.

· Σκέψη και αγώνας για την επιβίωση

Η επιβίωση, που λέμε ότι είναι προϋπόθεση για να κάνουμε κάθε τι άλλο, δεν είναι επίσης εξασφαλισμένη, ούτε με τις πολλές γνώσεις, ούτε από την περισσότερη νοημοσύνη μας, ούτε από τις έξυπνες επιλογές μας. Οι τρόποι με τους οποίους το βιολογικό σώμα φθείρεται στα εσωτερικά του όργανα και η ζωή χάνεται είναι τόσοι πολλοί και άγνωστοι, που η εξακριβωμένη υγεία, πάλι δεν επιτρέπει τη βεβαιότητα, ότι

η υγεία θα διατηρηθεί και ότι ο θάνατος απομακρύνεται. Θα έρθει αναπόφευκτα μια μέρα, όπου η απώλεια της υγείας μας δεν θα είναι περαστική ή θα βρούμε εμείς πρώτοι νεκρό κάποιο «δικό» μας πρόσωπο! Μην περιμένουμε ότι γύρω μας θα υπάρχει πένθος και νεκρική σιγή ή κάποια προειδοποίηση. Οι περισσότεροι άνθρωποι φυσιολογικά δεν θέλουν να το σκέφτονται, φτύνουν και ανατριχιάζουν. Όμως έτσι, να μια από τις πρώτες καταστροφικές συνέπειες στο πνεύμα: ξεχνούν το χειρότερο γεγονός της ζωής και τις πιο άσχημες εμπειρίες και αντιδρούν υπερβολικά στις υπόλοιπες δυσκολίες της ζωής, όπως αν αυτές ήταν οι χειρότερες. Έτσι μεγεθύνουν ανύπαρκτα και ασήμαντα προβλήματα. Πολλοί άνθρωποι όχι μόνο δεν φοβήθηκαν το θάνατο, όπως νομίζουν όσοι διστάζουν να το σκεφτούν, αλλά αντιθέτως πήραν απόφαση και επέλεξαν να συντομεύσουν τη ζωή τους με έναν σκοπό ή με διαφορετικούς λόγους. Να, λοιπόν, πώς η δική μας σκέψη επηρεάζει τις απόψεις και τις εκτιμήσεις μας και πώς γίνεται να μεταμορφωθούμε και να αντιδράσουμε, έτσι όπως πριν το αποκλείαμε. Έπειτα, αν για ένα χρονικό διάστημα έχουμε επιλύσει τα προβλήματα της επιβίωσης, αυτό δεν είναι πάλι ο τελικός σκοπός της Ζωής. Η ζωή και οι δραστηριότητες δεν σταματάνε, ούτε τα προβλήματα. Κανένας δεν σκέφτεται ότι έχει εξασφαλίσει την επιβίωσή του και ότι μετά δεν έχει νόημα η ζωή. Αντιθέτως σκέφτεται ότι στις ευνοϊκές συνθήκες μπορεί να κάνει όσα θέλει, φαντάζεται και σχεδιάζει, και για ν' αντιμετωπίσει τους πιθανούς κινδύνους.

· Ο εξωτερικός κόσμος χωρίς εσωτερική προοπτική είναι αδιέξοδος

Ο άνθρωπος με τις σχετικές αξίες και με την υπερβολική προσδοκία από την εξωτερική δράση έχει και υπερβολική εκτίμηση για τον εαυτό του. Περιφρονεί το πνεύμα ή δεν αντιλαμβάνεται την προοπτική από τη σκέψη περιορισμένη μέσα του. Αντιλαμβάνεται την ύπαρξή του πραγματική στο βιολογικό σώμα και όχι ως πνεύμα. Παρατηρεί στο βιολογικό σώμα τις δυνατότητές του προς τα εξωτερικά πράγματα και την επαφή του με τα άλλα βιολογικά σώματα. Έτσι αντιλαμβάνεται τη ζωή αποκλειστικά σαν εξωτερική δράση μέσα στον ορατό κόσμο. Η ζωή

είναι σχεδόν ταυτόσημη με το βιολογικό και ορατό σώμα και η τύχη αυτού του σώματος είναι συνδεδεμένη αζεχώριστα από τα εξωτερικά γεγονότα και από τη συμμετοχή του σε αυτά. Οι ορθολογικές απόψεις για τον εσωτερικό προσανατολισμό της ζωής και της Ηθικής και για τη σπάταλη δράση με φαντασιώσεις - οι οποίες δεν είναι πρωτοφανείς και έχουν ακλόνητα θεμέλια-, ακούγονται σαν διαστροφή της ανθρώπινης φύσης, σαν αρρώστια και απαισιόδοξα. Ακούγονται έτσι απογοητευτικά, διότι ακόμα δεν έχει κατανοηθεί, ότι ο φυσιολογικός άνθρωπος όπως τον γνωρίζουμε στην ψυχολογία και από τη συμπεριφορά του είναι διαμορφωμένος με τεράστια άγνοια, με διαστρεβλωμένες απόψεις, με σχετικές και λανθασμένες εκτιμήσεις των πραγμάτων. Η εξωτερική συμπεριφορά συνδέεται με τα κενά της γνώσης και με ανόητες επιθυμίες, που γεννιούνται από περίσσιες ιδέες και βιαστικές σκέψεις, πέρα από τις φυσικές ανάγκες του και τη λογική προτεραιότητα. Η μακρά ιστορία φανερώνει άρρωστο, ηθικά διεστραμμένο, ανισόρροπο και δυστυχισμένο τον άνθρωπο με τις προσδοκίες από τον εξωτερικό κόσμο. Και ολόκληρη η φύση αποδεικνύει ότι δεν είναι αρκετό να υπάρχουμε, αλλά κάτι πιο σημαντικό βρίσκεται εσωτερικά στον κόσμο και του δίνει αξία. Καθόλου αυτονόητο δεν είναι ότι πρέπει να ζούμε καλά και να περνάμε όμορφα τη ζωή μας, όταν με τη λέξη «ζωή», εννοούμε τη ζωή με τις επιθυμίες και τις σκέψεις ενός παρανοϊκού και μεγαλομανή. Καθόλου κατανοητό να λέμε, ότι χρειάζεται να γνωρίσουμε τον εαυτό μας, όταν ο εαυτός μας είναι ένα απερίσκεπτο ζώο ή όταν εμείς με τις ψευδαισθήσεις μας επιθυμούμε να είμαστε με τον (παρανοϊκό) εαυτό, τον οποίο δεν μπορούμε να γνωρίζουμε. Η Ηθική και η Λογική συντονισμένες με τον πνευματικό προορισμό είναι καταστρεπτικές για τα συναισθήματα της παρανοϊκής και εγωκεντρικής ζωής και δυστυχώς, αυτή τη ζωή περιορίζουν.

· Συνοπτικά η στενή σύνδεση της ηθικής με την ψυχολογία

Η περιοχή της Ηθικής είναι από τις αρχαιότερες της ανθρώπινης αναζήτησης και με ανεξάντλητες διαθέσιμες παρατηρήσεις. Εμείς εδώ τονίζουμε και αποσαφηνίζουμε:

Το στενότερο ρόλο της σκέψης για τη συμπεριφορά.

Τη διαρκή σχέση της ζωής και των συναισθημάτων με τη διάνοια, δηλαδή με τις πληροφορίες, με τη φαντασία, τις αναμνήσεις κλπ.

Τη στενή σχέση των περιορισμών της φύσης (τοπικούς, χρονικούς, βιολογικούς) με την άγνοια, την πλάνη, την αβεβαιότητα, τη φαντασία και τη μεροληψία.

Την αδυναμία διαχείρισης της σκέψης, τις ελλείψεις στη γνώση και τη διαφορά των πραγμάτων όταν τα φανταζόμαστε.

Έτσι ερμηνεύουμε ενοποιημένα την ανθρώπινη συμπεριφορά σαν εξωτερική δράση και σαν εσωτερική αντίδραση με τη μεσολάβηση της διάνοιας. Δράση και αντίδραση προκαλούνται από βεβαιότητα, από έλλειψη βεβαιότητας και με εκτιμήσεις για την εξασφάλιση μιας σταθερότητας στη ζωή.

Εξηγούμε πώς ο άνθρωπος χωρίς να έχει επίγνωση ή πρόθεση μπορεί να γίνεται κακός και άδικος (από ανοησία, λάθη, αμνησία κλπ). Πώς ρυθμίζει τη ζωή του με φαντασιώσεις και γίνεται εγωκεντρικός.

Τέλος, αναδεικνύουμε τον πρωταγωνιστικό και παγκόσμιο ρόλο της Ηθικής. Όχι μόνο για την πορεία της προσωπικής ζωής, αλλά για ολόκληρη την κοινωνία. Η έλλειψη της ηθικής δεν δημιουργεί μόνο προβλήματα στη συνεννόηση και στη συνεργασία, αλλά και παρακινεί σε συνεργασίες χωρίς ηθικό φραγμό: δηλαδή με ανευθυνότητα, με ψέματα, με κακές εκτιμήσεις, με κατάχρηση της εμπιστοσύνης και όσα αυτά συνεπάγονται. Παράλληλα, χωρίς πολυλογία, ερμηνεύουμε και αποκαλύπτουμε γρήγορα το αδιέξοδο ενός εξωτερικού προσανατολισμού, ο οποίος δεν υπολογίζει, αδιαφορεί και εχθρεύεται ένα πνεύμα που σκέφτεται, γνωρίζει, ερευνά και περιορίζεται στις σκέψεις του.

Τα ψυχικά φαινόμενα ανάγονται σε διανοητικές εκτιμήσεις και σε πληροφορίες. Έτσι ερμηνεύεται η ανθρώπινη συμπεριφορά (ως δράση και αντίδραση με τη σταθερή συμμετοχή του πνεύματος) και φανερώνεται η σύνδεση της συμπεριφοράς με τις απόψεις και με τις εκτιμήσεις που έχει το πνεύμα για τον εαυτό του μέσα στον κόσμο.

Η εσωτερική στροφή του πνεύματος προς τον εαυτό του δεν είναι

ένα ομαλό φαινόμενο στη ζωή. Αλλά θα μπορούσαμε να πούμε το ίδιο για την εμφάνιση της ζωής μέσα στον κόσμο, ιδιαίτερα τώρα μετά από την πιο προχωρημένη έρευνα του ουρανού, που δείχνει τη ζωή σαν ένα ατύχημα και πλανήτες, πολλούς και μεγάλους σαν να υπάρχουν άσκοπα. Από άλλη πλευρά, φυσιολογικά και ομαλά εμφανίζονται τα φυτά και τα ζώα από τις πρώτες οργανικές ενώσεις. Είναι όμως φυτά και ζώα, χωρίς τα πνευματικά πλεονεκτήματα του ανθρώπου. Εμείς σχεδόν έχουμε αντιστρέψει την ερμηνεία της ζωής και υποστηρίζουμε ότι η (γήινη) ζωή σαν εξωτερικό φαινόμενο είναι περισσότερο τρέλα, ψέμα και φαντασίωση. Εδώ το έχουμε υποστηρίξει με παρατηρήσεις και διαπιστώσεις (ιδιαίτερα για το ανθρώπινο πνεύμα και τη γλώσσα), που ο καθένας μπορεί να βρει στη δική του εμπειρία. Έχουμε αποφύγει να αναμείξουμε φιλοσοφικές θεωρίες, θεούς και να συγκεντρώσουμε ένα όγκο σελίδων με πληροφορίες για την κακία και την ανοησία των ανθρώπων από την αρχαιότητα έως σήμερα. Η χρησιμότητα της ηθικής δεν είναι μόνο για ορισμένες σύντομες στιγμές της καθημερινής ζωής και περιορισμένη για να μη χάσουμε την «αληθινή» εξωτερική ζωή.

· Αν η ζωή μας εκμηδενίζεται, αυτό δεν είναι το χειρότερο

Το τρομερό δεν είναι μόνο ο δικός μας θάνατος, τον οποίο μάλλον δεν θα καταλάβουμε, αλλά και εκείνος των ανθρώπων που μοιραστήκαμε τη ζωή μας μαζί τους, τους οποίους λατρεύουμε και μας λατρεύουν. Η επιστροφή εκεί που ήμασταν πριν γεννηθούμε, στο τίποτε, θα ήταν άδικη χωρίς έναν επαρκή σκοπό. Έπρεπε να αξιώνουμε ένα ανάλογο αντάλλαγμα! Μπορούμε να δεχτούμε ότι η ζωή είναι σύντομη και ότι έχει ένα οριστικό τέλος. Μπορούμε να δεχτούμε να θυσιαστεί η δική μας ατομική ζωή. Μπορούμε να δεχτούμε να συνεχίσουμε τη ζωή με όλες τις δυσκολίες και να αντέξουμε τη δυστυχία. Αλλά χωρίς κανένα τελικό και μόνιμο αποτέλεσμα; Αν η ύπαρξή μας εκμηδενίζεται, χωρίς να χρησιμεύει στην επιτέλεση ενός επαρκούς σκοπού και τα έργα μας είναι φθαρτά, αυτό θα έπρεπε να είναι για όλους, θεωρητικά και βιωματικά, το κυρίαρχο πρόβλημα. Ο εσωτερικός προσανατολισμός του πνεύματος δεν θα οδηγούσε σε μια ηθική με πνευματικές αξίες

ενάντια σε ένα εγωκεντρικό και υλιστικό τρόπο ζωής, αν ο υλικός κόσμος δεν «τύχαινε» να είναι ένας κόσμος για να μην υπάρχει ο Θεός, αλλά αντιθέτως η παρανοϊκή ζωή με τα ελαττώματα, τα λάθη και τη φαντασία της.

· Αποδεσμευμένη η ηθική από τη γνώση και την (ερευνητική) σκέψη στις δύο μεγάλες θρησκείες

Και όμως, οι δύο μεγαλύτερες θρησκείες της Γης, επέτυχαν εύκολα να συσκοτίσουν την ηθική σημασία στη διαχείριση της σκέψης και της διάνοιας, πώς με αυτά ρυθμίζονται διαρκώς οι ανθρώπινες συμπεριφορές και επηρεάζουν την πορεία της προσωπικής ζωής και όσων μας περιβάλλουν. Μπορούμε να αμφισβητήσουμε στη θρησκεία πολλές περιγραφές και γεγονότα, τα οποία θεωρούνται ιστορικά. Να διαφωνήσουμε με πολλές βασικές απόψεις της διδασκαλίας τους. Σε πολλές περιπτώσεις θα διαπιστώσουμε τον παραλογισμό τους, τα αδιέξοδά τους, τα μεγάλα κενά γνώσης και τις υπερβολές τους. Ωστόσο, θα είμαστε μονόπλευροι και άδικοι, αν δεν αναγνωρίσουμε και τη θετική συνεισφορά τους. Αυτή προέρχεται από το φιλοσοφικό τους προσανατολισμό και από τον προβληματισμό, που δημιουργούν γύρω από τον προορισμό και το νόημα της ζωής. Στις σύγχρονες κοινωνίες, δεν χρειάζονται οι ηθικοί κανόνες ανάμεικτοι με θρησκευτική διδασκαλία και παραμύθια. Οι βασικές διαπιστώσεις για τον πνευματικό προορισμό της ζωής, για την ανάγκη να γίνει η σκέψη ερευνητική και αμερόληπτη και για τον κοινωνικό ρόλο της Ηθικής (θεμελιωμένης στις πνευματικές αξίες) είναι έτσι απλές και παγκόσμιες, που δεν χρειάζεται να μεταχειριστούμε το όνομα «Θεός». Αυτό το τελευταίο ζήτημα δεν το αποφεύγουμε και θα επανέλθουμε (σε ξεχωριστό βιβλίο), όταν η ερευνητική σκέψη εισέλθει στο ζήτημα για τη σχέση της ζωής με τον ευρύτερο κόσμο.

· Φυγή από τα προβλήματα με φαντασιώσεις και με έξυπνες θεωρίες...

Οι άνθρωποι, μπορούν ν' αντιδράσουν πολύ σκληρά, να γελοιοποιή-

σουν, να τιμωρήσουν κάποιον που αμφισβητεί το Θεό και την ηθική τους, αλλά να κλείνουν τα μάτια και ν' ανέχονται την τρομερή καθημερινή αδικία, που συμβαίνει γύρω τους με τους χειρότερους τρόπους. Θα συναντήσουμε τη μεροληπτική λογική καμουφλαρισμένη με τα πλεονεκτήματα ενός καλλιεργημένου πνεύματος, διότι περισσότερο σκεφτόμαστε για το ρόλο και τις ανάγκες μας μέσα στον κόσμο, παρά για την αμερόληπτη αλήθεια. Όλες αυτές οι πληροφορίες, οι γνώσεις και οι εμπειρίες, τις οποίες αναδεικνύουμε σαν πολύτιμες, απαραίτητες, σημαντικές, δεν είναι πραγματικά έτσι. Δηλαδή, δεν αποτελούν γνώση μιας σταθερής και κοινής πραγματικότητας ή της πραγματικότητας και του περιβάλλοντος που θα συναντήσουν όλες οι μορφές ζωής και όλοι οι άνθρωποι. Το μεγαλύτερο μέρος των πληροφοριών και των γνώσεων που πιστεύουμε ότι είναι πολύτιμο και απαραίτητο, αντανακλά περιστασιακά γεγονότα, μοναδικά κι ανεπανάληπτα πράγματα. Αντανακλούν τυχαίους τρόπους σύνδεσης και διαμόρφωσης των πραγμάτων, τυχαίες συναντήσεις των πραγμάτων και των προσώπων, τυχαίες μορφές και σχέσεις, σπάνιες περιπτώσεις' γεγονότα και σχέσεις τα οποία αν μεταφερθούν ή επαναληφθούν σε άλλο χρόνο ή τόπο και με διαφορετικά πράγματα ή πρόσωπα, τότε τα γεγονότα δεν θα επαναληφθούν, οι σχέσεις δεν θα είναι οι ίδιες ή τα αποτελέσματα θα είναι διαφορετικά. Η ανεξάντλητη γνώση και οι πληροφορίες δεν πρέπει να μας προκαλούν την αποθαρρυντική εντύπωση για την τεράστια άγνοιά μας έτσι συνολικά, αλλά για την τεράστια άγνοιά μας σχετικά με πολλά ασήμαντα πράγματα, για άπειρες λεπτομέρειες και αποκλίσεις, τα οποία μάλλον ένα μικρό κλάσμα πραγματικότητας αποτελούν.

· Ηθική, ευτυχία και σκέψη

Με τις φαντασιώσεις, με την υπερεκτίμηση του ρόλου μας στον κόσμο και σχηματίζοντας ένα πρότυπο ζωής με επιλογή μερικών πλεονεκτημάτων, τα οποία συνέπεσαν στη ζωή μερικών επιτυχημένων προσώπων, έτσι μην περιμένουμε καλή τύχη. Όταν γνωρίζουμε ότι ο άνθρωπος είναι ένα ζώο με φαντασιοπληξία, εγωισμό και με λογική του απαιτέονα, τότε αυτή η γνώση είναι μέρος της αυτογνωσίας μας. Η ευτυχία

είναι κάτι πιο ήσυχο, που έρχεται ως ηθική ανταμοιβή και με τη σφαιρική επίγνωση της πραγματικότητας. Με την επίγνωση της πραγματικότητας δεν εννοούμε μια ζωή χωρίς όνειρα και φαντασία. Τα όνειρα και η φαντασία χρειάζονται διότι με αυτά εξασθενεί η ψευδαίσθηση μιας (υλιστικής) πραγματικότητας περιορισμένης στις αισθήσεις. Η ευτυχία δεν μπορεί να είναι η ανταμοιβή, όταν την επιδιώκουμε αποφεύγοντας να γνωρίσουμε την άγνοιά μας, τις δυσάρεστες αλήθειες, ζώντας σαν μέσα στο όνειρο, χωρίς να το σκεφτόμαστε και βασιζόμενοι στη τυφλή πίστη, ότι η τύχη θα τα φέρει σ' εμάς έτσι ευνοϊκά όπως θα θέλαμε. Μόνο μια διάνοια απαλλαγμένη από τον εγωκεντρισμό και ευχαριστημένη άμεσα από τον εαυτό της μπορεί να συμπεριφέρεται αμερόληπτα, με επίγνωση των περιορισμών της, χωρίς τις αντιδράσεις που προκαλούν οι προσδοκίες και οι διαψεύσεις από τη δράση μέσα στον κόσμο και με κατανόηση της ξεχωριστής ζωής των άλλων πλασμάτων. Όταν έρχεσαι στον κόσμο ως παιδί, συμπεριφέρεσαι με την εκτίμηση ότι όλος ο κόσμος είναι ή θα γίνει δικός σου. Όταν φεύγεις πλήρης ημερών, έχεις μάθει ότι πολλά είναι τα εμπόδια στη ζωή και καθοριστική η τύχη. Και αν έχει καθαρίσει η σκέψη από τις φαντασιώσεις, ευχαριστείς το Θεό που γεννήθηκες και εκτιμάς πιο σημαντικό να αρκείσαι στο σοφό εαυτό σου. Ο εγωκεντρισμός είναι η πιο μεγάλη καταστροφή όχι μόνο γιατί φέρνει τον έναν άνθρωπο σε σύγκρουση με τον άλλο και πολλές φορές τον γελοιοποιεί. Ο εγωκεντρισμός είναι η πιο μεγάλη καταστροφή, γιατί είναι άμεση καταστροφή αυτής της ίδιας της διάνοιας, είναι αυταπάτη, παράνοια, απόκρυψη της αλήθειας από τον εαυτό της και φυγή προς την άγνοια: με μια λέξη είναι παραπλάνηση (ή εξαπάτηση) της ύπαρξης. Οι ξεχωριστές στιγμές χαράς και απόλαυσης είναι για τα εξώφυλλα μερικών περιοδικών, για τις φωτογραφίες και για την τέχνη. Δεν είναι η ευτυχία ως σταθερό αποτέλεσμα για όλο το 24ωρο... Δεν είναι κακό να επιδιώκουμε να περνάμε όμορφα. Το κακό είναι όταν για να περάσουμε όμορφα βγάζουμε από τη σκέψη μας το Θεό, ολόκληρο το Σύμπαν, ξεχνάμε ότι είμαστε κοινοί θνητοί και ότι γνωρίζουμε λιγότερο απ' όσο πιστεύουμε, όταν επενδύουμε στις φαντασιώσεις μας και σκεφτόμαστε εγωιστικά. Συχνά, υποθέτουμε πως αν οι περιστάσεις ήταν διαφορετι-

κές ή τις αλλάζαμε όπως υπολογίζουμε αβασάνιστα, τότε θα επιτυγχάναμε τις προβλεπόμενες εξελίξεις και τα επιθυμητά αποτελέσματα. Πολλές απ' αυτές τις αφηρημένες υποθέσεις μας μπορούμε να τις βρούμε να πραγματοποιούνται στη ζωή κάποιων άλλων γύρω μας ή πιο μακριά. Καθόλου μην ησυχάζουμε με τη σκέψη ότι η σπάνια ατυχία του διπλανού μας δεν θα συμβεί σε εμάς! Θα συμβεί οπωσδήποτε κάτι, το οποίο επίσης ενδέχεται να είναι ένα από τα πολλά απίθανα του κόσμου. Δεν μπορούμε να διανοηθούμε μια ανώτερη βιολογική εξέλιξη χωρίς να έχει γίνει η εσωτερική/πνευματική διαμόρφωση. Ζωή χωρίς διαμόρφωση αυτογνωσίας ήταν, είναι και θα είναι για πάντα και παντού μέσα στο Σύμπαν ανεπαρκώς αξιοποιημένη και παρασυρμένη, όπως και αν τη φανταστούμε.

· Σε λίγες σειρές τα γερά θεμέλια της παγκόσμιας (ή κοσμολογικής) ηθικής

1) Άγνοια και περιορισμός (χρονικός και τοπικός) στα αισθητά πράγματα. 2) Η ανθρώπινη γνώση δεν περιορίζεται στις πληροφορίες των αισθήσεων. Η ανθρώπινη διάνοια σχηματίζει δικές της απόψεις και εκτιμήσεις για τα πράγματα, ενώ ξεχνάει πολλές από τις πληροφορίες των αισθήσεων. Η σκέψη γίνεται φαντασία χωρίς επίγνωση, ενώ με τη γνώση συμπλέκονται πολλά λάθη και υπερβολές. Με τα λάθη, τις υπερβολές, τις φαντασιώσεις και τα κενά στη γνώση, ο άνθρωπος υπερεκτιμάει τις δυνατότητές του και με τις σκέψεις του παρακινείται για δράση και αντίδραση μέσα στον κόσμο, με τρελές προσδοκίες ή απογοητεύσεις. Ο εγωκεντρισμός, η μεροληψία, οι φαντασιώσεις και η παράνοια είναι εσωτερικά φαινόμενα αξεχώριστα συνδεδεμένα με τον υλιστικό και αισθησιοκρατικό τρόπο ζωής. 3) Παρατηρούμε αδυναμία και στην ίδια τη γνώση. Η αξιοπιστία στη γνώση για τα πράγματα δεν επαρκεί για την επίτευξη του στόχου μιας έρευνας, ούτε για την αξιοποίηση της ζωής. Η αλήθεια χρησιμεύει ακόμα και για την εξαπάτηση, ενώ το πνεύμα εύκολα χάνεται χωρίς επίγνωση στο χάος των πληροφοριών και εστιάζει μεροληπτικά στον κόσμο. 4) Επομένως, χρειάζεται μια εσωτερική στροφή της διάνοιας στον εαυτό της: δηλαδή

ν' αναγνωρίσει την άγνοια για τα πράγματα, τον περιορισμό της, τις αδυναμίες της σκέψης και το άσκοπο πολλών εξωτερικών δράσεων. Όταν δεν ξέρεις να κολυμπάς, περιορίζεσαι στα ρηχά νερά και προσπαθείς να μάθεις εκεί! 5) Η ζωή απαλλαγμένη από τις πλάνες με τη δύναμη της σκέψης και της γνώσης αποβάλλει τη μόνιμη αβεβαιότητα και την ανάγκη να βρει ένα νόημα ύπαρξης από τις εξωτερικές δυνατότητές της. Οι υπερβολικές προσδοκίες, οι ανόητες απογοητεύσεις και οι ανταγωνισμοί ελαττώνονται. 6) Η συμπεριφορά ρυθμισμένη με εσωτερικές αξίες, με ικανότητα λογικής και αμερόληπτης σκέψης, με καλλιεργημένο πνεύμα και με ψυχική ηρεμία αποτελεί την προϋπόθεση για την αξιοπιστία και την υπευθυνότητα στη συνεργασία, για την ειρηνική συμβίωση, για την πρόληψη της κακής τύχης, για τη δίκαιη εκτίμηση των δυνατοτήτων και για την πιο αποτελεσματική δράση. 7) Η ίδια η αυταπάτη και η άγνοια από μόνα τους, χωρίς καμία πράξη, είναι το μεγάλο μείον στην αξιοποίηση της ζωής, αν όχι η καταστροφή της.

· Μην πεις ότι δεν ήξερες...

Μερικοί πειστικοί λόγοι για να γίνει κάποιος «κακός» και αλήτης, εάν η Ηθική του εσωτερικού προσανατολισμού (με πνευματικές αξίες) δεν είναι παγκόσμια Επιστήμη. Ο δισταγμός, η ανασφάλεια, η αμφιβολία είναι πιο πολλές φορές απαραίτητα για τη ρύθμιση της ζωής και δεν πρέπει να θεωρούνται αδυναμίες και να εκτιμούνται σαν κακά σημάδια.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ (ΣΕ ΞΕΧΩΡΙΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟ)

>>> ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΕΥΡΥΤΕΡΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ. (Ηθική και ψυχολογία με τον κόσμο ερμηνευμένο ως πλήρες Σύμπαν και με φυσικά φαινόμενα)

Για να εξηγηθούν τα αδιέξοδα και τα προβλήματα του αισθησιοκρατικού προσανατολισμού, αλλά και για να μη φθάσουμε στο άλλο άκρο να επιζητάμε μία εσωτερική τελειότητα, που δεν μπορούμε να επιτύχουμε (διότι δεν μπορούμε να αποκοπούμε από τον αισθητό κόσμο ή να ζήσουμε χωρίς περιορισμούς), χρειάζονται οι ανακαλύψεις γύρω από τα κοσμολογικά ζητήματα.

· Ο ευρύτερος κόσμος πέρα από τη δική μας ατομική ζωή

Ο εσωτερικός προσανατολισμός δεν θα δώσει μια πλήρη άποψη για το νόημα της ζωής, χωρίς να σκεφτούμε ευρύτερα για τον κόσμο. Δηλαδή, ενώ θα επιτύχουμε να ρυθμίσουμε τη ζωή και τη συμπεριφορά μας με παγκόσμιες αλήθειες και να ξεφορτωθούμε πολλά ψέματα και λάθη, ενώ μπορούμε να προστατευτούμε από τις συνέπειες της πνευματικής εξαπάτησης, ωστόσο δεν θα μείνουμε πλήρως ευχαριστημένοι και ήσυχοι, χωρίς μερικές ακόμα απαντήσεις για τον ευρύτερο κόσμο, πέρα από τη δική μας (ατομική) ζωή.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ (224 σελίδες)

>>> ΑΠΟ ΤΗΝ ΗΘΙΚΗ ΣΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ – ΣΧΕ- ΣΕΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΡΑ- ΤΟΥΣ

· Συνεργασία και ανταγωνισμός ξεκινούν μαζί και η παράνοια γίνε-
ται ομαδική

Η έννοια της κοινωνίας συνοψίζει λιγότερη πραγματικότητα και προκαλεί περισσότερες φαντασιώσεις, απ' όσο η έννοια του αστρονομι-
κού κόσμου. Όταν λοιπόν, σκεφτόμαστε για την κοινωνία και χρησιμο-
ποιούμε αυτή τη λέξη, χρειάζεται η επίγνωση της μεγάλης άγνοιάς μας
και ότι κανένας δεν αντιλαμβάνεται και δεν σκέφτεται, ούτε φαντάζε-
ται την ίδια κοινωνία. Η οργάνωση της κοινωνίας με την αρχή της δη-
μοκρατίας και με τις επιλογές της πλειοψηφίας, είναι μια λύση για να
συνυπάρχουν ειρηνικά μεταξύ τους οι άνθρωποι (συμβιβαστικά), να
μοιράζονται όλοι τις ευθύνες και για να μην καταφεύγει στη βία η μια
ομάδα εναντίον της άλλης. Αλλά έτσι, δεν επιλύεται το πραγματικό
πρόβλημα, ότι συνυπάρχουν άνθρωποι με ακραίες διαφορές μεταξύ
τους και οργανωμένες ομάδες με αντίπαλες επιδιώξεις, με αντίθετα και
εχθρικά συμφέροντα, ακόμα και με μίσος μεταξύ τους. Κανένας δεν
μπορεί να αμφισβητήσει με απλές σκέψεις, ότι η πολιτική οργάνωση
της κοινωνίας με τους όρους της δημοκρατίας είναι μια φιλειρηνική και
πολιτισμένη λύση και η δύναμη της σκέψης πρωταγωνιστεί. Ωστόσο,
πρέπει να ακούγονται τα μειονεκτήματα αυτού του πολιτεύματος και
να υπενθυμίζονται, χωρίς μισαλλοδοξία, και για να μη γίνεται εκμετάλ-
λευση αυτών σαν πλεονεκτήματα, από μερικούς φιλόδοξους που εξυ-
πηρετούνται:

· Πλούσιοι και φτωχοί, ηγέτες και υπηρέτες, αφεντικά και εργάτες,
το ίδιο ανήθικοι (με αποστροφή για το πνεύμα)

Ένα από τα πιο μεγάλα ψέματα που ακούγεται στις περισσότερες
περιπτώσεις είναι η εξής δικαιολογία: Οι άνθρωποι μέσα στη σκέψη

τους έχουν το μέλλον των παιδιών τους και τον κόσμο που θα παραδώσουν. Στο τέλος θα μας πουν, ότι αναζητούν εργασία για να βοηθήσουν την κοινωνία. Με τέτοια ψέματα θα ήθελαν να απαλλαγούν από τη μεγάλη ασυνειδησία και την απερισκεψία τους, που δεν περιορίζεται στα φιλοσοφικά ζητήματα. Τα χρήματα με τα οποία περιστασιακά εξαγοράζουμε υπηρεσίες, προϊόντα και κινητοποιούμε τους εργαζόμενους για να μας εξυπηρετήσουν ή οι εντολές που εκτελούνται με απειλές και εκβιαστικά, δεν πραγματοποιούν δικές μας βιολογικές και πνευματικές δυνατότητες. Απλά εκμεταλλευόμαστε, αρπάζουμε και ιδιοποιούμαστε τις επιτυχίες, τις δεξιότητες, την έξυπνη δράση και την εργασία όσων μας εξυπηρετούν. Η κοινωνία δεν είναι μια ένωση, συνεργασία και συμβίωση αξιαγάπητων, λογικών και κακόμοιρων ανθρώπων ("αγγελικά" πλασμένη), αλλά κυρίως από φυσιολογικούς ανθρώπους με φοβερές και μόνιμες αδυναμίες, ψυχικές και πνευματικές. Φυσιολογικές αδυναμίες και ανασφάλεια, που ωστόσο τους μεταλλάσσουν σε τέρατα εγωισμού, απληστίας, μεγαλομανίας, υποκρισίας και με συμπεριφορές, οι οποίες προκαλούνται διαρκώς από τις παρανοϊκές και επιπόλαιες σκέψεις τους.

Ο πιο ύπουλος τρόπος για να γίνουμε πόνια στα σχέδια των φιλόδοξων και των προνομιούχων είναι η καλλιέργεια της ηττοπάθειας και η φοβία μήπως γελάσουν μαζί μας. Έπειτα, από απλά πόνια και καλοί μαθητές αναβαθμιζόμαστε σε οπαδούς, σε συνεργάτες και γινόμαστε συνένοχοι. Χρειάζεται να σκεφτούμε τα δεινά που μπορεί να φέρει στην κοινωνία ο υποτακτικός άνθρωπος σαν ανόητο ρομποτάκι, ο συμβιβαστικός με το δόλο του και ο κοινωνικά δραστήριος με τις δημόσιες σχέσεις του. Αν ο κόσμος που ζούμε δεν μπορεί να διορθωθεί κι εμείς σαν άτομα δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα, αυτό δεν σημαίνει ότι θα δεχτούμε ανενόχλητοι τον κόσμο έτσι όπως είναι και ότι θα επιβραβεύσουμε τους συμβιβασμένους! Όταν αποδίδουμε όλη την ευθύνη για τα κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα σε λίγους οικονομικά ισχυρούς και σε ομάδες συμφερόντων που ρυθμίζουν την πολιτική και την εξουσία, τότε προσπαθούμε να "αγιοποιήσουμε" τον εαυτό μας και να απαλλαγούμε από τις δικές μας ευθύνες. Παριστάνουμε τα θύματα και τους τραυματισμένους για να απαιτήσουμε την τιμωρία αυτών που βρί-

σκονται στην ευνοϊκότερη θέση, την οποία θα επιθυμούσαμε για τον εαυτό μας.

· Το πέρασμα από την Ηθική έρευνα στην πολιτική άποψη

Οι φυσικοί νόμοι ρυθμίζουν εξωτερικά τα φαινόμενα και τα πράγματα και εξασφαλίζουν μια σχέση δράσης-αντίδρασης με σκοπό την ισορροπία. Αλλά αυτοί δεν πηγάζουν από τα υλικά πράγματα ή ξεχωριστά από κάποιο. Το κοινό σύνολο των πραγμάτων δεν λείπει ποτέ και δεν είναι αποτέλεσμα εξωτερικής ένωσης και εξωτερικής συνάντησης των ορατών πραγμάτων. Ο εσωτερικός προσανατολισμός και η ζωή συνδέονται με ένα παγκόσμιο και αμερόληπτο πνεύμα (του κόσμου ως σταθερό σύνολο). Με αυτή την κοσμολογική διαπίστωση, η έννοια του Δικαίου απεγκλωβίζεται για πάντα από τη θρησκεία και την ανθρώπινη φαντασία. Αν η ρύθμιση της κοινωνικής ζωής γινόταν αποκλειστικά με τους νόμους που ορίζουν οι άνθρωποι και αν ο άνθρωπος γενικά ήταν κύριος της ζωής του σαν ανεξάρτητος από τη φύση, τότε θα είχαμε 100% δίκαιο να μην αναμιγνύουμε καθόλου στα ζητήματα της ζωής, τις ερευνητικές σκέψεις για τη φύση και τα κοσμολογικά ζητήματα.

Θεμελιώδης άποψη της Ηθικής, αλλά και από την παρατήρηση της ανθρώπινης συμπεριφοράς σε υπεύθυνες, διοικητικές και αντιπροσωπευτικές θέσεις, είναι η εξής άποψη: Οι αδυναμίες και τα προβλήματα τα οποία διαπιστώνουμε στον άνθρωπο ξεχωριστά, αυτές οι ίδιες αδυναμίες και προβλήματα εμφανίζονται και επαναλαμβάνονται με τη συλλογική δράση, με την ομαδική συμπεριφορά, με τη συνεργασία και στην εκπροσώπηση. Ηθική ανευθυνότητα μπορεί να ονομαστεί αυτή η περιφρονητική συμπεριφορά προς το πνεύμα και προς την άγνοια. Η αξιοπιστία λείπει από τους ανθρώπους, είτε εκτιμήσουμε εμπειρικά με τη γνώση της ιστορίας είτε θεωρητικά, από την άποψη ενός πνεύματος με αυτογνωσία και μιας ζωής με ηθικό προσανατολισμό. Η ζωή ευρύτερα αποδεικνύεται ένα φαινόμενο με φαντασία και με παρανοϊκή άποψη για τον κόσμο. Επιπλέον, η κοινωνία σχηματίζεται με την πνευματική προσπάθεια των ανθρώπων να εξυπηρετούνται μέσα από τη συνεργασία τους, χωρίς ο ένας να αμφισβητεί τις παραδόσεις, τις συνήθειες, τις

αξίες, τα πρότυπα και τους σκοπούς των άλλων. Συνεπώς δημιουργείται φυσιολογικά το πιο τρομερό αντιφατικό φαινόμενο του κόσμου, ο άνθρωπος να συνεργάζεται με τον αμφισβητία και τον ανταγωνιστή του και να ανταγωνίζεται το συνεργάτη, το φίλο και τον υποστηρικτή του (είτε με επίγνωση, είτε χωρίς)! Αυτές τις αντιφάσεις της παρανοϊκής ζωής με εξωτερικές αξίες και τις σχέσεις εξαπάτησης και εκμετάλλευσης μεταξύ των ανθρώπων δεν τις εξαφανίζει κάποιο πολίτευμα και καμία εξουσία. Έτσι απλά εξηγούμε πώς η κοινωνική ειρήνη είναι κάτι πιο δύσκολο απ' όσο φαίνεται με την απλή επιθυμία. Οι πολιτικοί νόμοι δεν αποσκοπούν και δεν εξυπηρετούν αποκλειστικά μια ζωή με πνευματικές αξίες. Από την άλλη, η ηθική με εσωτερικό προσανατολισμό δεν αγνοεί την ανάγκη για εξωτερική δράση. Αυτή δεν εξαντλείται με τον πνευματικό τρόπο ζωής και δεν περιορίζεται στην πνευματική δημιουργία και καλλιέργεια, στην έρευνα και στην πνευματική συνεργασία. Με τον εσωτερικό προσανατολισμό του πνεύματος μέσα στην πολιτισμένη κοινωνία είμαστε επιστρατευμένοι σε έναν πνευματικό και ηθικό πόλεμο, με τις πιο σαφείς και καθολικές διαπιστώσεις για τη φυσική και την κοινωνική πραγματικότητα. Επιπλέον, η διάδοση του ψέματος, η παραπλάνηση και η εξαπάτηση είναι και ποινικά αδικήματα, όπως η κλοπή. Σε αυτόν τον πνευματικό και ηθικό πόλεμο μπορούμε να εκμεταλλευτούμε τη σύνδεση γενικά της εξαπάτησης με την παραβίαση της υπάρχουσας νομοθεσίας, αλλά και ευρύτερα, να διερευνήσουμε κάθε σχέση εμπιστοσύνης με τα νομικά και ηθικά ζητήματα.

· Η ψευδαίσθηση ότι επιλύονται τα προβλήματα στις ανθρώπινες σχέσεις και συνεργασίες, ενώ αυτά αναπαράγονται ή μετακυλίνονται

Συνεργασίες με περιφρόνηση της ηθικής και ανευθυνότητα. Ελεύθερο ή όχι το άτομο στη βούληση και στη σκέψη του, εξακολουθεί να τίθεται το ηθικό ζήτημα για να ξεπεράσει την κακή πλευρά του και να υπερισχύσει η φωνή της λογικής και των πλεονεκτημάτων του πνεύματος. Διότι, όπως έχει φανεί περίλαμπρα από την αρχή του βιβλίου, η σκέψη και η πληροφορία δεν έρχονται μόνα τους όπως στον ύπνο μας. Κι εμείς κατευθύνουμε τη σκέψη και επιλέγουμε κινήσεις και πληρο-

φορίες που μας χρειάζονται για τη δράση και την πραγματοποίηση των επιθυμιών μας. Όπως και να μας έχουν διδάξει από τη μικρή ηλικία, όποια κι αν ήταν η εμπειρία μας, ο στοχασμός επιτρέπει να διερωτηθούμε, ν' αναζητήσουμε, ν' αμφισβητήσουμε, να επαληθεύσουμε, να επανεκτιμήσουμε, να ξεχάσουμε σκέψεις και εμπειρίες και έτσι τελικά να αλλάξουμε μόνιμα μερικές συμπεριφορές μας, να διακόψουμε δράσεις ή να επιλέξουμε νέες. Βέβαια, από τις προδιαθέσεις και τη συμπεριφορά ενός ατόμου λίγο απειλούνται οι μεγάλες εταιρείες, οι βιομηχανίες και τα μεγάλα οικονομικά συμφέροντα. Συμβαίνει όμως αντιθέτως, από μια υπεύθυνη θέση σε μια πολυεθνική εταιρεία, μερικά πρόσωπα έχουν αντιληφθεί ότι η υποβάθμιση των ηθικών ζητημάτων προσφέρει ευνοϊκό έδαφος για μαζική εκμετάλλευση του κόσμου. Το ηθικό ζήτημα αναμφίβολα δεν αφορά αποκλειστικά την προσωπική ζωή, ούτε είναι ένα ζήτημα για φιλοσοφική ψυχαγωγία και δεν μπορούμε να το προσπερνάμε έτσι κοντόφθαλμα.

Ομαδικές προσπάθειες και συνεργασίες με και για εκμετάλλευση της εμπιστοσύνης. Στην τεχνολογία, στην επιστημονική έρευνα, στις πολιτικές και στις τηλεοπτικές συζητήσεις, στην καθημερινή επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων, στην προσφορά υπηρεσιών και προϊόντων, σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, που νομίζουμε ότι προτείνονται και προσφέρονται λύσεις σε προβλήματα και διευκολύνσεις για τη ζωή μας, συνήθως συμβαίνει το αντίθετο. Κάθε ένας έχει ειδικευτεί σε ορισμένα ζητήματα, έχει επικεντρωθεί σε ένα δικό του πλεονέκτημα, σωματικό ή πνευματικό, έχει αναλάβει μια συγκεκριμένη εργασία και έχει επιλέξει έναν ή περισσότερους ρόλους για την κοινωνία. Όταν δημιουργούνται προβλήματα τότε εμφανίζονται εκείνοι που υπόσχονται να τα λύσουν και όσοι προετοιμαστούν, αυτοί τα εκμεταλλεύονται οικονομικά. Επιπλέον να παρατηρήσουμε τη μεγάλη απόσταση ανάμεσα στην προσπάθεια επίλυσης ενός προβλήματος με αυτό το σκοπό και στην προσπάθεια, που γίνεται με άλλους σκοπούς ή για να περνάει η ώρα της δουλειάς. Οι πιο έξυπνες προσπάθειες οι οποίες εμφανίζονται επίσης να γίνονται για ορισμένα μεγάλα και μόνιμα προβλήματα, με καθημερινές συναντήσεις υπεύθυνων για τα ζητήματα, με εξαντλητικές συζητήσεις,

με την κατάστροφή ενός σχεδίου, με την αδιάλλακτη αντιπαράθεση μερικών εκπροσώπων κ.λπ. συχνά αυτές δεν είναι κάτι περισσότερο από εργασία για την οποία εκείνοι πληρώνονται. Ακόμα πιο δύσκολα θα εκτιμήσουμε ότι αυτοί οι υπεύθυνοι κουράζονται για τη ζωή των άλλων και για καλύτερο μέλλον στην κοινωνία. Η απόκρυψη ή η υποβάθμιση του βιολογικού φαινομένου της προτεραιότητας προς τον εαυτό μας έχει συνέπειες, που ξεπερνούν τις προσωπικές σχέσεις και τις ατομικές απογοητεύσεις. Με τις ανοχές και τις φαντασιώσεις της κοινωνίας και με την προστασία των νόμων, η ελευθερία, η εμπιστοσύνη, η συνεργασία και οι πνευματικές αδυναμίες μεταλλάσσονται σε ευκαιρίες για οικονομική εκμετάλλευση. Η όποια προσφορά εμφανίζεται σαν συνειδητή επιλογή και για να δικαιολογηθούν τα υπερβολικά και δυσανάλογα κέρδη. Στις "φιλελεύθερες" και στις δημοκρατικές χώρες, η ομαδική μεγαλομανία και η ιδιοτέλεια συγκαλύπτονται πίσω από τις νόμιμες συνεργασίες και τον ευγενή συναγωνισμό. Έτσι η ηθική ευθύνη δεν γίνεται πολιτική και νομική και μετακυλιεται στον ανυπεράσπιστο, απροετοίμαστο, ανυποψίαστο και ανασφαλή κόσμο, που εξαναγκάζεται ή υποκινείται να αποφασίσει και να επιλέξει τον απατεώνα του για να εργαστεί, να συνεργαστεί ή για να εξυπηρετηθεί. Η ειρήνη για πολλούς είναι η φανταστική εκείνη ισορροπία και ανεκτικότητα στην κοινωνία, την οποία χρειάζονται για να την καταχραστούν ανεμπόδιστοι και για να εκμεταλλευτούν ανενόχλητοι όλα τα πλεονεκτήματα του υλιστικού τρόπου ζωής.

Όλος ο κόσμος αλλάζει και η αντίδρασή μας γίνεται διαφορετική με διαφορετικές εκτιμήσεις, όταν αλλάζει η δική μας άποψη για τον κόσμο και τότε οι ευκαιρίες για να ζήσουμε όμορφα και δημιουργικά είναι εξίσου πολλές. Όσοι φιλοδοξούν να ανέλθουν σε θέσεις εξουσίας και να εφαρμόσουν μια πολιτική πρέπει να συμπεριλάβουν μέσα στις πολιτικές τους απόψεις, την εκτίμηση για την αδυναμία της πολιτικής να εξασφαλίσει την ευτυχία, χωρίς το "συμπληρωματικό" ρόλο της ηθικής με πνευματικό προσανατολισμό. 1) Η ανθρώπινη κοινωνία είναι περισσότερο μια φαντασίωση και πιο άγνωστη απ' όσο εκτιμάμε. 2) Οι άνθρωποι συνεργάζονται για να εξυπηρετήσουν ο καθένας τον εαυτό του και τις υλιστικές προσδοκίες τους. 3) Η συμμετοχή για την εφαρ-

μογή ή για την ανατροπή μιας πολιτικής, οι κοινωνικοί αγώνες και η συντονισμένη δράση του κράτους δεν είναι τόσο αποτελεσματικά και καθοριστικά για τη ζωή του κάθε ανθρώπου ξεχωριστά, όπως νομίζουμε και επιδιώκουμε. Οι όμορφες και καλές λύσεις από τις προσπάθειες μερικών έμπειρων και ειλικρινών ανθρώπων είναι σπόροι που πέφτουν σε άγονο έδαφος.

· Τα κοινωνικά φαινόμενα δεν μπορούν να ερμηνευτούν με αφαίρεση της εσωτερικής πραγματικότητας

Η παρουσία των ζώων με την αφάνταστη ποικιλία τους, αποκαλύπτει χωρίς θεωρίες και πολυλογία που πρέπει να αναζητήσουμε την αρχή της διαφοροποίησης του ανθρώπου. Αυτή η αρχή δεν βρίσκεται στην κοινωνική συμβίωση και στη συμμετοχή του ανθρώπου σε μια κοινότητα ή σε μια ομάδα. Ενώ η παρατήρηση ότι ο άνθρωπος επιθυμεί να συμμετέχει σε κοινότητα και να συνεργάζεται με άλλους (συνοψισμένα με την έννοια της κοινωνικότητας) δεν προσθέτει γνώση για τη διαφορά του από τα άλλα ζώα. Αντιθέτως προκαλεί κυριολεκτικά μια ψευδαίσθηση. Διότι γίνεται υπερβολική εκτίμηση αυτής της επιθυμίας για συμμετοχή και συνεργασία, μονόπλευρα σαν μια επιθυμία ευνοϊκή για τη ζωή και έτσι αφηρημένα, χωρίς το σκοπό της συμμετοχής ή της συνεργασίας.

Όσοι σκέφτηκαν προσεκτικά για το νόημα και τα όρια της ελευθερίας, αναγκάστηκαν να τη συμφιλιώσουν με την εφαρμογή νόμων και με περιορισμούς στη δράση. Και τότε, η έννοια της ελευθερίας μεταλλάσσεται σε μια άλλη έννοια που λίγη σχέση έχει με την αρχική έννοια της. Σχετική με την έννοια της ελευθερίας και σχεδόν ταυτόσημη είναι η υλιστική άποψη για τη δύναμη στη ζωή. Συνήθως αυτή σχηματίζεται μαζί με τη φαντασίωση της έλλειψης κάθε αντίστασης, της υπερίσχυσης απέναντι στις απειλές, του πάντοτε κερδισμένου και ποτέ χαμένου και με τη φαντασίωση του κυρίαρχου των εξελίξεων. Τελικά, χωρίς την ηθική προοπτική της πολιτικής, έτσι όπως αυτή αναδεικνύεται σε σύζευξη με το πνεύμα και με γνώση των παγκόσμιων περιορισμών στα πράγματα, η ευημερία είναι μια φαντασίωση. Όταν περιγράφουμε τις

ανθρώπινες σχέσεις μόνο σαν εξωτερικές, σαν σχέσεις συνεργασίας, ανταλλαγής, παραγωγής και διακίνησης προϊόντων, ανταγωνισμού των εταιρειών, πολιτικής δύναμης και ομαδικής δράσης, τότε αφαιρούμε το νόημα της ζωής και συχνά συγχέουμε την αιτία με το αποτέλεσμα. Αν η υπεροχή και η δύναμη είναι μόνο εκείνη που εξασφαλίζει την επιβίωση, αυτή την υπεροχή και τέτοια πλεονεκτήματα παρατηρούμε σε πολλά ζώα. Η επιβίωση ανεξάρτητα από το περιεχόμενο και το νόημα της ζωής μπορεί να είναι μια κενή και μονότονη ζωή όσο ενός εντόμου. Και να πώς ο άνθρωπος με λιγότερα πλεονεκτήματα και με σωματικές αδυναμίες μπόρεσε με το πνεύμα του να αποφύγει τον κίνδυνο της εξαφάνισής του από τα πιο άγρια και δυνατά θηρία και, ο ίδιος, έγινε μια μεγάλη απειλή για τον εαυτό του! Η έννοια της υπεροχής και της δύναμης δεν έχει πειστικό νόημα, χωρίς τον πνευματικό προορισμό του βιολογικού σώματος. Αυτός ο εσωτερικός προορισμός δεν επιτυγχάνεται με εξωτερικές δυνάμεις και με υπολογισμούς, αλλά με σκέψεις και αμφισβητήσεις.

Τα κοινωνικά φαινόμενα (οι εξελίξεις και τα γεγονότα) και οι ανθρώπινες σχέσεις δεν δημιουργούνται με τους κανόνες της λογικής και από τις φανερές εξελίξεις. Αντιθέτως, η φαντασία, η παραπλάνηση και η απόκρυψη αποτελούν εύκολες επιλογές για όσους απευθύνονται σε μεγάλο αριθμό ανθρώπων και χρειάζονται την υποστήριξη και την ανοχή τους. Ακριβώς γι' αυτό, για να είναι πειστικοί και να εξαπατούν, αυτοί εμφανίζονται προγραμματισμένα και όπως ο κόσμος θα τους εμπιστευτεί σαν φίλους και σαν επαγγελματίες. Αποκρύπτουν την προσωπική ζωή τους, προσέχουν τι λένε, αφήνουν να φαίνεται ό,τι έχει καταγραφεί και ό,τι έχει γίνει φανερά στις δημόσιες συναντήσεις, ενώ η αμφιβολία είναι κάτι σπάνιο στην έκφρασή τους. Αυτή η λογική για την καλλιέργεια της εμπιστοσύνης επιβάλλεται στο εμπόριο, στην επιστημονική έρευνα, στην παροχή υπηρεσιών και στη δημόσια ζωή, όχι από καλή πρόθεση και υπευθυνότητα. Κυρίως επιβάλλεται για να προστατευτούν οι φιλόδοξοι, οι κοσμικοί και οι ειδικευμένοι, αυτοί ως ξεχωριστά πρόσωπα ή το όνομα της ομάδας στην οποία συμμετέχουν ή συνεργάζονται, επειδή χρειάζονται πελάτες και υποστήριξη. Αυτή η εικόνα του "υπεύθυνου" προσώπου και του επαγγελματία, συνήθως

είναι μια εικόνα με δόλο. Οι ίδιοι γνωρίζουν πόσο διαφορετική είναι η εικόνα που προβάλλουν στον κόσμο και πόσες σημαντικές πληροφορίες αποκρύπτουν (παρασκήνιο και ιδιωτική ζωή, όπως τα λένε). Αυτά που είδαν και άκουσαν από τις προσωπικές επαφές τους (με τους φίλους, με τους συνεργάτες τους, με τα πρόσωπα της οικογένειας) και τα κρυφά συναισθήματα συχνά είναι καθοριστικά για πολλές από τις αποφάσεις και τις επιλογές τους. Ενώ οι πληροφορίες που δίνονται, καταγράφονται και δημοσιεύονται είναι για τα μάτια του κόσμου και όπως αν όλα είχαν γίνει με την αμερόληπτη λογική.

Αν η πραγματικότητα είναι κάτι περισσότερο εξαπλωμένο μέσα στον κόσμο και πιο σταθερό, τότε οι δημοσιογραφικές πληροφορίες για τα περιστατικά και τα τοπικά γεγονότα της τελευταίας στιγμής είναι ίχνη γνώσης και θόρυβος για το πνεύμα. Η επίμονη προβολή τους από τα τεχνικά μέσα της πληροφόρησης, το πάγωμα της σκέψης, η προσπάθεια να γίνουν ζητήματα για την καθημερινή ζωή μας και με την υπεροψία του καλύτερα ενημερωμένου ή και υπεύθυνου πολίτη, συνήθως είναι παραπλάνηση και όχι ενημέρωση. Από τα αρχαία χρόνια γίνονται πόλεμοι, και οι άνθρωποι συγκρούονται μέχρι θανάτου με άπειρες αφορμές και αιτίες, ομαδικά και ατομικά. Μήπως σήμερα, τα προβλήματα που περιγράφονται είναι τα τελευταία; Μήπως οι λύσεις που επιδιώκονται σήμερα είναι οι οριστικές και μετά όλα θα πάνε καλά; Μήπως οι αιτίες των προβλημάτων που εντοπίζονται σήμερα είναι οι αληθινές αιτίες; Μήπως γνωρίζουν καλά τις συνέπειες και το μέλλον στην περίπτωση που δεν επιδιώξουν να επιλύσουν τα σημαντικά προβλήματα και αν δεν εφαρμόσουν τις σοφές σκέψεις τους; Τώρα ανιχνεύουμε μεγάλα προβλήματα και νομίζουμε ότι από αυτά ξεκινούν πολλά άλλα στη ζωή μας. Παλαιότερα αυτά δεν υπήρχαν. Όμως οι άνθρωποι πάλι διαπίστωναν μεγάλα προβλήματα και το ίδιο εκτιμούσαν, ότι αν εκείνα έλειπαν, τότε θα ήταν καλύτερη η ζωή τους.

· Με την πολιτική επιδιώκονται, εκπροσωπούνται και εξυπηρετούνται ομαδικά συμφέροντα και με ανταγωνιστικές σχέσεις

Σε έναν από τους πιο γνωστούς διαλόγους του Πλάτωνα, στην Πολι-

τεία (ή Περί δικαίου), βρίσκουμε την πιο πειστική και την πιο προκλητική άποψη για να ενδιαφερθεί κάποιος και για να δράσει για τα κοινά της πόλης του: *αν δεν ασχοληθείς με την πολιτική τότε θα σε κυβερνούν οι κατώτεροί σου*. Δυστυχώς, όμως, με την ίδια άποψη έδρασαν πολιτικά πρόσωπα που δεν αποδείχτηκαν ανώτεροί μας! Στη δημόσια ζωή και στον αγώνα για τη διεκδίκηση της εξουσίας, η δράση και η γρήγορη απόφαση προέχουν από τη θεωρητική σκέψη και από την εξαντλητική διερεύνηση. Συμβαίνει αντίθετα, ο δισταγμός, η δημόσια παραδοχή των λαθών και της άγνοιας, η χρονοτριβή, οι πολλές απορίες και η μοναχική ζωή, θεωρούνται σημάδια αδυναμίας. Δεν είναι πάντοτε τόσο φανερό τι θα χάσουμε ή τι θα κερδίσουμε, ατομικά ή ομαδικά. Όμως όσοι έχουν κάποια υπερβολική ανησυχία στη ζωή τους και όσοι χρειάζονται γρήγορα μια βοήθεια για να μη χάσουν ορισμένα πλεονεκτήματα, τη δική τους ανησυχία εύκολα τη μεταβιβάζουν και στους άλλους δίπλα τους. Για να τρέξουν εκείνοι οι άλλοι σαν φίλοι, σαν συνεργάτες, σαν εργάτες και ως δούλοι, ανάλογα με την περίπτωση και τις προϋποθέσεις.

Οι άνθρωποι είναι έτοιμοι να υποστηρίξουν οποιονδήποτε εμφανιστεί με δική του πρωτοβουλία σαν ικανός να εξυπηρετήσει, να επιτύχει συνεργασίες, να εκπροσωπήσει και να εργαστεί για την καλύτερευση της ζωής μέσα στην κοινωνία. Αν αντιληφθούν ότι η καθημερινή ζωή τους είναι πιο ασφαλής, ότι δεν στερούνται τα απαραίτητα για την επιβίωση και ότι η ζωή και το μέλλον τους δεν κινδυνεύει από την έκφραση της διαφορετικής άποψής τους και από ορισμένες ιδιαιτερότητές στη ζωή τους, τότε λίγο θα τους ενδιαφέρει πώς ορίζεται η ελευθερία και η δημοκρατία. Η δυσκολία στη συνεννόηση και στη συνεργασία συνήθως προέρχεται από το ρόλο που δεν θέλει κανένας να χάσει ή να υποβαθμίσει, είναι η φιλοδοξία και δυστυχώς η έχθρα η οποία προκλήθηκε με τις δυσκολίες, τις πιέσεις και τις επιθέσεις που εκείνοι δέχονται από τους αντιπάλους τους. Η διαφωνία σε ορισμένα ζητήματα γίνεται αφορμή για να μην επιδιώξουν οι υποκινητές τη συμφωνία και για να ενισχύσουν τις δικές τους πολιτικές απόψεις. Ενώ με τις υπερβολές, τα συνθήματα, τις εντυπώσεις και με το δόλο προσπαθούν να συνδέσουν την τύχη του ανήσυχου πλήθους με τα δικά τους προσωπικά σχέδια και

συμφέροντα, για να γίνουν αυτοί έτσι υπολογίσιμοι από τους αντιπάλους τους και για να εμποδίσουν τις αντίπαλες πολιτικές. Με το δημοκρατικό πολίτευμα, η αστυνομία και οι ένοπλες δυνάμεις σέβονται τις νομικές διαδικασίες και την αρχή της πλειοψηφίας και έτσι το κράτος γίνεται λάφυρο αναίμακτα, με το κοστούμι.

Ένα από τα καθημερινά ζητήματα για την κοινωνία θα έπρεπε να είναι από παλαιότερα: Να ερευνούμε τις διαφοροποιήσεις μεταξύ των λαών και των ανθρώπων και τι πρέπει να γίνει μέσα στην κοινωνία για να σταματήσουν οι άνθρωποι να χωρίζονται από σκέψεις που είναι ανάμικτες με φαντασιώσεις, μισές αλήθειες και με κενά γνώσης. Μια κοινωνία ή μια χώρα με πλούσιους πολίτες δεν πρέπει να αισθάνεται ήσυχη και ότι τα πράγματα βρίσκονται υπό έλεγχο. Άπειρες είναι οι σκέψεις, οι φαντασιώσεις, οι επιθυμίες και τα όνειρα που μπορούν να εξαπλωθούν και να αναστατώσουν την κοινωνική συμβίωση και να προκαλέσουν αιματοχυσία, όσο οι άνθρωποι παραμένουν αθωράκιστοι από τις ηθικές αξίες του εσωτερικού προσανατολισμού. Η καλή οικονομική κατάσταση, τα πολλά χρήματα και η περιουσία εξακριβωμένα δεν εξασφαλίζουν την ήσυχη ζωή στο άτομο ούτε την ειρήνη στην κοινωνία. Αντιθέτως, αποδεικνύεται ότι προσφέρουν τα πλεονεκτήματα (και είναι μεγαλύτερη η πρόκληση) για να υλοποιηθούν και να εξυπηρετηθούν τα πιο τρελά σχέδια και στις δημοκρατικές χώρες ακόμα πιο εύκολα. Χρειάζεται να σκεφτούμε σοβαρά το ρόλο του ηθικού προσανατολισμού (στη ζωή των πολιτών), ακόμα και για την οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας και να ξεπεράσουμε μία από τις τελευταίες μεγάλες προκαταλήψεις. Να σταματήσουμε να θεωρούμε ρεαλισμό την επιπόλαιη αντίληψη των πραγμάτων, την ευπιστία, τη συνήθεια, την υπερεκτίμηση των ικανοτήτων μας και τον περιορισμό της πραγματικότητας στις συναλλαγές και στη συνεργασία των ανθρώπων.

Η πολιτική, έτσι όπως τη γνωρίζουμε μέχρι τώρα, στις περισσότερες περιπτώσεις και από την παγκόσμια ιστορία, είναι σαν μια αλήτισσα χωρίς ηθικές/πνευματικές αξίες, που γυρεύει το γρήγορο κέρδος, προκαλεί με την άγρια συμπεριφορά και τα ψέματά της, εξυπηρετεί μεροληπτικά τα συμφέροντα κάποιων ομάδων και παράγει νόμιμη αδικία. Κοιτώντας πίσω στο χρόνο, κατανοούμε ποια ήταν τα μόνιμα αποτελέ-

σματα αυτής της επιπολαιότητας. Τα αποτελέσματα ήταν οι λαοί να διαφοροποιηθούν πνευματικά μεταξύ τους, με ανόητες αντιθέσεις, να μείνουν πνευματικά ανώριμοι, ψυχολογικά ιδιοτελείς, ανεπαρκείς στον κοινωνικό τους ρόλο και να εξαπλωθούν επικίνδυνες και υπερβολικές αξίες με ανορθολογική και αυθαίρετη σκέψη. Και τελικά, η πολιτική έμεινε ανάξια σεβασμού και ανήμπορη να πραγματοποιήσει τις προσδοκίες για μία πιο δίκαιη κοινωνία. Σε μια κοινωνία εγωπαθών και φιλόδοξων, όπου ο ένας άνθρωπος σκέφτεται πώς θα εξαπατήσει και πώς θα εκμεταλλευτεί τον άλλο για να ικανοποιήσει τις προσωπικές επιθυμίες του και με την ανοχή της Πολιτείας, ακόμα και το εκπαιδευτικό σύστημα (εκτός της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης) έφτασε να εξυπηρετεί αυτόν το σκοπό: δηλαδή την εξαπάτηση και την προώθηση των προσωπικών συμφερόντων με τη δύναμη της Επιστήμης. Στις κοινωνίες ιδιαίτερα των λεγόμενων δυτικών χωρών, το φαινόμενο της αλητείας έχει καμουφλαριστεί με τη λέξη της ελευθερίας και της δημοκρατίας. Έχει βρει ερείσματα στην ψυχολογία, στήριξη από το κράτος για την εμπορευματοποίηση όλων των πραγμάτων και ολόκληρες οι κοινωνίες σχεδόν έχουν μεταλλαχθεί σε σπουδαστήρια της αλητείας με προοπτική ανώτερου πτυχίου. Σε μια κοινωνία παρανοϊκών, φανατισμένων, εγωιστών και απερίσκεπτων ανθρώπων, όπου αυτοί εκπαιδεύονται και ειδικεύονται για όλα τα επαγγέλματα με το αξίωμα, ότι "για την επιβίωσή μου θα εκμεταλλευτώ την άγνοια και την αδυναμία σου", δεν μπορούμε να ελπίζουμε ότι θα περάσουμε όμορφα τη σύντομη ζωή μας. Και αφού η πλειοψηφία δεν στέλνει τον εαυτό της στη φυλακή, η ίδια η φύση γίνεται η φυλακή της για να υποστούν οι άνθρωποι όλα τα δεινά της αλήτικης, εγωκεντρικής και παρανοϊκής συμπεριφοράς!

· Ο μπερδεμένος ρόλος της επιστήμης

Εκτός από την πολιτική, η επιστήμη επίσης έχει στενή σχέση με την οικονομία στην οργανωμένη κοινωνία. Άρα η επιστήμη έχει αξεχώριστη σχέση με την πολιτική και με κάθε κυβέρνηση μιας χώρας. Μάλλον αντίθετα, τα πλεονεκτήματα της γνώσης και της τεχνολογίας παρακινούν για οικονομική εκμετάλλευση, για συνεργασία και ενθαρρύνουν

την πραγματοποίηση των πιο τρελών ονείρων. Η επιστήμη μέσα στην κοινωνία έχει ανάγκη την πολιτική και ο άνθρωπος με τις πολύτιμες γνώσεις χρειάζεται να συμμετέχει στη διαμόρφωση της πολιτικής. Πρέπει να τονιστεί, ότι η Επιστήμη δεν είναι μόνο ό,τι έρχεται αμέσως στη σκέψη μας με αυτή τη λέξη, όπως ανύποπτοι έχουμε αντιληφθεί από τη σύνδεση της γνώσης με το βιβλίο, με τη μάθηση, με το εκπαιδευτικό σύστημα και με τη συνέπεια της σκέψης στη θεωρία και στην πράξη. Το (ανώτερο) εκπαιδευτικό σύστημα και η επιστημονική κατάρτιση έχουν προσαρμοστεί στη δομή αυτής της ανήθικης κοινωνίας. Η επιστήμη είναι εξασφαλισμένη για όλα τα σχέδια που μπορούν να πραγματοποιηθούν από εκείνους που βάζουν τα μέσα παραγωγής και εφαρμογής, το δαπανηρό εξοπλισμό, τις έτοιμες δομές (ιδιωτικές και κρατικές) και προσφέρουν θέσεις εργασίας. Μέσα σε μια ανισόρροπη κοινωνία, η οποία είναι οργανωμένη για την εξυπηρέτηση των κερδοσκόπων και λάμπουν τα πρότυπα του αισθησιοκρατικού ανθρώπου, η επιστήμη δεν είναι για άγιους ανθρώπους.

Όταν μπορείς να κλέψεις και να εκμεταλλευθείς τις αδυναμίες του κόσμου με την προστασία των νόμων και του κράτους, τότε γιατί να βιαστείς να κλέψεις αυτοπροσώπως, με τον παραδοσιακό τρόπο, που γίνεται εύκολα αντιληπτός; Δηλαδή γιατί να κλέψεις βίαια, με τη φυσική παρουσία απέναντι στο θύμα, χωρίς τη συγκατάθεσή του, και γιατί να του αποσπάσεις πράγματα που του ανήκουν, αν μπορείς να τα αγοράσεις; Σήμερα για να κλέψεις με τον αρχαίο τρόπο πρέπει να είσαι αγράμματος, ή ανόητος, ή με ασυγκράτητες ψυχικές ορμές. Η μόρφωση και η ειδίκευση προσφέρουν πολλά κλειδιά για να ανοίξουμε τις πιο απαραβίαστες θύρες και για να παγιδεύσουμε με το νόμο τα θύματά μας και με λαμπρό μέλλον. Από τη μικρή και εύπλαστη ηλικία, ένα σεβαστό κράτος αναλαμβάνει να υποστηρίξει οικονομικά την πνευματική καλλιέργεια, εφοδιάζει τον άνθρωπο με απαραίτητες γνώσεις και τον προετοιμάζει για να συμμετάσχει δημιουργικά στην κοινωνία. Αν όμως δίνεις τροφή σε κάποιον που έχει ανάγκη για να πάρεις ως αντάλλαγμα την εργασία του και για να τον χρησιμοποιήσεις σαν δούλο, φανερά ή από προνομιακή θέση, τότε αυτή η προσφορά χάνει το θεϊκό προορισμό της και γίνεται διαβολική.

· Η επαγγελματική εκμετάλλευση της άγνοιας και το ψέμα στην κοινωνία με την κάλυψη της επιστήμης

Εδώ στη Γη, να ονειρεύεσαι μια κοινωνία χωρίς προβλήματα είναι ένας εφιάλτης για πολλούς, που έχουν στηριχτεί στα προβλήματα για να επιβιώσουν και για να επιβεβαιώσουν ένα ρόλο μέσα στον κόσμο. Χωρίς προβλήματα, κάποιοι γίνονται λιγότερο απαραίτητοι, πολλές θέσεις εργασίας αχρηστεύονται και πολλές επιχειρηματικές δράσεις περιορίζονται. Οι ηθικές αξίες, το νόημα της ζωής και η αφάνταστα μεγάλη άγνοια για την ευρύτερη πραγματικότητα έχουν συσκοτιστεί με την κατάχρηση της γνώσης. Αντιθέτως, πρότυπα για την εξωτερική ζωή, διαφημιστικές επινοήσεις και άλλα κίνητρα δημιουργούν υπερβολικές προσδοκίες. Ενισχύουν την αυταπάτη, ότι δεν αξιοποιούμε τη ζωή μας εάν δεν τελειοποιηθούμε σε όσα έχουν κάποιοι εξειδικευτεί. Ότι πρέπει να επιδιώκουμε την τελειότητα εκεί που βρίσκουμε μία ατέλεια, ότι το αντικείμενό τους είναι το πιο σημαντικό για την πορεία στη ζωή και για την απόλαυσή της και τελικά να μην υπολογίζουμε τα χρήματα και να μη διανοούμαστε τις προτεραιότητες. Είναι κοινό μυστικό ότι χωρίς την εξαπάτηση, πολλοί θα έχαναν τις δουλειές τους και πολλές επιχειρήσεις δεν θα άντεχαν στο μεταξύ τους ανταγωνισμό. Είναι ένα "ταμπού" στην "ελεύθερη αγορά", όπως ο πεοθηλασμός υπήρξε και είναι ακόμα ένα κοινό μυστικό, ιδιαίτερα για τις γυναίκες, το οποίο αν αποκαλυφθεί τότε θα γελοιοποιηθούμε ή θα αντιμετωπιστούμε σκληρά. "*Πενία τέχνας κατεργάζεται*" ρητό το οποίο αποδίδεται στον αρχαίο ποιητή *Θεόκριτο* και όχι πάντα αποτελεσματικές εργασίες και με υπευθυνότητα, συμπληρώνουμε.

Είναι συνηθισμένο, με τη μεγάλη εμπειρία και τη βαθιά γνώση του και με τη βοήθεια της τεχνολογίας, ο ειδικός να τονίζει και να υπερβάλλει για τη σημασία του δικού του γνωστικού χώρου στη ζωή μας. Αγνοεί ή περιορίζει τη σημασία άλλων επιδράσεων στη ζωή, που δεν σχετίζονται πιο άμεσα με το δικό του χώρο. Από άγνοια υποτιμούμε πόσο πιο πολύπλοκα επηρεάζονται τα πράγματα και η ζωή μας, πόσο πιο απρόβλεπτα, με πολλές λεπτομέρειες, με διαφορετικής διάρκειας

και συχνότητας επιδράσεις και το κυριότερο πόσο καθοριστικά επηρεάζεται η ζωή μας από τον τρόπο που εμείς σκεφτόμαστε! Μια χαζή σκέψη μας μπορεί να ανατρέψει γρήγορα όλα όσα επιτύχαμε με κόπο και πολύ χρήμα. Το εξαπλωμένο φαινόμενο της εξαπάτησης, της απόκρυψης και της κατάχρησης των πλεονεκτημάτων για την εκμετάλλευση των αδυναμιών, έτσι όπως γίνεται με την κάλυψη των νόμων και χωρίς τα σημάδια της βίας, δεν θα ερμηνευτεί σωστά αν βγάλουμε το συμπέρασμα για ένα καθαρό διαχωρισμό σε απατεώνες και σε θύματα με αδυναμίες. Ξεκινάει με τη δόλια λογική και από τη συμπεριφορά κάθε ανθρώπου που εξαναγκάζεται σε δράση με εξωτερικές αξίες και για το ξεπέραςμα των ανασφαλειών του. Με ομαδική δράση και από ηγετικές θέσεις η εξαπάτηση και η κατάχρηση φανερώνονται δημόσια και με τις συνέπειες πιο φοβερές.

· Η αδικία μέσα στην κοινωνία αμφισβητεί (ή υπονομεύει) την πολιτική εξουσία και τη νομιμότητά της

Ο νόμος της ζούγκλας, όπως εμφανίζεται από τη συνύπαρξη των ζώων στη φύση είναι η δράση για επιβίωση, με τα πλεονεκτήματα που προσφέρει η φύση στο ζώο σε ανταγωνιστική σχέση με τα άλλα ζώα, μέχρι θανάτου. Εντός των οργανωμένων κοινωνιών, οι νόμοι απαγορεύουν την ανθρωποκτονία και επιβάλλουν τις αυστηρότερες ποινές. Όμως η ανταγωνιστική σχέση μεταξύ των ανθρώπων εξακολουθεί, ενώ οι λόγοι για διαφωνία έχουν πολλαπλασιαστεί. Ενώ λοιπόν η ανθρωποκτονία απαγορεύεται, ωστόσο δεν είναι εύκολο να καθοριστεί πότε η ανταγωνιστική σχέση ξεπερνάει το όριο και προκαλείται αδικία, χωρίς το άκρο της ανθρωποκτονίας. Η ασάφεια είναι φυσικά μεγαλύτερη για τον εντοπισμό της αδικίας και πιο δύσκολο για να αποδειχτεί όταν εφαρμόζεται ψυχολογική βία. Η εφαρμογή της ψυχολογικής βίας σημαίνει συνήθως έκφραση εκβιασμού, απειλής και αποθαρρυντικές δυσκολίες. Δηλαδή μεταδίδουμε στη σκέψη του άλλου πληροφορίες, προαγγελία και οδηγίες για να του επιβάλουμε τη δική μας θέληση και για να εξασθενήσουμε την αντίστασή του. Το θύμα χρειάζεται να πειστεί ότι κάπως κινδυνεύει και θα ζημιωθεί και με χειρότερη συνέπεια, να

χάσει τη ζωή του. Δηλαδή, συναντάμε πάλι τη χειρότερη συνέπεια από μια επιθετική συμπεριφορά, το όριο που καταδικάζουμε με τις αυστηρότερες ποινές, τον κίνδυνο στην επιβίωση, αλλά αυτή τη φορά μέσα στη σκέψη ως πειστική απειλή. Επίσης στην ανησυχία, στο φόβο και στην απορύθμιση της ζωής ενός ανθρώπου που απειλείται, παρατηρούμε ομοιότητες όπως όταν η ζωή απειλείται από τη δυσκολία να βρεθεί εργασία. Επομένως, στην ψυχολογική βία, το πιο ακραίο όριο της είναι η απειλή, ο εκβιασμός και η προετοιμασία για ανθρωποκτονία. Αν καταδικάζουμε αυστηρά αυτή την επιθετική συμπεριφορά, τότε στην πολιτισμένη κοινωνία, όχι απλώς δεν πρέπει να επιτρέπεται στην ανταγωνιστική σχέση μεταξύ των ανθρώπων, αλλά είναι ακόμα πιο απαράδεκτο να την επιτρέπει το κράτος με το νόμο, ή το κράτος να είναι συνεργός και υποκινητής για τον εκβιασμό. Γι' αυτό χρειάζεται να γίνει μια λεπτή διάκριση: μεταξύ του νόμου της ζούγκλας, που επιτρέπει στον πιο δυνατό (για εφαρμογή βίας) να καταστρέψει οποιονδήποτε άλλο, από την ελάχιστη εγγύηση ενός δίκαιου κράτους, που εμποδίζει την εξάρτηση της απλής επιβίωσης από την τύχη και εξασφαλίζει τον άνθρωπο με τις πνευματικές αξίες.

Η υλιστική άποψη για τη ζωή και τον προορισμό της δεν περιορίζεται σε ξεχωριστά άτομα και αποτελεί την πυξίδα ολόκληρων λαών. Αν από μια κοινωνία λείπουν τα θεμέλια της ηθικής και της δικαιοσύνης, τότε οι συνεργασίες, οι σχέσεις ανταλλαγής, η παραγωγή προϊόντων και οι υπηρεσίες ευνοούν τη σπατάλη της σκέψης και της ενέργειας, γίνονται καταχρήσεις των πλεονεκτημάτων, ενώ οι πρώτες ανάγκες για τη ζωή επισκιάζονται. Αυτές τις σπατάλες και τις ανισοροπίες μετράμε με την έννοια της "οικονομίας" για μια χώρα. Γι' αυτό η οικονομία σαν ενιαία για το σύνολο μιας κοινωνίας είναι στενά εξαρτημένη από την ηθική, και οι σπατάλες και οι ανισοροπίες δεν μπορούν να αποφευχθούν μόνο με υπολογισμούς εσόδων και εξόδων. Μπορούμε εύκολα να εκτιμήσουμε αυτό τον καταλυτικό ρόλο των ηθικών αρχών αν σκεφτούμε για την οικονομία περιορισμένη στη συμβίωση λίγων ανθρώπων. Με τον ανήθικο και υλιστικό τρόπο ζωής δύσκολα επιτυγχάνεται η εξοικονόμηση χρημάτων και η καλή διαχείριση των πλεονεκτημάτων και οι καταχρήσεις δεν αποφεύγονται. Αλλά και όπως όλοι συμ-

φωνούν, η οικονομία για μια ολόκληρη χώρα και ως πολιτική του κράτους δεν μπορεί να επιτύχει τους στόχους της, όταν η κοινωνική ισορροπία απειλείται...

Όταν επεξεργαζόμαστε τα ζητήματα της Ηθικής ή του προορισμού της ζωής, τότε γρήγορα συναντούμε προεκτάσεις στα ζητήματα της δικαιοσύνης, της συνεργασίας, άρα και της πολιτικής. Χωρίς την Ηθική, η δικαιοσύνη δεν έχει θεμέλια, ενώ η πραγματικότητα περιορίζεται στις συναλλαγές και στη συνεργασία των ανθρώπων. Όμως συνεργασίες χωρίς κανόνες ηθικής και με περιφρόνηση για την αλήθεια και το δίκαιο είναι αλητοπαρέες και συμμορίες κακοποιών. Ακούγεται πειστική η διαπίστωση, ότι στις ανώτερες διοικητικές θέσεις και για τη σχεδίαση της πολιτικής έχουν επιλεγεί οι πιο έμπειροι και επιτυχημένοι και ότι αυτοί γνωρίζουν καλά τη δουλειά τους. Στα ομαδικά αθλήματα, επίσης ξεχωρίζουν οι καλύτεροι παίκτες, αλλά από αυτούς κερδίζει η δική τους ομάδα, ενώ οι άλλες ομάδες χάνουν.

Δεν χρειαζόμαστε ανάπτυξη και ανταγωνισμό που θα υποβιβάσει τη νοημοσύνη, την ηθική και την υγεία και ο υποβιβασμός θα δημιουργήσει περισσότερες θέσεις εργασίας για νεκροθάφτες, γιατρούς, οδοκαθαριστές, για κερδοσκόπους, για το σκληρόψυχο κυνήγι πελατών (dealers) και για τη διακίνηση ανώφελων εμπορευμάτων ή υπηρεσιών. Ορισμένες πολιτικές μπορούσαν να εφαρμοστούν από την επόμενη μέρα για να σταματήσουν, τουλάχιστον τα πιο τρομερά φαινόμενα της αλητείας από υπεύθυνες θέσεις, όπως και η κακοτυχία πολλών ανθρώπων από την αδιαφορία του κράτους και την εξυπηρέτηση των κερδοσκοπικών δράσεων. Η τροφή και το νερό είναι τα πρώτα που χρειάζονται για να μη χαθεί άδικα η ζωή. Όσο κάποιος μπορεί να τρέφεται, να θρέφει την οικογένειά του και είναι υγιής δεν έχει να φοβηθεί τίποτα πιο σημαντικό, τίποτα το χειρότερο. Όλες οι υπόλοιπες απειλές, οι εκβιασμοί, τα χειρότερα βιώματα από μια αναξιοπρεπή ζωή δεν είναι χειρότερα από το να πεθάνεις από ασитία, δίψα ή τις καιρικές συνθήκες, εσύ ή το τέκνο σου. Για όλα τα υπόλοιπα πλεονεκτήματα, τα χρήματα, τα πολύτιμα μέταλλα, η ιδιοκτησία γης και κτιρίων, θα ψάχνουμε να τα ανταλλάξουμε με τροφή, με νερό και αέρα, όταν βρεθούμε σε μια τέτοια φανταστική ή ακραία κατάσταση. Έτσι σημαντική είναι αυτή η προτε-

ραιότητα και για μια ολόκληρη χώρα και δεν πρέπει να τη ξεχνάμε, όταν φροντίζουμε έξυπνα για όλα τα υπόλοιπα. Και η ψυχική ηρεμία δεν είναι μια υπερβολική διεκδίκηση και χωρίς ενδιαφέρον σε μια πολιτισμένη κοινωνία.

· Η εξάρτηση της επιβίωσης από τη χρηματική αμοιβή και η αδιαφορία του κράτους

Η εκμετάλλευση της ανάγκης και η δουλεία. Δυστυχώς, η δουλεία και η εκμετάλλευση δεν έπαψαν να υπάρχουν ούτε στις αποκαλούμενες πιο αναπτυγμένες χώρες του κόσμου. Σε ορισμένες περιπτώσεις άλλαξε ο τρόπος, έγινε λιγότερο ορατός και το πιο προκλητικό με την κάλυψη των νόμων ή με την απουσία τους. Μας εξαναγκάζουν να συνεργαστούμε και να ανεχθούμε τους απατεώνες, τους επιτυχημένους κακοποιούς, τους εκμεταλλευτές νόμων και ζώων και να πράξουμε κι εμείς το ίδιο για να επιβιώσουμε. Η κρατική εξουσία, η οποία θα έπρεπε να μεριμνά για την εφαρμογή των δικών της νόμων, να προστατεύει την ανθρώπινη ζωή από την οικονομική εκμετάλλευση, να είναι αρωγός για την επιβίωση των πολιτών, ν' αποθαρρύνει τη διαφθορά και την πνευματική εκπόρνευση, να αναδεικνύει με κάθε τρόπο τις πνευματικές αξίες, αυτή ακόμα είναι ανήμπορη ή αδιαφορεί. Το χειρότερο, συνεργεί για ανήθικους σκοπούς και αδίστακτα για τα οικονομικά σχέδια ορισμένων ισχυρών, αυτούς εκπροσωπεί, προστατεύει και ευνοεί εις βάρος των φιλήσυχων ανθρώπων που δεν επιζητούν περισσότερα από μία αξιοπρεπή επιβίωση. Με την ίδια λογική που σφαγιάζονται και χρησιμοποιούνται αλύπητα όλα τα είδη της πανίδας για να εξυπηρετήσουν την επιβίωση του ανθρώπου και τους «ανώτερους» σκοπούς του, δυστυχώς με την ίδια λογική επιτρέπεται να θυσιάζονται και να χρησιμοποιούνται άνθρωποι.

Η εξάρτηση της επιβίωσης από μια μικρή αμοιβή. Η καθοριστική παρατήρηση για να ξεκινήσουν οι ριζικές αλλαγές στην οργάνωση της κοινωνίας είναι η εξάρτηση της επιβίωσης από τη χρηματική αμοιβή της εργασίας. Η εξάρτηση αυτή, μπορεί να γίνεται με επίγνωση και

προσχεδιασμένα, όμως στην παγκόσμια ιστορία των πιο αναπτυγμένων χωρών πραγματοποιήθηκε ανυποψίαστα και κυρίως εντός των πόλεων, που μακρόχρονα επεκτάθηκαν και αυξήθηκε ο πληθυσμός τους. Τα απαραίτητα της καθημερινής ζωής, όπως είναι η τροφή, το νερό, το ηλεκτρικό ρεύμα, η ένδυση, η μετακίνηση, ίσως και η κατοικία, δεν τα έχουμε απ' ευθείας από τη δική μας δράση, αλλά με τη μεσολάβηση τρίτων, στους οποίους έχουμε βασιστεί και απαιτούν ένα χρηματικό ποσό. Έτσι, για ένα χρηματικό ποσό το οποίο δεν ήταν μεγάλο για το κάθε άτομο ξεχωριστά, τα κράτη συντηρούν το φόβο και την ανασφάλεια για την ανεύρεση εργασίας. Έχουν αφήσει τους πληθυσμούς να προσφέρουν δυσανάλογα ανταλλάγματα, οι λίγες θέσεις εργασίας προσφέρονται κάτω από ένα εκβιαστικό δίλημμα, ενώ πολλοί άνθρωποι μένουν αναξιοποίητοι μέσα στην κοινωνία ή βρίσκονται σε ανάρμοστη θέση εργασίας, ή εξαθλιώνονται βιολογικά, ψυχολογικά και πνευματικά. Την ίδια στιγμή διακινούνται χρηματικά ποσά και γίνονται φιλόδοξες επενδύσεις και για σκοπούς που δεν είχαν προτεραιότητα, αν όχι για να προετοιμάσουν ένα πόλεμο. Ενώ η χρηματική αξία σε ένα πλήθος προϊόντων, κατασκευών και υπηρεσιών είναι εκτός πραγματικότητας και πολλές επαγγελματικές δραστηριότητες έπρεπε να ελέγχονται αυστηρά ή να απαγορεύονται. Αυτή η ανισορροπία (στην κατανομή του πλούτου με την κατάχρηση στη σχέση αξιοπιστίας μεταξύ πελατών και εταιρειών και με οικονομική σπατάλη) προσφέρει πλεονεκτήματα σε λίγους προνομιούχους ενάντια στους φτωχότερους. Για ένα μικρό ποσό (σε σύγκριση με το ποσό που χρειάζεται για την απόκτηση ενός πλήθους άλλων πραγμάτων και υπηρεσιών), οι άνθρωποι δεν μπορούν να ζήσουν και αναγκάζονται να αναλώνουν το χρόνο και τη σκέψη τους, για να εξασφαλίσουν τα ελάχιστα που χρειάζονται για να κρατηθούν στη ζωή. Παραπλεύρως, ενώ οι ίδιοι εξαθλιώνονται και εξαναγκάζονται να σκέφτονται σαν ζώα και σαν μηχανές, ένα ποσοστό από αυτούς τους καταπιεσμένους και περιφρονημένους, στρέφεται σε λύσεις και δράσεις, οι οποίες είναι ποινικά και ηθικά καταδικαστές και διαταράσσουν την ομαλότητα στις ανθρώπινες σχέσεις. Από αυτό το χρηματικό ποσό, που θα μπορούσε να είναι για τη διαφήμιση του πολιτισμένου κράτους προς τους πολίτες του, οι άνθρωποι μπορούν οριακά

να ζήσουν ή να πεθάνουν. Το αποτέλεσμα είναι ακραίο. Ενώ το ίδιο αυτό χρηματικό ποσό σε όσους πλεονεκτούν δεν καθορίζει αν θα ζήσουν ή θα πεθάνουν. Μέχρι ενός ελάχιστου χρηματικού ποσού (ή αντίστοιχα σε εργατώρες ή με άλλο τρόπο υπολογισμού) ο άνθρωπος καταφέρνει οριακά να ζει. Από εκεί και πάνω, είναι ένα πλεόνασμα για να αξιοποιηθεί λογικά και θεμιτά ή όπως ο καθένας θα ήθελε. Το κράτος όχι μόνο παραμένει θεατής του νόμου της ζούγκλας, αλλά εξυπηρετεί και συντηρεί αυτή την ανισορροπία και την εξασφαλίζει νομικά. Η ελεύθερη αγορά των σύγχρονων θεωρητικών, δεν ξεκίνησε με κανόνες, με δίκαιο και ισότιμο ανταγωνισμό.

Παράλληλα με την προσπάθεια για τη ριζική αλλαγή στη δομή της κοινωνίας, χρειάζεται η ψυχολογική προετοιμασία, και αυτή δεν μπορεί να γίνει χωρίς τη δύναμη της σκέψης μας. Με αυτή την προοπτική για κοινωνικές ανατροπές, αντιλαμβανόμαστε από άλλη γωνία, πώς το πνεύμα άμεσα προς τον εαυτό του αποτελεί κίνδυνο για όσους εκεί έξω χρειάζονται τα υπάκουα και τα εύπιστα ανθρώπια. Όσο είμαστε ψυχολογικά απροετοίμαστοι, όσο υπερεκτιμούμε τη χρησιμότητα ορισμένων προϊόντων και φοβόμαστε να μη τα χάσουμε, όσο ησυχάζουμε με το συμβιβασμό και με τη συμμετοχή ή την υποστήριξή μας σε μια ομάδα, όσο μας φαίνεται κουραστικό να σκεφτόμαστε, έτσι θα είμαστε ευάλωτοι στα σχέδια, στους σκοπούς και στις απειλές μερικών προνομιούχων και όλων όσων χρειάζονται τη δική μας ευπιστία και ανασφάλεια για να κερδίσουν. Ακόμα υπάρχουν χώρες, πόλεις, περιοχές και κοινότητες που δεν θεωρούνται αναπτυγμένες και μεγάλοι πληθυσμοί, χωρίς πολλές από τις ανέσεις που προσφέρουν η τεχνολογία και οι κατασκευαστικές εταιρείες παντός είδους και αντίθετα, αυτοί ζουν σε συνθήκες στέρησης των πιο απαραίτητων για την επιβίωση. Σε αυτούς επίσης, τονίζουμε το ρόλο της ψυχολογικής προετοιμασίας και να διδαχτούν από την άσχημη εμπειρία των πιο αναπτυγμένων χωρών ή πόλεων, για να αποφύγουν τα φαινόμενα μαζικής εξαπάτησης, εξάρτησης και κατάχρησης της τεχνολογίας. Αλλά και στις πιο πολιτισμένες χώρες, εκείνες που όλοι αμείβονται αρκετά για να καλύψουν τα αναγκαία έξοδα της επιβίωσης και έχουν μικρότερο ποσοστό ανεργίας, και καταφέρνουν να ανταποκρίνονται άνετα στις υποχρεώσεις τους, σε εκείνες

τις χώρες που λέγονται πιο αναπτυγμένες στην οικονομία και οι πολίτες είναι ευχαριστημένοι από τις υπηρεσίες του κράτους τους, ας μην αισθάνονται έτσι ασφαλείς, όπως οι πιστοί στο θεό τους. Πολλά γίνονται καθημερινά τα οποία κανένας δεν μπορεί να προβλέψει και να φανταστεί και αυτά πυροδοτούν εξελίξεις, προκαλούν νέα προβλήματα και ανατρέπουν τις ισορροπίες. Στις πρώτες σκέψεις για τη συγκράτηση της υπεροψίας μην ξεχνάμε, ότι οι πλειοψηφίες δεν είναι αιώνιες και μέσα στην ίδια οικογένεια υπάρχουν πολλές τριβές. Τα νέα προβλήματα μπορούν να διχάσουν εσωτερικά ένα πληθυσμό και να δημιουργήσουν νέα ρεύματα και φοβερά διλήμματα στην κοινωνία. Οι εχθροί δεν έρχονται μόνο από έξω, ενώ πολλές φορές βρίσκουν ανοιχτές τις θύρες και την ευνοϊκή στιγμή γι' αυτούς. Τη στιγμή που αντιλαμβανόμαστε τα πράγματα σαν ενιαία και εξωτερικά, προετοιμάζονται αλλαγές από το εσωτερικό τους, είτε μιλάμε για τα άτομα της ύλης είτε για πολιτικούς σχηματισμούς.

Η αδιαφορία του ανήθικου κράτους. Σε ένα πλήθος περιπτώσεων αναγκαζόμαστε να ενδιαφερθούμε και να παρακολουθήσουμε τις πολιτικές εξελίξεις μόνο και μόνο επειδή οι πολιτικοί σχηματισμοί, αυτοί που εκπροσωπούν τα συμφέροντα μεγάλων ομάδων και αυτοί που διοικούν το κράτος είναι αδίστακτοι, προκαλούν οικονομική και πολιτική αναστάτωση, απειλούν την κοινωνική ειρήνη και είναι προετοιμασμένοι για να χυθεί το αίμα αμέτοχων ή παρασυρμένων πολιτών. Δηλαδή, όπως ο γείτονάς μας, με τον οποίο δεν έχουμε περισσότερη σχέση από μερικούς χαιρετισμούς. Όμως, μερικές φορές αναγκαστικά σκεφτόμαστε γι' αυτόν και τον προσέχουμε, διότι αυτός έχει επιθετική συμπεριφορά, γίνεται ενοχλητικός και δεν διστάζει να προκαλέσει μεγαλύτερα προβλήματα. Έτσι αρνητικά και εκβιαστικά εμφανίζεται συχνά σημαντικός ο ρόλος του κράτους και παραπλανητικός ο πολιτικός αγώνας μερικών προσώπων. Γι' αυτό πολύς κόσμος δυσκολεύεται να ξεχωρίσει το δικό του συμφέρον και των παιδιών του, αφού είναι όμηρος ανταγωνιστών και εξαρτημένος από τα σχέδια των φιλόδοξων. Στην ιστορία που διδάσκεται επίσημα χωρίς αίσθηση ντροπής, λύπης και αηδίας, το κράτος πολλές φορές ήταν μια ομάδα κακοποιών (συμμο-

ρία) και αδίστακτων δολοφόνων με τη λογική του κατακτητή, που εύκολα μπορεί να βιαιοπραγήσει και να ιδιοποιηθεί πρόσωπα και πράγματα. Η ιστορία έχει γίνει μια δεξαμενή της παγκόσμιας μνήμης για την υποστήριξη πολλών ανώριμων απόψεων και φαντασιώσεων. Η διαφορετική επιλογή ενός "κόσμου" και μιας "κοινωνίας" χωρίζει τους ανθρώπους στη φαντασία, αλλά με τη φαντασία κινητοποιούν το σώμα τους, ψηφίζουν, εκφράζουν τις διαφωνίες τους και το μίσος τους.

· Συνοπτικά ο σκοπός του ηθικού κράτους και οι πολιτικές προτεραιότητές του: Διευκολύνσεις για την επιβίωση και εξάλειψη των φαινομένων εκβιασμού, εξαπάτησης, αρπαγής, κακοποίησης και δολοφονίας.

Η κοινωνία αποτελείται από φυσιολογικούς ανθρώπους με φοβερές και μόνιμες αδυναμίες, βιολογικές, ψυχικές και πνευματικές. Αυτές οι αδυναμίες δεν εμποδίζουν και δεν αποθαρρύνουν τις συνεργασίες, αλλά αντιθέτως αυτές επιβάλλονται και ενθαρρύνονται, ενώ ο δισταγμός υποβαθμίζεται μέχρι γελοιοποίησης, αν όχι τραγωδίας. Οι συνέπειες από τις πνευματικές αδυναμίες και από την έλλειψη εσωτερικών αξιών γίνονται πιο φανερές, όταν οργανώνονται ομάδες, που υποκινούνται, καθοδηγούνται, εκπροσωπούνται και συντονίζονται στη δράση τους. Ο παρανοϊκός άνθρωπος, η σκοταδιστική νοοτροπία του, η μεροληψία του, οι ανησυχίες του και οι φαντασιώσεις του εκπροσωπούνται από ολόκληρα κράτη και χώρες. Μετά από ένα διαχωρισμό των ανθρώπων σε πλούσιους και φτωχούς θα διαπιστώσουμε γρήγορα πολλές ομοιότητες και τα ίδια ελαττώματα: αυτά τα οποία από ηθική άποψη τα ονομάζουμε "υλιστική, αισθησιοκρατική και εγωκεντρική συμπεριφορά". Οι άνθρωποι με τις καλύτερες προθέσεις πάλι δεν μπορούν να συνεννοηθούν και εύκολα προκαλούν δυσαρέσκεια, μίσος και εκτόξευση ευθυνών. Όταν οι σχέσεις συνεργασίας και ανταγωνισμού ξεκινούν με τέτοιο εγωκεντρισμό και μεροληπτική λογική (όπως με τους κυνηγούς θησαυρών), φυσικό και κατανοητό είναι να ακολουθούν ακραίες οικονομικές ανισότητες, όπως και άλλες μαζικές και χρόνιες αντιπαραθέσεις. Η αναξιοπιστία είναι ένα αναμφισβήτητο ηθικό πρό-

βλημα που δεν μπορούμε να το αγνοήσουμε στην ομαδική δράση και συνεργασία. Η εμπιστοσύνη μας προδίδεται από πρόσωπα της οικογένειας και σε πολλές περιπτώσεις μετά από πολλές δοκιμασίες, όπου αυτή είχε επιβεβαιωθεί! Θα είμαστε ήσυχοι για τους συνεργάτες και για τα ξένα πρόσωπα, τα οποία βρίσκονται σαν συνάδελφοι σε διοικητικές θέσεις και με ευθύνες για δύσκολο έργο; Σε όλους τους αιώνες και στην παγκόσμια ιστορία γίνονται ανατρεπτικές αλλαγές μέσα στην κοινωνία, επειδή οι εκλεκτοί συνεργάτες και τα έμπιστα πρόσωπα που πρωταγωνιστούν στην κοινωνία προδίδουν τον όρκο τους, διακόπτουν τη συνεργασία και τη συμμαχία τους, αλλάζουν άποψη και στρατόπεδο, γίνονται άπληστοι και εχθρικοί στους ευεργέτες τους. Η ανάγκη και μόνο να αναζητηθεί πώς θα γίνει επιτυχημένα το μοίρασμα ή η συγκέντρωση της εξουσίας και πώς θα λαμβάνονται οι αποφάσεις και από ποιους, αυτή η ανάγκη και η κοινωνική αντιπαράθεση φανερώνουν την αληθινή λογική του ανθρώπου. Λείπουν η εμπιστοσύνη και η αξιοπιστία και οι διανοούμενοι αναζητούν με ποιους τρόπους μπορεί να διασφαλιστεί η συνεργασία, για να μη γίνονται καταχρήσεις και εκμετάλλευση της πλεονεκτικής θέσης.

Δεν είναι λίγοι, αυτοί που έχουν μεταβληθεί σε φανατικούς οπαδούς έτοιμους για άγρια μάχη, με τη φαντασίωση ότι η ζωή τους θα γίνει καλύτερη με πολλές υποσχέσεις και ευκαιρίες σε μια δημοκρατική κοινωνία. Κάποιοι εύκολα τους παρακινούν σε μαζική αντίδραση, με τα συνθήματα της ελευθερίας και της δημοκρατίας. Αλλά και κανένας από αυτούς που περιγράφουν τα γεγονότα με πολιτικούς και οικονομικούς όρους, δεν δίνει μια πειστική εξήγηση, πώς άνθρωποι που έχουν σχεδόν τις ίδιες απόψεις και ζουν ενωμένοι με μια ίδια ιδεολογία, κάποια στιγμή διχάζονται και στρέφονται με μίσος μεταξύ τους για μια μικρή διαφωνία. Πώς εξακολουθούν να χωρίζονται από σύνορα όχι μόνο γεωγραφικά και αντί να έχουν μια υποδειγματική συνεργασία, αντιθέτως έχουν εχθρικές σχέσεις και μέχρι αλληλοσπαραγμού. Μάλιστα, αυτή η δυσκολία μέχρι και αδυναμία να παραμείνει η ομάδα ενωμένη και να μη διασπαστεί (ακόμα και σε μια μικρή ομάδα όπως η οικογένεια ή ένα μουσικό συγκρότημα) και να μη διαταραχτεί η συνεργασία των μελών, προκαλεί αντιδράσεις, χρόνιες εξελίξεις και γράφεται μια μικρή ή με-

γάλη ιστορία. Είναι ένας από τους συνηθισμένους λόγους που οι αρχηγοί γίνονται καταπιεστικοί, απειλητικοί, βίαιοι, αλλάζουν τρόπο διοίκησης και πρόσωπα, και επινοούν πειστικά ψέματα και νέες πολιτικές. Εύκολα μπορούμε να ερμηνεύσουμε, πώς όμορφες σκέψεις για την κοινωνία και για το ρόλο του κράτους, με δελεαστική προοπτική (λ.χ. κομμουνισμός, θεωρίες αναρχισμού, όπως και ακραία φιλειρηνικές απόψεις), δεν μπορούν να εφαρμοστούν ή απογοητεύουν τις προσδοκίες. Αν μια πλειοψηφία ανθρώπων συμπίπτουν σε ορισμένες απατηλές απόψεις. Αν έχουν μεγάλες προσδοκίες από τις εγωκεντρικές επιθυμίες τους και επιλέγουν να ζήσουν ασυγκράτητα και με αναισθησία για τα φαινόμενα αδικίας. Αν δεν ενδιαφέρονται ούτε να σκεφτούν για ριζικές αλλαγές στην οργάνωση της κοινωνίας τους και δεν επιλέγουν τις καλύτερες λύσεις, λόγω της ανασφάλειας μήπως δυσκολέψουν χειρότερα τη ζωή τους. Τότε δεν έχει νόημα να επιβάλλει κάποιος με τη βία ένα πιο δίκαιο πρότυπο διακυβέρνησης, αφού αυτοί οι άνθρωποι δεν εξυπηρετούν τις επιθυμίες τους στην πιο δίκαιη κοινωνία, αλλά στη διεφθαρμένη και με την ελπίδα της καλής προσωπικής τύχης!

Αν οι άνθρωποι δεν ευνοούνται (οικονομικά, πνευματικά και ψυχολογικά) μέσα στην κοινωνία για να προσφέρουν τον καλύτερο εαυτό τους, αυτό από μόνο του είναι αδυναμία -αν όχι αποτυχία και αναξιοπιστία- του κράτους και παραλυτική ασθένεια της κοινωνίας, με συνέπειες που ξεπερνούν τη φαντασία μας. Με πολίτες που σπρώχνονται στα δίχτυα των απατεώνων και μάλιστα, ενώ δυσκολεύονται να επιβιώσουν και εξαναγκάζονται σε εργασίες που καταστρέφουν το σώμα και το πνεύμα τους. Οι οποίοι σκέφτονται με δόλο για να προκαλέσουν κάποια ζημιά ή για να αποφύγουν ορισμένες υποχρεώσεις τους και δεν έχουν χρόνο ούτε υπομονή για να καλλιεργήσουν το πνεύμα τους. Οι οποίοι δεν μπορούν να συνεννοηθούν, είναι φορτισμένοι με επιθετικά συναισθήματα ή με μόνιμη αίσθηση ανασφάλειας. Οι οποίοι αντιμετωπίζονται σαν εργατικό δυναμικό και σαν πιθανοί πελάτες, αντί σαν άνθρωποι με αδυναμίες. Οι οποίοι τραυματίζονται και ακρωτηριάζονται από την κατάχρηση της τεχνολογίας, από τη βιαστική εμπορευματοποίηση κάθε κατασκευής και από την πνευματική τους αδυναμία να εκτιμήσουν σωστά τους κινδύνους. Οι οποίοι θα ήθελαν να προσφέ-

ρουν περισσότερο μέσα στην κοινωνία και αντί αυτού εμποδίζονται και αποθαρρύνονται. Όταν γύρω τους γίνονται ανεμπόδιστα συναλλαγές και ανταγωνισμοί μεταξύ κακοποιών και προετοιμάζονται καταστροφές και προβλήματα για το κράτος. Ένα τέτοιο αναξιόπιστο κράτος ίσως να είναι χειρότερο από την αναρχία. Όταν η εξουσία είναι αιματοβαμμένη και δολοφονική, όταν οι κυβερνήσεις για να μη χάσουν την εξουσία γίνονται αδίστακτες και εκβιαστικές, όταν για να επιβιώσεις εξαναγκάζεσαι να παραδοθείς σαν αιχμάλωτος στις συμμορίες απατεώνων και οι νόμοι είτε σε αποκλείουν σαν κατώτερο είτε σε ανεβάζουν για να σου επιβάλλουν υπερβολικές υποχρεώσεις, τότε καταλαβαίνεις όπως κάποιιο νεαρόι χωρίς ιδιαίτερες γνώσεις, τι σημαίνει να είσαι "αντιεξουσιαστής".

Ένα από τα μεγάλα κοινωνικά προβλήματα -ιδιαίτερα για τις μεγάλες και πυκνοκατοικημένες πόλεις- θεωρείται η ανεργία. Ο πληθυσμός των ανέργων θα μπορούσε να αποτελεί τον πληθυσμό μιας ξεχωριστής μικρής χώρας και εκεί να προσφέρει περισσότερα, απ' όσο στη χώρα μέσα στην οποία κοινωνικά είχε αχρηστευτεί. Γιατί λοιπόν, να μην αξιοποιηθεί μέσα στη χώρα που ήδη βρίσκεται; Οι πρωταγωνιστές της κρατικής εξουσίας εκτιμούν ότι δεν μπορούν να εξασφαλίσουν στοιχειωδώς τα πιο απαραίτητα για την καθημερινή επιβίωση όλων των πολιτών. Κοροϊδεύουν αφού με δόλο αποθαρρύνουν τις ατομικές προσπάθειες όσων θα μπορούσαν να τα εξασφαλίσουν μόνοι τους (σαν ελεύθεροι επαγγελματίες, με διερευνητικές προσπάθειες και με προσωρινές εργασίες), προκειμένου να προστατέψουν τις πιο μεγάλες επιχειρήσεις, τα δικά τους πρότυπα και για να επιτύχουν συμφωνίες συνεργασίας με εκείνες. Η αποδέσμευση της επιβίωσης από την αμειβόμενη εργασία και το νόμο της ζούγκλας δεν θα απαλλάξει τα άτομα από την ευθύνη τους. Αντιθέτως θα επιβαρύνει με την προσωπική ευθύνη σε αντιστάθμισμα αυτού του πλεονεκτήματος μιας πολιτισμένης κοινωνίας και ενός δίκαιου κράτους.

Οπωσδήποτε, στους θεμελιακούς νόμους χρειάζεται να διατυπωθεί αναλυτικά η υποχρέωση του κράτους, να ενθαρρύνει και να επινοεί πολιτικές και προγράμματα και να συμμετέχει για την παραγωγή και τη διακίνηση ειδικά των προϊόντων, που είναι απαραίτητα για την επιβίω-

ση των ανθρώπων και για την αυτοτέλεια του κράτους σε αυτά τα προϊόντα (κυρίως αγροτικά, κτηνοτροφικά, αλιευτικά, δασικά, φαρμακευτικά και σχετικές τεχνολογίες). Στενά σχετική με αυτή την υποχρέωση, είναι η υποχρέωση για πολιτικές που ευνοούν την έρευνα για νέες πηγές ενέργειας, για νέους τρόπους παραγωγής και μετατροπής της, με προτεραιότητα στις πιο πλεονεκτικές λύσεις. Αν υπάρχει ένας ακόμα πειστικός λόγος για να διατηρείται ο δημόσιος στρατός μιας χώρας, δεν υπάρχει άλλος τόσο σημαντικός και αξιόπαινος, από αυτή την προετοιμασία και τη δράση στην εποχή της ειρήνης, για την ετοιμότητα της κοινωνίας σε δύσκολες στιγμές και την υποστήριξη των ανθρώπων που χρειάζονται τέτοια βοήθεια. Για τις πιο μεγάλες προσδοκίες από τα σώματα ασφάλειας και συλλογικής άμυνας είναι απαραίτητο να συνδυαστεί η πνευματική καλλιέργεια και το ανώτερο εκπαιδευτικό επίπεδο. Στενή σχέση με την πολιτική προτεραιότητα για την οικονομική διευκόλυνση της επιβίωσης των ανθρώπων και με την παραγωγική προετοιμασία για τα απαραίτητα της καθημερινής ζωής, έχει και το ζήτημα της προστασίας από τους κακοποιούς και τους δολοφόνους. Αυτή είναι μια από τις πρώτες εφαρμογές που θα πρέπει να σκεφτόμαστε για την τεχνολογία. Για να περιοριστεί η εξάρτηση της επιβίωσης και του πολιτισμού από μετρήσιμες αξίας που γίνονται αποκλειστικά με τη νομισματική μονάδα, θα χρειαστεί να αναθεωρήσουμε την έννοια της ανταμοιβής, του ανταλλάγματος και της αποζημίωσης και τους κανόνες λειτουργίας των τραπεζών. Οι εκτιμήσεις και οι υπολογισμοί των αξιών μόνο με οικονομικούς όρους και με τη νομισματική μονάδα, προσφέρουν για εκμετάλλευση όλες τις ανθρώπινες δυνατότητες και εμποδίζουν την ισορροπημένη ανάπτυξη. Με την έννοια του ανταλλάγματος να σταματήσουμε να σκεφτόμαστε ενστικτωδώς αποκλειστικά το άχρηστο υλικό του χρήματος και να γίνει θεσμός η άμεση ή εναλλακτική ανταμοιβή.

Οι μετρήσιμες αξίας που γίνονται με τη νομισματική μονάδα είναι ένα κοινωνικό φαινόμενο, ιστορικό και παγκόσμιο. Θα παρατηρήσουμε ότι αυτό είναι στενά συνδεδεμένο με τις σχέσεις ανταλλαγής και συναλλαγής που ονομάζονται εμπόριο. Η αρχική σκέψη για να γίνει ανταλλαγή με κάτι απαραίτητο για την καθημερινή ζωή επεκτάθηκε για

την ανταλλαγή και την παραγωγή όλων των πραγμάτων, ανεξαρτήτως της προτεραιότητας αυτών για την επιβίωση. Στην πολιτική δράση για να αποτραπεί η εξάρτηση της επιβίωσης και του πολιτισμού από την τύχη και την ατυχία των ανθρώπινων επιλογών, χρειάζεται να επινοηθούν πολλοί περιορισμοί για τη διακίνηση των προϊόντων και ειδικές άδειες για την αγορά. Επίσης, για να περιοριστεί το παρεμπόριο ελπίδων και οι απελπιστικές παρενέργειες των εμπορευμάτων. Οι καταναλωτές δεν είναι ερευνητές και με το ανώτερο εκπαιδευτικό επίπεδο για να μην πέσουν θύματα εξαπάτησης, διαφημιστικής υπερβολής, απόκρυψης των ελαττωμάτων και ζημιωμένοι υλικά, βιολογικά και πνευματικά από τα γνωστά ή άγνωστα ελαττώματα των προϊόντων. Η άγνοιά τους, η κακή πληροφόρηση και η εξάρτησή τους από τα προϊόντα δεν πρέπει να γίνονται ευνοϊκό πεδίο για οικονομική εκμετάλλευση και πεδίο εξάσκησης για τον εμπορικό δόλο. Σε αντίθεση με την αύξηση και την αναθεώρηση των περιορισμών που χρειάζονται παγκοσμίως στο εμπόριο, δεν πρέπει να αποθαρρυνθεί η έρευνα, η ενδεχόμενη εφαρμογή των δημιουργικών σκέψεων και η τεχνολογική ανάπτυξη. Πρέπει να γίνει πιο χαλαρός ο δεσμός μεταξύ τους. Η αντιμετώπιση του εμπορίου σαν κοινωνικό φαινόμενο συναλλαγής και ανταλλαγής διαπλεγμένο με την κατάχρηση, την εξαπάτηση, την κάλυψη άλλων παρανομιών, την ανεύθυνη προσφορά και με την έκθεση σε κίνδυνο της προσωπικής και κοινωνικής ζωής είναι μια επαναστατική πολιτική άποψη. Μπορεί να αλλάξει τον κόσμο και την κοινωνία απρόβλεπτα και να επιλύσει ένα μεγάλο πλήθος προβλημάτων, τα οποία τώρα πολλαπλασιάζονται, δεν γνωρίζουμε την αρχή τους και χρειάζεται να αντιμετωπίζονται σαν ξεχωριστά. Είναι μια σκέψη αιφνιδιαστική σε ακραία αντίθεση με την παγκόσμια αντίληψη της κοινωνίας και για ένα φαινόμενο που ξεκίνησε μαζί με την πνευματική εξέλιξη του ανθρώπου.

· Ο πνευματικός πόλεμος και η πολιτική δύναμη της δημιουργικής σκέψης

Από τη βιαστική εφαρμογή της τεχνολογίας και από το εμπόριο χωρίς περιορισμούς για την αγορά φάνηκε καθαρά πόσο σημαντικά είναι

η άγνοια και η κακή πληροφόρηση για όλο τον πληθυσμό και για την καθημερινή ζωή: Για την υγεία, για την ψυχική ηρεμία, για την αυτογνωσία, για τις ανθρώπινες σχέσεις, για την ομαδική δράση μέχρι για την οικονομία σε μια εταιρεία ή σε μια ολόκληρη χώρα. Μόνο έτσι αρνητικά, από αυτές τις συνέπειες, οι άνθρωποι με την υλιστική άποψη για τον κόσμο αντιλαμβάνονται πόσο σημαντικό είναι να επιλέγουμε και να ζούμε με καλή γνώση, με σωστή πληροφόρηση και χωρίς βιασύνη στη σκέψη. Έτσι αρνητικά εμφανίστηκε μια μεγάλη αδυναμία στον προορισμό του κράτους: Το κράτος δεν ήταν εύκολο να προφυλάξει τον κόσμο από τους κλέφτες, τους κερδοσκόπους και από τους εκπαιδευμένους απατεώνες, ενώ αντιθέτως όλοι αυτοί εμφανίζονται σαν πολιτισμένοι, συνεργάζονται μεταξύ τους και πρωταγωνιστούν στις κοινωνικές εξελίξεις. Τώρα -ας γελάσουμε λίγο- καλείται το κράτος να μας προφυλάξει από την ανήθικη εκμετάλλευση και παραποίηση των πληροφοριών για την προσωπική ζωή!

Μέχρι τότε θα δημοσιεύονται και θα ονομάζονται «δυστυχήματα», τα εγκλήματα από αμέλεια, παραλείψεις και συνεργασίες του κράτους; Το κράτος προσφέρει νομική κάλυψη, συνεργάζεται και συμμετέχει στις κερδοσκοπικές εργασίες των ιδιωτών και των νομικών προσώπων και έχει το πλεονέκτημα να επιλέγει τις πιο μεγάλες εταιρείες. Ένα πλήθος επαγγελματιών, συνεργασιών, εταιρικών και εμπορικών δραστηριοτήτων ευνοούνται, ενώ η ασφάλεια και η πρόνοια υποβαθμίζονται. Έπειτα, όλες οι "παράπλευρες" απώλειες ερμηνεύονται σαν κακή τύχη ή σαν ανευθυνότητα των πολιτών. Τέτοια είναι τα εγκλήματα από τη νομική κάλυψη και τη βιασύνη για τη χρήση και τη διακίνηση πολλών επικίνδυνων ουσιών, που προκαλούν βλάβες στην ανθρώπινη υγεία. Αυτά τα μαζικά εγκλήματα κουκουλώνονται και υποβαθμίζονται επειδή έχουν αφήσει τον κόσμο να συμμετέχει νόμιμα για τη χρήση και για το εμπόριό τους, με ανάληψη της ευθύνης από τους ίδιους και με το δόλωμα της ελευθερίας, όπως τη φαντάζονται οι απερίσκεφτοι σαν έλλειψη περιορισμού και εμποδίου. Αφού υποβαθμίζονται τα μαζικά εγκλήματα και μετακυλίνονται οι ευθύνες, επόμενο είναι να ονομάζονται «ατυχήματα» τα εγκλήματα που γίνονται από λίγα ή ξεχωριστά πρόσωπα, λιγότερο συχνά και χωρίς αιτιώδη σύνδεση μεταξύ τους.

Αυτά είναι τα εγκλήματα και τα θύματα της ειρήνης. Αν αναζητήσουμε πληροφορίες για τη σχέση της επιστήμης με τα καθημερινά και με τα μαζικά εγκλήματα μέσα στην κοινωνία, όπως και με την εξαπάτηση και τα λάθη, θα βρούμε δυσανάλογα λίγες. Όχι επειδή είναι έτσι αμερόληπτος και αθώος ο ρόλος της επιστήμης, αλλά επειδή αυτοί που γράφουν τα βιβλία και δημοσιεύουν επιστημονικές εργασίες είναι αυτοί που συμμετέχουν στις έρευνες και στην έκδοση αδειών, που εκπαιδεύουν τους μαθητές και τους σπουδαστές, που εργάζονται σε υπεύθυνες θέσεις στις εταιρείες, αυτοί που καταγράφουν τις εξελίξεις, που αντιγράφουν τα βιβλία και συμμετέχουν σε εκδοτικές και επιχειρηματικές δράσεις, αυτοί που συνεργάζονται με δημόσιες υπηρεσίες. Οι οικολογικές οργανώσεις έχουν αντιληφθεί την "κορυφή του παγόβουνου" και συχνά εστιάζουν σε πιο έμμεσες και πιο αμφίβολες συνέπειες και στην καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος. Εστιάζουμε γενικά στο φαινόμενο της εγκληματικής και δολοφονικής δράσης με νομική κάλυψη για να αποβάλουμε την ψευδαίσθηση ότι οι εγκληματίες βρίσκονται μέσα στη φυλακή ότι το κράτος χρειάζεται για να μας προστατεύσει από τους ατημέλητους αλήτες και από μερικούς κακοποιούς.

Στις χώρες που είναι πιο αναπτυγμένες στην τεχνολογία έχουν αντιληφθεί καλύτερα, όπως φαίνεται, ότι ο παραδοσιακός πόλεμος με τα όπλα της καταστροφής στα χέρια είναι η τελευταία και η χειρότερη λύση. Ο εξαπλωμένος πολιτισμός (με την αξεχώριστη ανάμειξη των εμπορικών συναλλαγών) και η δύναμη της γνώσης, φανέρωσαν νέους τρόπους πολέμου, πιο έξυπνους και με διαφορετικά μέσα διεξαγωγής. Τις τελευταίες δεκαετίες και ιδιαίτερα μετά από την εφιαλτική εμπειρία του β' παγκόσμιου πολέμου, οι προσδοκίες είναι περισσότερες από τον αόρατο πόλεμο, χωρίς στρατιωτική δύναμη. Ο πόλεμος αυτός είναι πολιτιστικός, τεχνολογικός, οικονομικός και σε τελική ανάλυση, πνευματικός. Αυτή δεν είναι μια νέα αντίληψη για τον πόλεμο. Όμως τώρα περισσότερο από ποτέ μπορούν να εφαρμοστούν σχέδια εισβολής, με μακροχρόνια εφαρμογή και με προσδοκίες που ξεπερνούν αυτές μιας στρατιωτικής εισβολής. Η αθόρυβη υπομονή και η αόρατη προνοητικότητα αποδεικνύονται το ίδιο, αν όχι περισσότερο απαραίτητα, με την πειθαρχία, την ευρυθμία και τη γενναιοψυχία που επιδεικνύ-

ονται. Δεν βομβαρδίζονται οι πόλεις με εκρηκτικές ύλες, δεν πυροβολούνται άνθρωποι, δεν ανατινάζονται κτίρια, δεν περνάνε άρματα μάχης, δεν τορπιλίζονται τα πλοία. Όμως αυτό δεν σημαίνει ότι δεν διεξάγεται πόλεμος. Μέσα στα σχέδια ενός έξυπνου πολέμου δεν είναι μόνο η καταστροφή των πόλεων, των υποδομών και ο μαζικός θάνατος. Είναι ακόμα και η υπονόμευση των εχθρικών δυνάμεων με έξυπνες παγίδες, με παραπλανητικές πληροφορίες, με ενίσχυση των αντιπάλων, με οικονομικές συμφωνίες, ακυρώσεις και δικαστικές διαμάχες, ενώ χωρίς να έχει κηρυχθεί στρατιωτικός πόλεμος, η κοινή γνώμη διαμορφώνεται ανάλογα για να διευκολυνθούν οι στρατιωτικοί σχεδιασμοί. Μακροπρόθεσμα οι κοινωνίες μπορεί να διαφθείρονται και οι άνθρωποι να γίνονται εχθροί της δικής τους κυβέρνησης και να προσμένουν τους εισβολείς σαν σωτήρες. Αυτός ο έξυπνος πολιτικός, οικονομικός, τεχνολογικός και πολιτιστικός πόλεμος μπορεί να προετοιμάσει τον πόλεμο με στρατιωτικά μέσα, μπορεί και να μη χρειαστεί καθόλου τέτοιος. Ο σκοπός του στρατιωτικού, σε τελική ανάλυση είναι η εκμετάλλευση, ο σφετερισμός και ο έλεγχος μιας περιοχής, με τα φυσικά και γεωγραφικά πλεονεκτήματά της, αν όχι η αποτροπή μιας ανταγωνιστικής δύναμης που έγινε απειλητική και εμπόδιο. Αν αυτή η εκμετάλλευση και η συνεργασία επιτευχθεί χωρίς στρατιωτική δύναμη, τότε προς τι να σπαταλήσεις χρήματα, να χυθεί αίμα ομαδικά, να προκαλέσεις άλλους διεκδικητές και αντιδράσεις; Αν κάποιος έρθει παρακαλώντας για να εργαστεί, με άμεση ανάγκη, έτοιμος για παραχωρήσεις και να υπακούσει στις οδηγίες σου, τότε δεν θα χρειαστεί να τον καταπιέσεις και να τον βασανίσεις για να αποδεχτεί να γίνει σκλάβος σου. Στις σχέσεις μεταξύ των κρατών παρατηρούμε τη φανταστική δύναμη της δημιουργικής σκέψης και της γνώσης πιο καθαρά απ' όσο πολλοί αντιλαμβάνονταν για την προσωπική ζωή και για τις σχέσεις μεταξύ δύο ανθρώπων. Όσοι αντιλαμβάνονται τη δύναμη με την άποψη της μηχανικής, φυσικά δεν μπορούν να αντιληφθούν το Θεό αφού αυτός δεν ενεργεί με τέτοια δύναμη. Γι' αυτό όσοι ανιχνεύουν την ύπαρξή του, δεν μπορούν να ερμηνεύσουν την αδυναμία του! Έτσι και όσοι αντιλαμβάνονται την Ηθική σαν πολιτική και πνευματική αδυναμία, αυτοί δεν μπορούν να εξηγήσουν πώς μεγάλοι πληθυσμοί ενώνονται με

παρανοϊκές απόψεις και ολόκληρα κράτη μπορούν να συμπεριφέρονται δολοφονικά απέναντι στα γειτονικά τους ή για το δικό τους λαό. Νομίζουν ότι οι λόγοι είναι οικονομικοί, θρησκευτικοί ή καθαρά πολιτικοί. Αν, όπως λένε μερικοί, η φιλοσοφία μας αποσπάει από την πραγματικότητα, τότε οι πολιτικοί και οι δημοσιογράφοι επιβάλλουν σαν πραγματικότητα πολλά ψέματα και συχνά τις πιο ασήμαντες στιγμές της!

· Η αδικία συντηρείται και αναπαράγεται με τους νόμους του κράτους

Μάλλον θα ήταν άδικο και παράλογο να μην αποδίδεται δικαιοσύνη με κανέναν άλλο τρόπο, τη στιγμή που ξεφεύγουν πολλές αδικίες και παρανομίες στην καθημερινή ζωή με όλες τις λεπτομέρειές της και όταν οι καθημερινές σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων είναι διαρκώς διαταραγμένες από την αλήτικη συμπεριφορά τους. Αν ορισμένες πράξεις δεν θεωρούνται αρκετές ή άξιες λόγου για να ποινικοποιηθούν ή για να τις ερευνά η αστυνομία, αυτό δεν ερμηνεύεται έτσι... όπως πιστεύουμε από αφέλεια. Ερμηνεύεται από την κοινή εκτίμηση ότι η συμπεριφορά όλων των ανθρώπων είναι αναπόφευκτα προβληματική, προκλητική, επιθετική και άδικη, πολλές φορές μέσα στην ημέρα. Αφού ο φυσιολογικός άνθρωπος είναι ένα πνευματικό και ψυχολογικό τέρας δεν μπορούμε να απαγορεύσουμε την ανθρώπινη ζωή ή να τους κλείσουμε όλους στη φυλακή. Αυτή τη δικαιοσύνη την αφήνουμε στο Θεό, έτσι όπως και πολλές απλές αλήθειες τις οποίες αποφεύγουμε να σκεφτούμε.

Η δυστυχία εύκολα μπορεί να επέλθει στην ανθρώπινη ζωή, χωρίς τα πιο φανερά και ακραία αδικήματα. Πέρα από τα πιο φανερά αδικήματα, τα οποία οι άνθρωποι έχουν αντιληφθεί και απαγορεύσει από τις πρώτες σχέσεις τους συνεργασίας (όπως δολοφονία, σωματική βία, κλοπή κλπ), τα οποία αφήνουν και ορατά σημάδια για πολύ καιρό και αποδεικνύονται πιο εύκολα, μέσα στην πολιτισμένη κοινωνία η ανθρώπινη ζωή σε καιρό ειρήνης μπορεί να συνθλιβεται χωρίς ελπίδα. Η ζωή μπορεί να γίνει βασανιστική, χωρίς κανένα ενδιαφέρον και με μια μόνιμη αντίδραση σε καταπιεστικές συνθήκες, που προκαλούν κατάθλιψη

μέχρι οργή και ασυγκράτητη συμπεριφορά. Αυτή η λεπτή παρατήρηση για την αφανή αδικία στη ζωή και την εσωτερική δυστυχία της, δεν έχει εκτιμηθεί με την ανάλογη σημασία για τη νομοθεσία και για την απόδοση της δικαιοσύνης.

Οι άνθρωποι επινοούν νέους τρόπους για να διευκολύνουν τη ζωή τους, χωρίς να χρειαστεί να σκοτώσουν ή να κλέψουν (με τον πιο απλό, γρήγορο και φανερό τρόπο). Και όπως ήδη έχουμε παρατηρήσει, γι' αυτή τη διευκόλυνση στη καθημερινή ζωή και με τις προσδοκίες του υλιστικού τρόπου ζωής, το εκπαιδευτικό σύστημα στο ανώτερο επίπεδο εξυπηρετεί τη διαφθορά και τη νόμιμη αδικία. Επομένως, εκτός από τις ελλείψεις στους νόμους και από τις δυσκολίες για την εφαρμογή αυτών, οι νόμοι χρησιμοποιούνται για την κακοποιό δράση. Αντί αυτοί να την εξαφανίζουν έχει γίνει αντιθέτως, η ανήθικη και απολίτιστη δράση και η εχθρική συμπεριφορά των ανθρώπων να προσαρμόζεται με αυτούς τους όρους και τους νόμους της υλιστικής κοινωνίας. Δηλαδή, οι άνθρωποι αντί να στρέφονται απ' ευθείας στο διπλανό τους για να τον απομακρύνουν, για να τον εκμεταλλευτούν ή για να το χτυπήσουν, έχουν μεταμορφωθεί σε σεβαστούς κυρίους και κυρίες, με τη λογική να μην παραβιάσουν το νόμο. Όταν λ.χ. κλέβεις με την κάλυψη των νόμων (πουλώντας λ.χ. ένα αμφίβολο προϊόν ή μια ευρεσιτεχνία), ή όταν δεσμεύεις με όρους και υπογραφές τον απληροφόρητο και ανυποψίαστο πελάτη, τότε το πρόβλημα δεν το έχεις εσύ που κλέβεις αλλά προκαλείται σε κάποιους άλλους. Και αυτοί οι οποίοι είναι θύματα της κλοπής ή της νομικής δέσμευσης ενδέχεται να μην το αντιλαμβάνονται και δεν αντιδρούν ή το αντιλαμβάνονται καθυστερημένα! Δηλαδή, στην πολιτισμένη κοινωνία με το νόμο της ζούγκλας, ακόμα και το θύμα χρειάζεται να είναι καλά ενημερωμένο, να έχει ανώτερη εκπαίδευση, να σκέφτεται και να γράφει και να μπορεί να ακουστεί η φωνή του. Διαφορετικά αυτό γίνεται μπαλίτσα μεταξύ των υπηρεσιών και πελάτης των ψυχολόγων και των δικηγόρων.

Όσο η επιβίωση για πολλούς ανθρώπους εξαρτάται από την οριακή αμοιβή της εργασίας και από την εξαναγκαστική επιλογή μιας τυχαίας εργασίας και αυτοί οι άνθρωποι δεν είχαν την ευνοϊκή τύχη να κληρονομήσουν ή να κερδίσουν περιουσία, με τέτοια οικονομική ανισότητα

πλεονεκτούν για την εφαρμογή δολοφονικής βίας, όσοι μπορούν να προσφέρουν χρηματική αμοιβή ή άλλες υπηρεσίες ανάλογης αξίας. Διότι αυτοί μπορούν να εφαρμόζουν βία και να γίνονται ηθικοί αυτουργοί σύμφωνα με τους νόμους, με μεθόδους και κοινωνικές πιέσεις οι οποίες δύσκολα διαπιστώνονται ή δεν μπορούν να απαγορευτούν! Για παράδειγμα, όταν ο εργοδότης εξαντλεί σωματικά και ψυχολογικά έναν εργαζόμενο για να τον εξαναγκάσει να παραιτηθεί... Όταν έχεις υπογράψει τα ψιλά γράμματα για ένα δάνειο ή για μια απαραίτητη υπηρεσία, όπως η τηλεφωνική επικοινωνία και έπειτα κινδυνεύεις να χάσεις όλη την περιουσία. Αν πολλοί εμφανίζονται "πολιτισμένοι" και εύκολα καταδικάζουν την ελάχιστη φυσική βία, όπως ένα χαστούκι, μπορούν έτσι εύκολα διότι έχουν τα κοινωνικά πλεονεκτήματα να αντιδράσουν αποτελεσματικά ή να εφαρμόσουν ψυχολογική βία με δόλο και νόμιμα. Αυτό είναι κοινό μυστικό. Πληρώνουν για ασφαλιστικές υπηρεσίες, έχουν οπαδούς, μπορούν να ανταμείψουν ένα δικηγόρο, να καλύψουν τα δικαστικά έξοδα, να δημοσιεύσουν την άποψή τους, να δυσφημίσουν, να καταγγείλουν σαν αξιόπιστα πρόσωπα σε μια υπηρεσία, μπορούν με το καλλιεργημένο πνεύμα τους να καλυφθούν με πειστικές σκέψεις και με το συγκινητικό ύφος ενός ανθρώπου που ελέγχει τις ορμές του. Μερικές φορές, αυτοί έχουν και επαγγελματικούς ή άλλους κοινωνικούς λόγους για να χρησιμοποιήσουν την κακή τύχη τους και να διαφημιστούν. Δυστυχώς, πολλές φορές χρειάζεται να πράξουμε σαν άγρια ζώα για να προστατέψουμε τον εαυτό μας, αλλά και για να σταματήσουμε ή να εμποδίσουμε μερικούς που κινούνται χωρίς φραγμό εναντίον μας, όταν η δική μας δράση εκτιμηθεί ενοχλητική, δυσφημιστική και απειλητική. Δυστυχώς για όλους, διότι ακόμα και ο θύτης με τις ανήθικες επιλογές του και με τις ασυγκράτητες ορμές γίνεται ξανά θύμα της δικής του δράσης και πολλές φορές μαζί του έρχονται σε δύσκολη θέση φιλικά του πρόσωπα και της οικογένειάς του. Φανταστείτε να μην είχαν αντιδράσει ποτέ μερικοί άνθρωποι στους εκβιασμούς και στις υπερβολές της εξουσίας και να μην είχαν γίνει ομαδικοί αγώνες για τη διεκδίκηση ορισμένων ηθικών δικαιωμάτων και φυσικών προϋποθέσεων, με τη λογική να μη διαταραχτεί η κοινωνική ισορροπία και από σεβασμό στους νόμους της Πολιτείας...

Οι νόμοι μπορούν να καλύπτουν ακόμα και τη δολοφονική προοπτική τους και να ευνοούν ορισμένες παρανομίες, έτσι όπως κάποιος μπορεί να σε απειλήσει και να σου δώσει να καταλάβεις τις επιθετικές διαθέσεις του, χωρίς αυτός να το διατυπώσει καθαρά με τις λέξεις. Όταν δεν περισσεύει τίποτα από το μισθό και δεν υπάρχει κανένα εισόδημα, τότε το χρηματικό ποσό το οποίο εκτιμούν σαν ασήμαντο ακόμα και για τους επαίτες, αυτό το ασήμαντο ποσό είναι αρκετό για να μπορέσουν να σε επιβαρύνουν με πρόστιμα, με τόκους, να κάνουν κατασχέσεις, να σε βάλουν και στη φυλακή. Ενώ όσοι έχουν να πληρώσουν αποδεικνύονται συνεπείς και σε μερικές περιπτώσεις, τα μεγάλα χρέη για κάποιες εταιρείες διαγράφονται. Μια από τις πρώτες και αρχαίες αδυναμίες στην απόδοση της δικαιοσύνης είναι η δυσανάλογη αντίδραση και τιμωρία και η εκμετάλλευση της διάπραξης ενός αδικήματος για τη φυσική ή ψυχολογική εξολόθρευση του υπαίτιου και για την απόσπαση ορισμένων πλεονεκτημάτων εκείνου. Αποδεδειγμένα, οι άνθρωποι νόμοι μπορούν να γίνονται φανερά παράλογοι και για γέλια. Οι νόμοι πολλές φορές εμποδίζουν την πραγματοποίηση του σκοπού που υποτίθεται ότι διευκολύνουν και εξασφαλίζουν, έχουν αντιφάσεις και δεν σέβονται εμάς. Και η τυφλή πειθαρχία στους νόμους του κράτους είναι εμπόδιο για τη διόρθωσή τους, διευκόλυνση για εκείνους που ευνοούνται και κακοτυχία για τα σχέδια πολλών άλλων. Για το πώς οι παραλήψεις, οι ασάφειες και τα λάθη στους νόμους και πώς οι όροι και οι κανόνες εμποδίζουν αντί να εξασφαλίζουν αυτό που αποσκοπούν, μπορούμε να το αντιληφθούμε ακόμα και σε περιπτώσεις διαγωνισμών, αναμετρήσεων, προσλήψεων για εργασία, μέχρι και στην επιστημονική έρευνα. Οι νόμοι του κράτους εμφανίζονται με τα θεμέλια της παγκόσμιας ηθικής ενός αμερόληπτου πνεύματος και γι' αυτό θα παρατηρήσουμε πολλές ομοιότητες στη νομοθεσία όλου του κόσμου. Όμως παράλληλα εξυπηρετούν ανταγωνιστικά συμφέροντα, εκπορνεύουν την ηθική, δεν προορίζονται για όλους και αποκλειστικά για την κοινωνική ευημερία και προστατεύουν εκείνες τις πολιτικές, τις κερδοσκοπικές και τις ανεύθυνες δράσεις, που δύσκολα ξεχωρίζονται από την εξαπάτηση, την κατάχρηση και τον εκφοβισμό.

Εύκολα μπορούμε να καταλογίσουμε υπαιτιότητα και συνέργεια,

τόσο για τις συνέπειες στη ζωή ενός ατόμου (στην προσωπική ζωή), όσο και για τις συνέπειες στο κοινωνικό περιβάλλον, ακόμα και στο φυσικό. Πολλές επιλογές μας αν ήταν διαφορετικές και αν είχαμε πράξει με άλλο τρόπο, μετά δεν θα είχαν συμβεί ορισμένα δυστυχήματα, δεν θα είχαν προκληθεί μερικές ζημιές και προβλήματα και επικίνδυνες καταστάσεις. Είναι από διασκεδαστικό μέχρι τραγικό να ανιχνεύουμε ευθύνες με εικασίες! Αυτός ο εύκολος και σχεδόν βέβαιος καταλογισμός υπαιτιότητας, σημαίνει ότι οποιοσδήποτε μπορεί να εκμεταλλευτεί τις φυσικές αδυναμίες γενικά του ανθρώπου, τα ελαττώματα και τις παραλείψεις ορισμένων ανθρώπων και να αγνοήσει το ρόλο της τύχης, για να επιβληθούν ποινές, τιμωρία, στερήσεις, περιορισμοί και κηδεμονία. Ο λαβύρινθος των νόμων και η πολυπλοκότητα των ανθρώπινων σχέσεων στις νεότερες κοινωνίες κάνουν πιο δυνατό από ποτέ τον κίνδυνο να παρανομήσουμε και να καταδικαστούμε. Εμείς ως άτομα, αλλά έτσι εύκολα και μια μεγάλη ομάδα ανθρώπων.

Από τις πιο σημαντικές διαπιστώσεις της κοσμολογικής Ηθικής για την προσαρμογή στο ποινικό δίκαιο είναι η σωστή αναγνώριση γενικά του ανθρώπου, με τις πνευματικές και ψυχικές αδυναμίες του και σαν υπαίτιου μαζί με ανοησία και φαντασιώσεις. Η ανθρώπινη δικαιοσύνη μέσα στην πολιτισμένη κοινωνία δεν μπορεί βέβαια να καταδικάσει τον άνθρωπο ως πνεύμα και σαν εν δυνάμει κακοποιό, χωρίς τις πράξεις του. Αντιθέτως, θα χρειαστεί περισσότερη επιείκεια (κατανόηση και ανεκτικότητα) από τη μια πλευρά για εκείνους που παραβιάζουν νόμους, χωρίς δόλο, από ανθρώπινα λάθη, από κακή τύχη και ορισμένες αδυναμίες, παρά την προσπάθεια να αντισταθούν και όταν ειλικρινά (με τον τρόπο ζωής τους) μετανοούν. Για την άλλη πλευρά, θα χρειαστεί να ληφθεί ως ιδιαίτερα επιβαρυντικό στοιχείο και να γίνουν πιο αυστηροί οι νόμοι, όταν διαπιστώνεται ο δόλος, ο σχεδιασμός, η επίγνωση και η εκβιαστική εκμετάλλευση μιας αδυναμίας ή μιας κακής τύχης στους άλλους. Τα παιδιά που έρχονται στον κόσμο εξαρτημένα και ανώριμα, διαπλάθονται με τις υλιστικές απόψεις των γονέων τους, μεγαλώνουν με την παράνοια και τις αυταπάτες των μεγάλων και μορφώνονται στο εκπαιδευτικό σύστημα μιας κοινωνίας απατεώνων και φαντασμένων. Αντί να αποκτούν τα πνευματικά εφόδια, με τα οποία

όταν ωριμάσουν θα μπορούν να αντισταθούν στα φαινόμενα της κοινωνίας, που παρασέρνουν τον άνθρωπο στην καταστροφή, στο σκοτάδι, στην αλήτικη συμπεριφορά, στις καταχρήσεις, αυτά αποκτούν τα εφόδια για να υπηρετήσουν τα όνειρα και τις φαντασιώσεις των επιτυχημένων και για να εκμεταλλεύονται τις πνευματικές αδυναμίες του κόσμου, για τη δική τους "σταδιοδρομία". Τα ζητήματα σχετικά με τη διαπαιδαγώγηση και την εκπαίδευση είναι τα πρώτα και τα πιο σημαντικά για να σκεφτούμε και να τα αλλάξουμε.

Πολλοί έχουν την καλή τύχη να ζούνε σε ειρηνικές μέρες και δεν έχουν ακούσει φοβερές μαρτυρίες ανθρώπων, που κάποτε σε μια άλλη στιγμή ή σε μια άλλη περιοχή της γης, έζησαν την αιμοβόρο και καταστροφική δράση από εκείνους που έπαψαν να ζουν ειρηνικά. Από εκείνους που θα μπορούσαν να είναι φίλοι, μέλη της οικογένειάς τους, ομοεθνείς και καλοί συνεργάτες τους. Μαρτυρίες για δολοφονημένους και βασανισμένους ανθρώπους με ανατριχιαστικούς τρόπους, τους οποίους δεν θα αντέξουμε ούτε να διαβάσουμε. Είναι περισσότεροι απ' όσο νομίζουμε εκείνοι που θα απολάμβαναν την ελευθερία του πολέμου και πολλά τα ψυχολογικά τέρατα που βρίσκονται κρυμμένα κυριολεκτικά δίπλα μας. Τώρα ίσως βρίσκονται μέσα στο σπίτι μας, είναι φίλοι μας ή προσφέρουν υπηρεσίες από υπεύθυνες θέσεις, αλλά εύκολα θα μπορούσαν να δώσουν εντολές για αιματοχυσία και με χαρά θα μπορούσαν να σταθούν επάνω σε πτώματα για να φωτογραφηθούν σαν ήρωες. Μην αισθανόμαστε ήσυχοι όταν σώζουμε μερικά "αρνιά" από τη σφαγή ή όταν προσφέρουμε μια πενιχρή βοήθεια, ενώ αφήνουμε ανεμπόδιστες τις προσπάθειες με τις οποίες ο πιο μεγάλος πληθυσμός προετοιμάζεται για σφαγή και για τα σκουπίδια. Η κοινωνία δεν θα γίνει έτσι καλύτερη, ούτε η ζωή πιο όμορφη και προφυλαγμένη. Οι κυβερνήσεις των χωρών αναπόφευκτα συνεργάζονται με τους εκπαιδευμένους για ένα πλήθος ειδικών ζητημάτων και αξιοποιούν τις νέες τεχνολογίες που επινοούνται ή εξελίσσονται. Ενώ οι εκπαιδευμένοι και οι έμπειροι επαγγελματίες ανέρχονται σε κυβερνητικές και διοικητικές θέσεις, χωρίς την ηθική αίσθηση της ευθύνης τους. Κράτος και κυβερνήσεις είναι εξαρτημένα από τις τεχνολογίες, εξαναγκασμένα να παρακολουθούν τις πρωτοπόρες εμπορικές και τεχνολογικές δράσεις

και έχουν γίνει ευάλωτα στους εκβιασμούς και σε δελεαστικά ανταλλάγματα, με πολλές εναλλακτικές επιλογές. Δεν φροντίζουν και δεν αποφασίζουν μόνο ή πρώτα για τα απαραίτητα της ζωής των ανθρώπων, αλλά και για να εξυπηρετηθούν οι μεγάλες επιχειρήσεις που παράγουν και διακινούν μαζικά τα προϊόντα τους, προσφέρουν τις υπηρεσίες τους και οι οποίες ανταγωνίζονται μεταξύ τους χωρίς ηθικό φραγμό. Οι κυβερνήσεις αδύναμες για να επιβάλλουν απαγορεύσεις και νομικούς όρους, έχουν αφήσει τον κόσμο απροστάτευτο και του φορτώνουν τις ευθύνες για τις επιλογές του, με το δόλωμα της ελευθερίας της ανήθικης ζούγκλας. Η Ηθική του εσωτερικού προσανατολισμού σε σύζευξη με τη σκέψη και ο περιορισμός της εξωτερικής δράσης όχι μόνο δεν θα φέρει το τέλος της εξέλιξης και του πολιτισμού, αλλά αντιθέτως θα δώσει μια νέα προοπτική, την οποία δεν φαντάστηκαν ούτε για τις διαστημικές ταινίες. Η τιμωρία δεν είναι μόνο η φυλάκιση και το χρηματικό πρόστιμο, ενώ η ανταμοιβή δεν είναι μόνο χρηματική, με βραβεία και η προαγωγή προς θέσεις εξουσίας. Και αυτό είναι το δίδαγμα από τη ζωή, ατομική και ομαδική, σε ολόκληρο το Σύμπαν, όταν η αυτογνωσία λείπει.

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ (26 σελίδες)

- Σύνοψη και θεμελιακές σκέψεις
- Πληροφορίες σχετικές με το βιβλίο
- Σημειώσεις (85 σημειώσεις σε δέκα σελίδες)

<•> Οι διαπιστώσεις και ο συνδυασμός των απόψεων με τα οποία η Ηθική του εσωτερικού προσανατολισμού ξεχωρίζει από την ηθική όπως έχει εμφανιστεί από άλλες φιλοσοφικές προσπάθειες.

· Χάσμα μεταξύ σκέψης και γνώσης. Με τη γνώση δεν αποτρέπονται τα λάθη και οι φαντασιώσεις στη σκέψη, ούτε η σκέψη χρησιμεύει μόνο για τη γνώση.

· Το νόημα της γνώσης και της επιστήμης αναθεωρείται. Η φαντασία συγγέεται με τα πράγματα και η εμπειρία ενισχύει και τις ψευδαισθήσεις. Επιπλέον, ο σκοπός της γνώσης συνήθως δεν είναι η απαλλαγή από τις φαντασιώσεις, αλλά το αντίθετο.

· Η ζωή ερμηνεύεται ως φαινόμενο φυσιολογικής συμπεριφοράς με φαντασία, άγνοια, μεροληψία και με βιαστικές εκτιμήσεις, δηλαδή με παρανοϊκό πνεύμα (που αναζητάει την επιβεβαίωση και την ασφάλεια μέσα στον υλικό κόσμο). Η ζωή χωρίς αυτογνωσία είναι φυσιολογική, δεν είναι ηθική.

· Η ανθρώπινη ιστορία υποβαθμίζεται σαν ιστορία παρανοϊκών ζώων και ο άνθρωπος εμφανίζεται με την ανηθικότητα της υλικής φύσης.

· Η ηθική δεν περιορίζεται σε σκέψεις και δράσεις για προσφορά. Θεμελιώνεται με την έννοια του πνευματικού προσανατολισμού και με την παρατήρηση για τη στενή σχέση της σκέψης με τη ζωή και τη δράση. Χωρίς να εισαγάγουμε άγνωστους κόσμους και θεούς, εκκινώντας μόνο με παρατηρήσεις για το τι είναι και τι γίνεται στο πνεύμα μας, μεταβάλλεται η άποψή μας για όλο τον κόσμο.

· Η φυσική αναστατώνεται και εκεί που δεν υπήρχαν λύσεις, αυτές αποκαλύπτονται απλοποιημένα από μια γρήγορη έρευνα με σκοπό την αυτογνωσία. Η αρχή του κόσμου γίνεται με τη συμμετοχή του σταθερού συνόλου, το οποίο ανιχνεύεται σαν κενός χώρος...

· Το ζήτημα του Θεού εισέρχεται σε ερευνητική περιοχή (σαν παγκόσμιο πνεύμα) και συνδέεται με τους φυσικούς νόμους και με την αρχή του βιολογικού σώματος.

· Η αρχή της ζωής ερμηνεύεται για πρώτη φορά με φυσικούς νόμους, με φυσικά φαινόμενα, χωρίς ίχνος φαντασίας και πάντα με το κοινό λεξιλόγιο. Το παγκόσμιο πνεύμα εμφανίζεται σαν κενός χώρος και περιορισμένο με το συγχρονισμό των δομικών στοιχείων...

· Η ηθική ενός πνεύματος με αυτογνωσία έχει προέλευση από τον κόσμο σαν αυτοτελές σύνολο και δεν είναι μια ανθρώπινη επινόηση.

· Οι ανθρώπινες σχέσεις και η κοινωνία επιβεβαιώνουν το δράμα και την ανοησία από την ασυγκράτητη δράση με εξωτερικές αξίες, από την έλλειψη σκέψης για αυτογνωσία και από την υπερβολική βεβαιότητα κι εμπιστοσύνη.

· Στα ζητήματα της πολιτικής, τονίζεται η προτεραιότητα για ένα πολιτισμένο κράτος να φροντίσει για να μην εξαρτάται (στοιχειωδώς και με όρους) η επιβίωση των ανθρώπων από την αμειβόμενη εργασία, με τη λογική της ζούγκλας.

· Αποκαλύπτεται η τρομακτική παράνοια της νομοθεσίας, κρυμμένη πίσω από τη λάμψη των παγκόσμιων ηθικών αρχών. Όταν μπορείς να κλέψεις και να εκμεταλλευθείς τις αδυναμίες του κόσμου με την προστασία των νόμων και του κράτους, τότε γιατί να βιαστείς να κλέψεις αυτοπροσώπως, με τον παραδοσιακό τρόπο, που γίνεται εύκολα αντιληπτός;

· Η έρευνα με ορθολογική σκέψη αποδεικνύεται αποκαλυπτική και ενοποιητική για ένα πλήθος ανεξάρτητων και τυχαίων παρατηρήσεων της εμπειρίας. Τα ψυχικά φαινόμενα ανάγονται σε διανοητικές εκτιμήσεις και σε πληροφορίες. Ένα πλήθος συμπεριφορών ερμηνεύονται με τις πληροφορίες της σκέψης, με τις εκτιμήσεις που γίνονται σε αυτές και με τις αντιδράσεις που προκαλούνται με την εκτίμηση για σταθερότητα και επιτυχία ή αντιθέτως για διατάραξη της ισορροπίας και για αποτυχία. Η κοινωνική ζωή ξεκινάει με τις σχέσεις εμπιστοσύνης και οι τελευταίες συνδέονται αξεχώριστα με τις σκέψεις. Η αρχή της πληροφόρησης από τα αισθητήρια όργανα επίσης αποκαλύπτεται σαν γνωστική διεργασία με αυτόματα αφαίρεση. Οι πνευματικές αδυναμίες συνδέονται με τους φυσικούς και με τους βιολογικούς περιορισμούς. Η γνώση πλησιάζει στη φαντασία και σε αυτή τη διαπίστωση καταλήγουμε

όχι μόνο με περιγραφή για το πώς σχηματίζεται η γνώση, αλλά και από την εμπειρία για τη (μεγαλομανή) συμπεριφορά του ανθρώπου, η οποία ερμηνεύεται από τα λάθη, τα ψέματα και την παράνοια. Το πλήθος των εξωτερικών πραγμάτων, επίσης ερμηνεύονται σαν φαινόμενα ισορροπίας, που ξεκινούν με τις πιο γρήγορες διακυμάνσεις σε μια σταθερή ποσότητα και αυτές τις ονομάζουμε “δομικά στοιχεία”.

Ενοποιημένη Απάντηση, δηλαδή: ♪ Ηθική ♪ Ψυχολογική ♪ Λογική ♪ Κοσμολογική ♪ Πολιτική	>>> Μην πεις ότι δεν ήξερες >>> Μάθε πριν σου τύχει >>> Σκέψου καλύτερα, δράσε λιγότερο >>> Δραπέτευσε από τις φαντασιώσεις σου >>> Τα χειρότερα δεν θα τα αποφύγεις
---	--

* Ένα πλήθος απόψεων που διατυπώνονται γενικευμένα και θεωρητικά έχουν προέλθει από προσωπικές παρατηρήσεις στην ανθρώπινη συμπεριφορά και σχηματίστηκαν με σκέψη επί της προσωπικής εμπειρίας και αξιοποιώντας την άφθονη πληροφόρηση. Δεν προέρχονται από την ανάγνωση άλλων βιβλίων για τα οποία θα χρειαζόταν να συνταχθεί μια βιβλιογραφία, αν και η ανάγνωση μερικών πρόσφερε πολλές αφορμές για σκέψη και για θέση απέναντι σε μερικά γνωστά ζητήματα. Εξάλλου, ένας σκοπός του βιβλίου ήταν: να σχηματιστούν βέβαιες απόψεις για τη ζωή και τον κόσμο, με απλές σκέψεις και με εύκολες παρατηρήσεις, χωρίς να είμαστε καθηγητές ή ερευνητές μέσα σε εργαστήριο.

* Το βιβλίο εκδόθηκε από τον ίδιο τον συγγραφέα (αυτοέκδοση) σε μικρό αριθμό αντιτύπων τον Ιούνιο 2014 (ISBN 978-960-93-6089-0) για λόγους διαφημιστικούς και χρονικής προτεραιότητας στη δημοσίευση αποσπασμάτων του περιεχομένου του. Μετά την περιορισμένη έκδοση, έγιναν μερικές ακόμα βελτιώσεις για την καλύτερη κατανόηση και διορθώθηκαν τα ελάχιστα λάθη της δακτυλογράφησης. Οι βελτιώσεις περιλαμβάνουν εκφραστικές τροποποιήσεις σε μερικές σειρές, προσθήκη λίγων σειρών ή μερικών σελίδων και αφαίρεση μερικών σελίδων που μεταφέρθηκαν σε ένα δεύτερο (προαιρετικό) τόμο. Μετά από αυτές τις βελτιώσεις η αρίθμηση των σελίδων της αρχικής έκδοσης μεταβλήθηκε.

► Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ (με τις αιώνιες αξίες και σε σύζευξη με τη σκέψη).

Υπότιτλος: Οι φαντασιώσεις και τα ψέματα του ανθρώπου χωρίς αυτογνωσία ◀

Κεντρικές ιδέες για μια παγκόσμια Ηθική. Το βιβλίο εστιάζει σε μια εκσυγχρονισμένη Ηθική θεμελιωμένη στην (υπερ)φυσική προτεραιότητα του πνεύματος προς τον εαυτό του και έχει την προοπτική ενός παγκόσμιου μανιφέστου. Τα ζητήματα για την ανθρώπινη σκέψη και για τη γνώση συνδέονται με την ανθρώπινη συμπεριφορά και ψυχολογία. Δηλαδή η Ηθική καθορίζεται ενοποιημένη με τη Λογική και με τη διαχείριση της σκέψης. Χωρίς αμερόληπτη και ερευνητική σκέψη, χωρίς ειλικρίνεια και επίγνωση για την άγνοια των εξωτερικών πραγμάτων, χωρίς σωστές πληροφορίες και εκτιμήσεις, η ζωή δεν μπορεί να είναι ήρεμη και παρασύρεται σε άδικη και άσκοπη δράση. Η Ηθική με εσωτερικό προσανατολισμό (σε σύζευξη με τη σκέψη) έτσι εκσυγχρονισμένη, στοιχειωδώς υποστηρίζεται με τις πιο απλές παρατηρήσεις για τους φυσικούς περιορισμούς στη ζωή και ενοποιείται με τους φυσικούς νόμους (δηλαδή ηθική που δεν αγνοεί την κοσμολογία). Οι σκέψεις επεκτείνονται μέχρι τα κοινωνιολογικά και πολιτικά ζητήματα, συνδέοντας την παγκόσμια ηθική με τις σχέσεις εμπιστοσύνης.

Οι κατευθυντήριες απόψεις για την ασφαλή πορεία της ζωής και οι πνευματικές αξίες υποβαθμίζονται και αντιμετωπίζονται σαν μεταφυσικά ζητήματα, διότι δεν ευνοούν τα σχέδια, τις επιθυμίες και τους στόχους των φιλόδοξων και των "υλιστών" ανθρώπων... Ο εξωστρεφής τρόπος ζωής στηρίζεται σε πολλές φαντασιώσεις, σε ψέματα και σε βιαστικές σκέψεις, όχι στην αυτογνωσία και συμπίπτει με εγωκεντρικό τρόπο ζωής και νοοτροπία. Ο εγωισμός, η μεροληψία, η μεγαλομανία και το παρανοϊκό πνεύμα είναι οι άλλες απόψεις του υλιστικού τρόπου ζωής και αντίληψης για τον κόσμο. Η Ηθική με εσωτερικό προσανατολισμό ξεριζώνει πολλές φαντασιώσεις. Πιο γρήγορα απ' όσο φαίνεται, όλες οι θρησκείες θα αντικατασταθούν από την κοσμολογική Ηθική. Αλλά και η γνώση θα πάψει να θεωρείται μονομερώς ως πλεονέκτημα για τη ζωή και την έρευνα...

ΣΚΕΨΗ & ΖΩΗ

Σελίδες 600 | 17,00x24,00cm

ISBN 978-960-93-6089-0 | ©2014

Τιμή: 20,00€ (~ 0,03€ /σελ.) | Print on Demand

© Copyright: Κωνσταντίνος Γ. Νικολουδάκης

Πειραιάς, 185 41

Τηλ.: 210 48 11 373, κιν.: 6932 77 33 73

E-mail: filosofiagr@yahoo.gr, info@kosmologia.gr

<http://www.kosmologia.gr>